

Prevence a poskytování pomoci obětem mravnostních deliktů v České republice

Bc. Vendulka Cachová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Vendulka Cachová**
Osobní číslo: **L21236**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Prevence a poskytování pomoci obětem mravnostních deliktů v České republice**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na danou problematiku.
2. Vymezte právní rámec mravnostních deliktů v České republice.
3. Provedte vlastní šetření a vyhodnoťte zjištěné skutečnosti se zaměřením na danou oblast.
4. Interpretujte výsledky šetření a učiňte závěry na podkladě získaných skutečností.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck. 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.
  2. NURSE, Anne M.. *Confronting Child Sexual Abuse: Knowledge to Action*. United States of America: Lever Press. 2020. ISBN 9781643150321.
  3. WEISS, Petr. *Poruchy sexuální preference*. Praha: Galén. 2017. ISBN 978-80-7492-310-4.
- Další doporučená literatura dle vedoucí diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Radomíra Veselá, PhD. LL.M.**
Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. dubna 2023**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 28. 4. 2023

Jméno a příjmení studenta: Bc. Vendulka Cachová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Práce pojednává o problematice mravnostních deliktů v České republice. Kromě legislativy obsahuje psychologii pachatele, nauku o obětech nebo pomoci obětem mravnostních deliktů. Praktická část cílí na tvrdá data a fakta, která se vztahují k dané problematice.

Cílem práce bylo zmapovat aktuální stav v České republice ve vztahu k sexuální kriminalitě, prozkoumat efektivitu pomoci obětem a oblast prevence.

Pro zpracování byly použity metody jako brainstorming, analýza dokumentů a dat z oficiálních statistik, strukturovaný rozhovor s odborníkem a s obětí mravnostních deliktů. V neposlední řadě práce obsahuje modelovou situaci, která byla podrobena analýze rizik.

Na základě získaných dat práce pojednává o způsobu, jak řešit aktuální stav. Tento dokument může sloužit k rozpoutání diskuze nebo může být oporou pro radikální změny nejen v legislativě, ale i ve společnosti.

Klíčová slova: legislativa, mravnostní delikty, poskytování pomoci, pohlavní zneužití, prevence, rozhovor, sexuální násilí, statistiky, SWOT analýza, znásilnění.

ABSTRACT

The thesis explores with the issue of sexual offenses in Czechia. In addition to the legislation, it includes the psychology of the offender, the doctrine of victims or assistance to victims of sexual offences. The practical part aims at hard data and facts related to the topic.

The focus of the thesis was to map the current situation in Czechia in relation to sexual crime, to examine the effectiveness of victim assistance and the area of prevention.

Methods such as brainstorming, document analysis and data from official statistics, structured interview with an expert and a victim of sexual offences were used for the elaboration. Last but not least, the thesis includes a model situation that has been subjected to risk analysis.

On the basis of the data obtained, the thesis discusses how to address the current situation. This paper can be the basis for radical changes not only in legislation but also in society.

Keywords: interview, legislation, prevention, providing assistance, rape, sexual abuse, sexual offenses, sexual violence, statistics, SWOT analysis.

Děkuji všem, kteří dali za vznik této práci.

Jmenovitě Mgr. Kristýně Abel Benešové LL.M., která pro práci poskytla rozhovor jakožto odborník na problematiku, dále děkuji vedoucí práce, kterou byla JUDr. Radomíra Veselá, Ph.D., LL.M. Dále děkuji oběti, která našla sílu k výpovědi a podělila se o svůj příběh.

Velké díky patří bezesporu celé mé rodině, která mě podporovala do poslední chvíle.
Děkuji Vám všem!

„Co vás nezabije, nechá na vás jizvu.“

— *Marilyn Manson*

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
2 LEGISLATIVNÍ POJETÍ MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ	18
2.1 § 185 - ZNÁSILNĚNÍ.....	18
2.2 § 186 - SEXUÁLNÍ NÁTAK.....	20
2.3 § 187 - POHLAVNÍ ZNEUŽITÍ.....	21
2.4 § 188 - SOULOŽ MEZI PŘÍBUZNÝMI	22
2.5 § 189 - KUPLÍŘSTVÍ	23
2.6 § 190 - PROSTITUCE OHROŽUJÍCÍ MRAVNÍ VÝVOJ DĚTÍ	23
2.7 § 191 - ŠÍŘENÍ PORNOGRAFIE	24
2.8 § 192 - VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S DĚTSKOU PORNOGRAFIÍ	25
2.9 § 193 - ZNEUŽITÍ DÍTĚTE K VÝROBĚ PORNOGRAFIE	26
2.10 DALŠÍ PARAGRAFY ZÁKONA 40/2009 SB.	26
2.11 ZÁKON 45/2013 SB. O OBĚTECH TRESTNÝCH ČINŮ.....	27
2.12 ISTANBULSKÁ ÚMLUVA	31
3 PSYCHOLOGIE PACHATELE MRAVNOSTNÍCH ZLOČINŮ.....	33
3.1 MOTIVY A PARAFILIE.....	33
3.2 VZTAH K OBĚTEM.....	36
3.3 TRESTÁNÍ PACHATELŮ.....	36
3.4 KRIMINÁLNÍ RECIDIVA	37
4 VIKTIMOLOGIE OBĚTI MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ	39
4.1 ZVLÁŠTĚ ZRANITELNÉ OBĚTI	39
4.2 MUŽI JAKO OBĚTI MRAVNOSTNÍCH ZLOČINŮ.....	40
4.3 VIKTIMIZACE OBĚTI.....	41
4.4 NÁSLEDKY MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ.....	41
5 STÁVAJÍCÍ PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	44
5.1 PREVENCE KRIMINALITY.....	44
5.2 PREVENCE SEXUÁLNÍ KRIMINALITY.....	44
6 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	48
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	50
7 STATISTIKY	51
7.1 STATISTIKY VE VZTAHU K TČ ZNÁSILNĚNÍ	51

7.2	CELKOVÉ STATISTIKY MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ ZA ROK 2021	55
7.3	CELKOVÁ ČETNOST MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ V ROCE 2022.....	57
7.4	DĚTSKÉ OBĚTI.....	57
8	ROZHOVORY SE ZAJINTERESOVANÝMI OSOBAMI V MRAVNOSTNÍCH DELIKTECH.....	62
8.1	MGR. KRISTÝNA ABEL BENEŠOVÁ, LL.M.	62
8.2	ANONYMNÍ VÝPOVĚĚ OBĚTI	64
9	POSKYTOVÁNÍ POMOCI OBĚTEM JEDNOTLIVÝCH MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ	69
9.1	POSKYTOVÁNÍ PSYCHOLOGICKÉ POMOCI PŘI STYKU S OBĚTÍ MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ.....	72
9.2	CHYBY, KTERÝCH SE ODBORNÍCI DOPOUŠTĚJÍ VE VZTAHU K OBĚTEM	73
10	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	76
11	MODELOVÁ SITUACE A ANALÝZA EFEKTIVITY POSKYTOVANÉ POMOCI OBĚTEM.....	88
11.1	MODELOVÁ SITUACE	88
11.2	SWOT ANALÝZA	89
11.3	VÝSLEDEK	91
12	SNIŽOVÁNÍ MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ A PREVENCE.....	93
12.1	MÝTY O SEXUÁLNÍCH DELIKTECH	93
12.2	NÁPRAVA DEFINICE ZNÁSILNĚNÍ V ZÁKONĚ.....	95
12.3	NÁPRAVA DEFINICE KUPLÍŘSTVÍ	96
12.4	OSVĚTA	97
12.5	VZDĚLÁVÁNÍ	98
12.6	NÁPRAVA SOUDNÍHO SYSTÉMU.....	100
12.7	PREVENCE.....	101
12.8	ISTANBULSKÁ ÚMLUVA	102
	ZÁVĚR	107
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	108
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	119
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	120
	SEZNAM TABULEK	121
	SEZNAM PŘÍLOH	122

ÚVOD

Z historie víme, že sexuální násilí je staré jako lidstvo samo. Ženy se často stávaly válečnou kořistí a byly nucené vykonávat práce jako sexuální otrokyně. Jenže to byla historie. Je jisté, že v některých zemích našeho světa se násilí na ženách nepovažuje za závažný zločin a ve velkém se praktikuje. Jenže my žijeme v České republice, ve vyspělém státu, v době, která nabízí rozvoj technologií, masivní progresy v oblasti vědy a výzkumu, inteligentní společnost, kde není pro nerovnost pohlaví a sexuálního násilí místo. Nebo ne?

Následující práce pojednává o mravnostních deliktech v České republice, prevenci a pomoci. Sexuální násilí je velmi citlivé, a o to více důležité téma. Před sexuálními zločiny není nikdo v bezpečí, ať už se jedná o dospělé ženy, dívky, chlapce, seniory a nebo muže. To je důležité mít na paměti.

Cílem diplomové práce je zmapovat a prozkoumat aktuální stav mravnostních deliktů v České republice, zjistit způsoby prevence a efektivnost poskytované pomoci obětem. Dále práce nabízí způsoby, jak předcházet nebo zmírnit kriminalitu v oblasti mravnostních deliktů.

Účelem práce není nijak dehonestovat osoby, které se podílejí na výsleších, právních úkonech, vyšetřování nebo soudců, kteří se podílejí na odhalování a potírání mravnostních deliktů. Stejně tak cílem není očernit všechny osoby mužského pohlaví z České republiky, ačkoli je známo, že primární ohrožen ve vztahu k mravnostním deliktům zaujímají ženy a děti.

Práce nabízí neutrální postoj k obětem, pachatelům i orgánům a pouze poukazuje na současný stav, ve kterém se Česká republika nachází.

Metody, které je možné v práci vidět je v první řadě analýza dokumentů, ze které vychází nejen teoretická část, ale také praktická, konkrétně statistické údaje. Dále práce obsahuje strukturovaný rozhovor, a to jak ze strany odborníka, tak ze strany oběti. V neposlední řadě oblast veřejnosti mapuje dotazníkové šetření. Pro práci byla vytvořena modelová situace, na kterou navazuje SWOT analýza pro zjištění efektivnosti poskytované pomoci obětem.

Velký zřetel klade práce na Istanbulskou úmluvu, která může být stěžejním dokumentem pro orgány, které zajišťují prevenci a poskytování pomoci osobám, které zažily formy sexuálního násilí, ale také pro soudnictví nebo společnost celkově.

Tato práce vznikla na základě případu Nely Moravcové. Utrpení, kterým si prošla, její síla a odvaha bojovat nejen za sebe, ale i za ostatní oběti sexuálních zločinů, až do posledního dechu, nezůstanou bez povšimnutí. Nela si prošla peklem a našla v sobě sílu podělit se o hrůzy které přežila. A možná, aniž by to sama věděla, svou odvahou pomáhala jiným osobám vyrovnat se s traumatem . Nela svůj boj prohrála v roce 2022, kdy podlehla komplikacím po amputaci. Skonala ve chvíli, kdy měla obrovskou vůli žít. Tato práce slouží jako pieta, tichá vzpomínka na ženu, která se prala s osudem. Rodině a pozůstalým náleží vyjádření upřímné soustrasti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Vymezení základní terminologie je podstatné pro každého čtenáře jakékoliv problematiky. Proto, abychom správně pochopili celou problematiku této práce, je nejprve třeba se seznámit se základními pojmy, které se budou v práci vyskytovat a jsou velmi podstatné.

Trestný čin (dále TČ) lze dle zákona č 40/2009 Sb. trestní zákoník pochopit jako protiprávní jednání, které vykazuje znaky trestného činu uvedené v zákoně, tedy objekt, objektivní stránku, subjekt, subjektivní stránku a protiprávnost. Jedná se tedy o čin, který má za cíl poškodit zákonem chráněný zájem (Česká republika, 2009).

Trestný čin lze rozdělit, dle platného práva a závažnosti na:

- přečiny,
- zločiny
- a zvláště závažné zločiny (Krupka, 2012a).

Mezi znaky trestného činu, tedy aby byl čin skutečně trestným dle zákona, nazývané skutkovou podstatu trestného činu řadíme:

Povinné (obligatorní) znaky:

- objekt - chráněný zájem, proti kterému je veden útok,
- objektivní stránku - charakterizuje způsob jednání a následky TČ, definuje vzniklou škodu,
- subjekt - fyzická osoba pachatele, která vedla tok proti chráněnému zájmu,
- subjektivní stránku - charakterizuje psychiku pachatele ve vztahu k TČ (úmyslné, nedbalostní),
- protiprávnost - jednání, které není v souladu s dobrými mravy a porušuje zákon (Krupka, 2012a).

Nepovinné (fakultativní) znaky:

- místo,
- doba jednání,
- zvláštní způsob provedení,

- hmotný předmět útoku,
- účinek (Krupka, 2012a).

Kriminologii lze popsat jako společenskovědní disciplínu zabývající se naukou o zločinnosti a související problematikou. Původ slova nalezneme v latině, kdy se jedná o složení slov „crimen“ - kriminalita, zločinnost a „logos“ - věda, učení. Do kriminologie lze zařadit další kategorie, kterými jsou například: kriminální psychologie a psychiatrie, kriminální biologie nebo kriminální sociologie (Řehoř, 2007).

Dle definice samotného zločinu lze kriminologii rozdělit na tzv. legální (neboli právní) pojetí, tedy ten čin, který nabude skutkovou podstatu trestné činnosti, je jasně definován v zákoně a jež upravuje trestní právo v ČR. Druhým způsobem pojetí kriminologie je tzv. sociologické, kde do pojmu kriminalita můžeme zařadit činnosti, které nejsou nebo nemusí být trestné, ale s trestním právem souvisejí. Jedná se zejména o alkoholismus, prostituce, užívání omamných látek, domácí násilí apod. (Kuchta a Válková, 2019).

Do kriminologie tedy řadíme současně i nauku o obětech, pachatelích trestné činnosti a kontrole nebo prevenci kriminality (Kuchta a Válková, 2019).

Kriminalita nebo také zločinnost lze definovat jako souhrn trestných činů, definované v zákoně, které byly spáchané v určitém čase na určitém místě (území). Kriminalita je tzv. legálním pojetím kriminologie (Řehoř, 2007).

Pojem obecná kriminalita se dělí na:

- násilná trestná činnost,
- mravnostní trestná činnost
- a majetková trestná činnost (Odbor obecné kriminality, © 2023).

Mravnostní kriminalita tedy znamená pojem „sexuální kriminalita“ (sex crime, sex-related crime), kdy trestné činy zasahují bezprostředně do sexuální oblasti oběti. S tímto pojmem se lze setkat v rámci policejního dělení trestných činů (Blatníková, Faridová a Zeman, 2014).

Prevence kriminality neoddělitelně patří mezi součást kriminologie. Dá se chápat jako všechna opatření, tedy aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty (Prevence kriminality, © 2023a), která vedou k eliminaci trestněprávního jednání

před jeho počátkem, případně vedoucím k okamžitému ukončení během probíhající, již započaté nezákonné činnosti.

Jde především o opatření v oblasti prevence **sociální, situační** prevence, která zahrnuje informování veřejnosti o možných způsobech ochrany obyvatel před trestním jednáním pachatelů a poskytování **pomoci obětem** trestných činů. Prevence kriminality souvisí s prevencí dalších sociálně patologických jevů jako jsou například závislosti (Kuchta a Válková, 2019 ; Prevence kriminality, © 2023a).

Objekt prevence kriminality lze definovat jako kriminogenní faktory, kterými jsou:

- sociální prostředí,
- příčiny a podmínky kriminality,
- potenciální či skuteční pachatelé TČ,
- potenciální či skutečné TČ (Prevence kriminality, © 2023b).

Prevence v oblasti sexuální kriminality se práce blíže věnuje v páté kapitole.

Mravnostní delikty lze chápat jako sexuální zločiny. V zákoně jsou uvedeny jako „*trestné činy pro lidské důstojnosti v sexuální oblasti*“ (Česká republika, 2009).

Mezi mravnostní zločiny patří:

- Znásilnění.
- Sexuální nátlak.
- Pohlavní zneužití.
- Soulož mezi příbuznými.
- Kuplířství.
- Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí.
- Šíření pornografie.
- Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií.
- Zneužití dítěte k výrobě pornografie. (Česká republika, 2009; Krupka, 2012b)

Podrobněji se tomuto tématu budeme věnovat v následující kapitole.

Obětí trestné činnosti všeobecně rozumíme osobu, vůči které je směřováno násilí nebo jeho hrozba. Oběťmi trestných činů se zabývá věda zvaná viktimologie. Z hlediska právního je pojem „oběť“ ukotvena v zákonu č. **45/2013 Sb. O obětech trestných činů** a změně některých zákonů (Česká republika, 2013).

Pachatelem lze označit osobu, která vědomě či nevědomě porušuje zákon a dojde k naplnění skutkové podstaty (Česká republika, 2009).

Pachatele kriminality lze (ze zákona) rozdělit podle trestní odpovědnosti. *"Pachatelem trestného činu, jde-li o osobu fyzickou, je trestně odpovědná fyzická osoba, která bezprostředně spáchala trestný čin."* (Jelínek, 2022) a zároveň, *"Podle českého trestního zákoníku může být pachatelem jen ta fyzická osoba, která je v době činu příčetná a dovršila patnáctý rok věku."* (Jelínek, 2022). Uvedené podmínky musí být splněny současně.

Dále lze rozdělit pachatele podle věku na:

- nezletilé - 0-15 let, nejsou trestněprávně odpovědní,
- mladistvé - 15 -18 let, nesou určitou trestněprávní odpovědnost za své jednání,
- plnoleté - 18-19 let mají u soudního jednání polehčující okolnosti ve vztahu k věku (Preuss, 2022),
- plnoletá trestně právně odpovědná osoba - od 20 let, osoba svéprávná, rozumově a mravnostně vyspělá, příčetná (Česká republika, 2009).

Dle způsobu zapojení do TČ (§ 24):

- pachatel,
- spolupachatel,
- návodce,
- pomocník,
- organizátor (Česká republika, 2009).

Ve vztahu k pachateli se můžeme setkat s pojmy, které figurují v trestním řízení.

Jedná se o pojmy:

- podezřelý,
- obviněný,
- obžalovaný,
- odsouzený (Preuss, 2022).

V rámci trestního řízení nebo v průběhu vyšetřování lze narazit na pojem recidivista. Tímto pojmem rozumíme osoba opakovaně páchající trestnou činností (Krupka, 2012a).

Poskytování pomoci obětem trestné činnosti se zabývá kriminologie, konkrétně viktimologie, které spolu úzce souvisí. Veškerá specifika o způsobu poskytování pomoci jsou objasněna v zákoně č. **45/2013** Sb. o obětech trestných činů, zejména v hlavě II. „*Práva obětí trestných činů a některých dalších osob v souvislosti se spáchaným trestným činem*“ (Česká republika, 2013).

2 LEGISLATIVNÍ POJETÍ MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ

V České republice se mravnostními delikty (mravnostními trestnými činy, sexuálně motivované násilí nebo sexuálními delikty) zaobírá zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník.

Tyto trestné činy můžeme najít ve zvláštní části, hlavě III. - trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, a to konkrétně mezi paragrafy 185 až 193.

Obecně platí, že co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Toto však neplatí na následující trestné činy. Pro pachatele dále platí, že neznalost zákona neomlouvá.

2.1 § 185 - Znásilnění

Jedním z nejfrekventovanějších trestných činů v oblasti sexuálních deliktů ČR je právě znásilnění. Takové jednání zanechává na oběti dlouhodobé jizvy, nejen na těle, ale i na duši. Znásilnění mohou být jak ženy, tak muži, ačkoliv ke znásilnění u žen dochází statisticky častěji. Muži takové jednání často nenahlašují, většinou z pocitu studu. Statistiky ukazují, že ke znásilnění dochází mnohem častěji v partnerském vztahu nebo ve vztahu, kdy oběť pachatele zná (rodina, přátelé, kolegové), oproti případům, kdy se pachatel a oběť neznají (Pomoc obětem TČ, © 2023).

V zákoně je znásilnění definováno následovně:

„Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.“ (Česká republika, 2009).

Světová zdravotnická organizace (World Health Organization, zkráceně WHO) definovala znásilnění jako *„...fyzicky nebo jiným způsobem vynucená penetrace (i nepatrná) vagíny nebo konečníku penisem, jinou částí těla nebo předmětem.“* (Krug et al., 2002; Sexuální násilí, ©2023).

Když je oběť sexuálně napadena, může dojít (a často dochází) k tzv. **zamrznutí**, tedy stavu, kdy oběť není schopna se bránit. Kdysi se jednalo o nouzovou strategii pro přežití. Pokud (pra)člověk v případě útoku zamrzne (nebo „hraje mrtvého“) mohou nastat situace, kdy predátor od útoku upustí, když je oběť nehybná. V dnešní době je podobná reakce přežitkem evoluce a situace může rychle eskalovat, neboť lidský predátor se nenechá tak snadno zmást, jako „pravěký“ predátor. (Houdek, © 2023)

Na webu PČR můžeme nalézt stejnou definici ze zákona, kde se dále autoři článku snaží podrobněji rozvést problematiku trestného činu znásilnění. Uvádí se zde, že za **pohlavní styk** můžeme považovat jakýkoliv způsob ukájení pohlavního údu na těle jiné osoby ať už ženy, či muže (Krupka, 2012b; Blatníková, Faridová a Zeman, 2014). Může se tedy jednat o klasickou soulož (penetrace pohlavního orgánu muže do ženy), ale také se tímto rozumí orální nebo anální styk, masturbace, zasouvání prstů či jiných těles do pohlavních orgánů, ale také osahávání na prsou žen či genitáliích (u mužů a žen) (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Násilím rozumíme pojem, kdy je ze strany pachatele využita fyzická síla s cílem překonání odporu oběti, k dosažení sexuálního ukojení. Oproti tomu termín **pod pohrůzkou násilí** označuje takové násilí, které má být vykonáno v bližší nebo vzdálené budoucnosti. V takovémto případě musí být patrné, že pachatel je schopný splnit tuto pohrůzku. Násilí nebo hrozba násilí nemusí směřovat přímo na oběť, ale také na třetí osobu (dítě, rodinu), ale také na majetek. Znakem je vždy použití fyzické síly. Dále se v této souvislosti můžeme setkat s pojmem **pohrůzka jiné těžké újmy**, která spočívá v hrozbě majetkové újmy, újmy na cti nebo dobré pověsti, apod. (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Donucení jiné osoby k pohlavnímu styku se rozumí překonání odporu nebo podlehnutí kladeného odporu. Jestliže bylo oběti vyhrožováno, pachatel nemusel dát postižené osobě prostor odpor projevit (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Bezbrannost je stav napadené osoby, který zapříčiní neschopnost projevit nesouhlas nebo odpor. Za takové osoby lze považovat osoby ve spánku nebo ve mdlobách, osoby pod silným vlivem alkoholu, drog nebo léků, handicapované a duševně nezralé osoby, děti nebo přestárlé osoby (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Zákon také uvádí přísnější tresty (2 až 10 let odnětí svobody), jestliže se pachatel na oběti dopustí znásilnění:

- souloží nebo jiným pohlavním stykem,
- na dítěti
- nebo se zbraní (Česká republika, 2009).

Souloží se rozumí spojení pohlavních orgánů, kdy dojde k penetraci (i nepatrné). K dokonání trestného činu není podmínkou ukojení pachatele (Krupka, 2012b).

Pachatel bude potrestán odnětím svobody na 5 -12 let, jestliže se dopustí znásilnění:

- na dítěti mladším patnácti let,

- na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda
- nebo zapříčiní těžkou újmu na zdraví (Česká republika, 2009).

V případě znásilnění, které způsobí oběti smrt, bude pachatel potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let. Příprava trestného činu znásilnění je trestná (Česká republika, 2009).

Promlčecí doba u znásilnění je pět let (Lerch, ©2021c).

Ve věci znásilnění, kdy je použita přemíra násilí, lze jen velmi těžko definovat, zda jde stále ještě o znásilnění, nebo o pokus o vraždu.

Dokonalým příkladem toho je případ Nely Moravcové, která byla brutálně znásilněná a kdy byl pachateli vyměřen trest 20 let odnětí svobody, protože byl skutek překvalifikován právě na pokus o vraždu (Havlík, 2022).

2.2 § 186 - Sexuální nátlak

U sexuálního nátlaku se v zákoně setkáváme s definicí, která je následovná:

„Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, nebo kdo k takovému chování přiměje jiného zneužívaje jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti. Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.“ (Česká republika, 2009)

Závislost v tomto paragrafu označuje stav, ve kterém se oběť nemůže svobodně rozhodovat a je odkázána (závislá) na pachatele. Může se jednat o vztahy jako rodič -dítě, žák -učitel, apod. (Krupka, 2012b).

V případě, že je sexuální nátlak vyvíjen na dítě, nebo je vyvíjen spolu se dvěma dalšími osobami, může hrozit pachateli až pětiletý trest odnětí svobody. Až osmiletý trest hrozí, jestliže se takové ho jednání dopustí na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném

místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo takový čin spáchá jako člen organizované skupiny (Česká republika, 2009).

Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude potrestán pachatel, jestliže se skutku dopustí na dítěti mladším patnácti let, nebo zapříčiní svým jednáním oběti těžkou újmu na zdraví.

V případě, že oběť zemře, hrozí pachateli až 10 až 16 let za mřížemi.

Stejně jako u znásilnění, i zde je příprava trestná. (Česká republika, 2009)

Z rozmachem doby může být sexuální nátlak vyvíjen i prostřednictvím internetu. Nejčastější formou je **sexting**. Rozumíme tím dobrovolné sdílení intimního obsahu (konverzace, fotografie) (Hodačová, 2022a). Osoby, které mezi sebou sdílí tento obsah se mohou znát, a proto si důvěřují. Avšak může rychle dojít ke zneužití. Na oběť je vyvíjen nátlak sexuálního charakteru, žádost o další obrazový materiál, popř. osobní schůzky. Nesplnění požadavků může vést k výhrůzkám zveřejnění intimního materiálu na internet (Hodačová, 2022a).

2.3 § 187 - Pohlavní zneužití

Jeden z nejhorších činů v sexuální oblasti je bezesporu pohlavní zneužití dítěte. Tento paragraf se vztahuje právě k dětem a ukládá tresty za tento bezesporu ohavný čin.

V zákoně lze najít definici pohlavního zneužití následovnou:

„Kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.“ (Česká republika, 2009).

V případě, že byl pachatel dozorem poškozeného, zneužil svého postavení nebo vlivu, hrozí pachateli dvě až deset let odnětí svobody (Česká republika, 2009).

Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, jestliže způsobí své oběti těžkou újmu na zdraví a deset až osmnáct let odnětí svobody hrozí pachateli, který zapříčiní svým jednáním smrt. Příprava je trestná (Česká republika, 2009).

Policie každoročně registruje ohromné množství zneužívaných dětí, některé z nich jsou přitom na pachateli závislé (rodič, učitel, vychovatel, prarodič, apod. ...) (Burýšek, 2020)

Pohlavní zneužití lze rozdělit na dotykové (kontaktní) a bezdotykové.

Bezdotykovým zneužitím rozumíme:

- exhibicionismus - obnažování se před dítětem,
- voyerismus - sexuální vzrušení dospělé osoby založeno na sledování svlékajících se nebo nahých dětí,
- verbální zneužití - obscénní telefonáty, sexting s dítětem (Machová a Ježová, 2023).

Bezdotykové formy jsou méně nebezpečné, přesto je potřeba mít na paměti, že může mít na dítě a jeho vývoj neblahý vliv (Machová a Ježová, 2023).

Mezi dotykové formy zneužívání řadíme:

- pohlavní styk - vynucený vaginální nebo anální styk, tedy penetrace penisem, prsty nebo cizími předměty,
- simulovaný styk - tření genitálií o dítě (bez penetrace),
- osahávání - nedovolený nebo vynucený kontakt na erotogenních zónách dítěte,
- dráždění - u dívek vagína nebo klitoris, penis u chlapců, případně anální dráždění,
- masturbace - nucené sebeukájení dítěte nebo ukájení pachatele dítětem,
- orální aktivity - orální ukájení dítěte nebo ukájení pachatele dítětem (Machová a Ježová, 2023).

2.4 § 188 - Soulož mezi příbuznými

Se sexuálním zneužíváním dětí se jako jedna z forem sexuálního násilí pojí termín **incest** – soulož mezi příbuznými, kdy dochází k sexuální aktivitě mezi blízkými příbuznými (Machová a Ježová, 2023). Nejčastěji je takto zneužíván mladší člen rodiny starším členem rodiny (např. vlastní nebo nevlastní rodič, dědeček, babička, sourozenec, apod.). Děje se tak bez ohledu na pohlaví nebo orientaci.

Zákon definuje jednoznačně, rozumíme tím: „*kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozcem, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.*“ (Česká republika, 2009).

Soulož mezi příbuznými může být i dobrovolná, a to často mezi sourozenci, kdy se stále jedná o trestný čin. Důvodem je ohrožení genetické informace. Zde nezáleží, zda mají sourozenci stejné oba rodiče nebo pouze jednoho (Krupka, 2012b).

Problematikou tohoto paragrafu je fakt, že incest je povětšinou latentní a lze jej pouze stěží odhalit zavčasu.

2.5 § 189 - Kuplířství

Kuplířství nebo lidově „pasáctví“ je nabádání jiné osoby k prostituci, kdy kuplíř profituje z činnosti jiné osoby. V zákoně je kuplířství prezentováno následovně:

„Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“ (Česká republika, 2009)

Odnětím svobody na dvě léta až osm let hrozí osobě, která spáchá čin:

- v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- jako člen organizované skupiny.

Zákon uvádí přísnější trest odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku, jestliže je osobě poškozené způsobena těžká újma na zdraví.

A až patnáct let nebo propadnutím majetku hrozí pachateli, který zapříčiní smrt (Česká republika, 2009).

Problematikou kuplířství je, že může nabývat mezinárodních rozměrů. Poté už se jedná o organizovaný zločin, konkrétně o obchod s lidmi, který se zaměřuje na sexuální otroctví.

Provozovat sexuální služby v České republice je legální, ale podnikat v této oblasti už nemohou. Pro lepší pracovní podmínky v sexuálním businessu se snaží zajistit nezisková organizace Rozkoš bez Rizika.

Bojují zejména za:

- zmenšení rizika,
- prosazování práv poskytovatelů služeb,
- boření mýtů spojených s prací sexuálních pracovníků
- a snižování rizik z šíření pohlavně přenosných chorob (Kdo jsme?, b.r.).

2.6 § 190 - Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

V tomto paragrafu je cíleno na ochranu dítěte před projevy prostituce.

„Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“ (Česká republika, 2009), jak je uvedeno v zákoně má tedy soudně trestat ty, jenž vykonávají (sexuální pracovníce) nebo organizují („vykřičené domy“) prostituci v místě, kde se mohou nacházet děti.

Kvalifikovaná skutková podstata je obsažena v třetím odstavci, kdy je možnost uložit vyšší trest (6 měsíců až 5 let), jestliže se dopustí tohoto zločinu buď na více místech nebo opakovaně (Česká republika, 2009).

2.7 § 191 - Šíření pornografie

Tento paragraf odkazuje na nelegální pornografii, dle zákona „kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem,“ (Česká republika, 2009), a za takové jednání hrozí pachateli jeden rok odnětí svobody, propadnutí věci nebo zákaz činnosti. Tímto tedy rozumíme takový pornografický snímek, kdy je vyobrazeno reálné násilí, nebo se jedná o styk se zvířetem.

Dále zákon ukládá přísnější tresty tomu, kdo nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje pornografický obsah dítěti, nebo tak činí na místě, které je dětem přístupné. Dopustí-li se takového činu jako člen organizované skupiny (a to i ve více státech), nebo jestli promítá snímky v mas mediích a zda z toho má prospěch většího a velkého rozsahu.

Co už zákon neupravuje jsou další parafilie, jako třeba nekrofilie (tedy zájem o aktivity a o soulož s mrtvým tělem). Toto by mohlo být zaneseno v § 359 - Hanobení lidských ostatků, kde je uvedena definice: „...kdo z pohřebiště svévolně odejme lidské ostatky nebo s lidskými ostatky nakládá v rozporu se zákonem.“ (Česká republika, 2009), nicméně ani tak není jisté, zda se tímto skutečně myslí nekrofilie.

Existuje široká škála parafilií, jejichž prezentace v pornografickém díle může být považována za hraniční. Nutno podotknout, že jestliže se jedná o snímek, ve kterém účinkují herci a vše je z obou stran dovolené, nejedná se tudíž o nic nelegálního. U výše uvedených parafilií je problémem, že mrtvá osoba nebo zvíře, proti kterým je sexuální zaměření vedeno nemůžou k ničemu takovému svůj souhlas udělit.

Dalším problémem, o kterém se v poslední době mluví, je vystavování dětí pornografickému obsahu na internetu. Stránky s takovýmto obsahem nejsou nijak chráněné a děti jsou na internetu stále více aktivní. Dokument „V síti“, který odhalil, jak snadno se může dítě dostat do nemalých potíží a dále poukazuje na to, jak snadno může dítě přijít do styku nejen s pornografickým snímkem, ale i takovým, který není v souladu se zákonem. O bezpečném pohybu dětí na internetu informuje Safer Internet Centrum (SIC CZ), který je sdílenou aktivitou dalších čtyř organizací (CZ.NIC, JSNS, Linka bezpečí a Dětské krizové centrum) (Nabízíme, b.r.). Dále také nabízí pomoc a podporu dětem.

2.8 § 192 - Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

Dítětem zde rozumíme osobu mladší osmnácti let.

Zákon je celkem přesný v definici toho, co přesně je nepřijatelné, ve vztahu k dětské pornografii: „*Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě nebo osobu, jež se jeví být dítětem...*“ (Česká republika, 2009) a takovému pachateli může hrozit trest odnětí svobody ve výši až dvou let.

Dále „*...ten, kdo prostřednictvím informační nebo komunikační technologie získá přístup k dětské pornografii.*“ (Česká republika), bude taktéž odsouzen až na dva roky k pobytu za mřížemi. Trest ve výši šesti měsíců až tří let hrozí tomu, „*kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří... pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě...nebo kdo kořistí z takového pornografického díla...*“ (Česká republika, 2009), kde zákon cílí na mravní a tělesnou ochranu vývoje dítěte.

Jestliže se někdo dopustí takového činu jako člen organizované skupiny, zveřejní takový obsah tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo tak učiní s úmyslem získat pro sebe (nebo pro někoho jiného) značný prospěch, může být odsouzen v rozmezí dvou až šesti let za mříže a dále mu hrozí propadnutí majetku (Česká republika, 2009). V případě, že osoba pachatele takto jednala ve více státech, nebo měla v úmyslu se na tomto obohatit ve velkém rozsahu, viníkovi hrozí až osmiletý trest odnětí svobody (Česká republika, 2009).

Nejen tento paragraf má často celosvětový přesah. Dochází k nelegálnímu šíření pornografického obsahu, kde figurují nezletilí. Touto problematikou (zahrnující § 191 -

§ 193 b, dále částečně i § 189) se v celosvětovém měřítku zaobírá americké Národnímu centru pro nevěstné a zneužívané děti (oficiální zkratka NCMEC) (Burýšek, 2020).

2.9 § 193 - Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Jeden z nejodpornějších činů, které lze spáchat ve vztahu k trestné činnosti, je bezpochyby nabádání dítěte k pornografii. Zde opět zákon cílí na ochranu mravního a fyzického vývoje dítěte, kdy tomu „*kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle...*“ (Česká republika, 2009), hrozí trest odnětí svobody v trvání jednoho roku až pěti let.

Dvě léta až šest let vězení čeká pachatele, který spáchá čin jako člen organizované skupiny, nebo jestliže měl v úmyslu získat pro sebe (nebo i někoho jiného) značný prospěch. A jestliže byl člen organizované skupiny, který působí ve více státech, nebo tímto činem získal pro sebe nebo někoho jiného prospěch velkého rozsahu, může mu hrozit trest v rozmezí tři až osm let odnětí svobody (Česká republika, 2009).

Dále zákon zmiňuje další přesnější znění rozděluje paragraf následovně:

- **§ 193 a) - Účast na pornografickém představení** - „*Kdo se účastní pornografického představení nebo jiného obdobného vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“ (Česká republika, 2009).
- **§ 193 b) - Navazování nedovolených kontaktů s dítětem** - „*Kdo navrhne setkání dítěti mladšímu patnácti let v úmyslu spáchat trestný čin podle § 187 odst. 1, § 192, 193, § 202 odst. 3 nebo jiný sexuálně motivovaný trestný čin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*“ (Česká republika, 2009). Tato specifikace tedy upravuje vztah k dítěti a chráněným zájmem je mravní vývoj dítěte.

2.10 Další paragrafy zákona 40/2009 Sb.

V zákoně můžeme nalézt další paragrafy, které mohou souviset s mravnostními delikty, ačkoli jsou zařazené do jiných hlav zákona.

Mezi tyto paragrafy patří:

- § 155 Ohrožování pohlavní nemocí - při nakažlivé nemoci ohrožování možnou nákazou z ní.
- § 202 Svádění k pohlavnímu styku dítěte,

- § 202 Svádění k pohlavnímu styku (druhý odstavec),
- § 145 Těžké ublížení na zdraví (v následku nakažlivé nemoci) - v případě zamlčení nakažlivé nemoci a nakažení další osoby, které jsou způsobeny těžké doživotní následky.
- § 146 Ublížení na zdraví (v následku nakažlivé nemoci) - v případě zamlčení nakažlivé nemoci a nakažení další osoby s následky.
- § 152 Šíření nakažlivé nemoci - vědomé šíření nákazy.
- § 143 Usmrcení z nedbalosti - pachatel nezamýšlel usmrtit oběť, ale shodou okolností k tomu došlo (např. škrcení při znásilnění, apod.)
- § 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti (v následku šíření nakažlivé nemoci),
- § 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti (v následku šíření nakažlivé nemoci),
- § 153 Šíření nakažlivé nemoci z nedbalosti. (Česká republika, 2009)

2.11 Zákon 45/2013 Sb. o obětech trestných činů

Tento zákon pracuje s pojmy jako je oběť, definuje ji jako fyzickou osobu (popř. PO), které bylo nebo by mohlo být ublíženo (na zdraví, životě, majetku,..) a z této ujmy došlo k obohacení pachatele. Zároveň definuje jako oběť osobu, na níž nebyl trestný čin dokonán, tedy byl ve stádiu pokusu.

Zákon obsahuje dvanáct částí. Pro tuto práci je nejdůležitější **Hlava II - Práva obětí trestných činů a některých dalších osob v souvislosti se spáchaným trestným činem** (Česká republika, 2013).

Právo na poskytnutí odborné pomoci.

§ 4 Odborná pomoc

Zákon odbornou pomoc definuje následovně:

„Subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů poskytují obětem a osobám jim blízkým, kterým vznikla v důsledku spáchaní trestného činu na oběti škoda nebo nemajetková újma, (dále jen „dotčená osoba blízká“) v zapsaném rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem nebo jiným právním předpisem odbornou pomoc, kterou se rozumí psychologické poradenství, sociální poradenství, právní pomoc, poskytování právních informací nebo restorativní programy, a to před zahájením trestního

řízení, v jeho průběhu i po jeho skončení. Odbornou pomoc poskytují do doby, dokud to vyžaduje její účel."(Česká republika, 2013)

Tímto rozumíme, že oběť má nárok na poskytnutí psychosociální a právní pomoc, po dobu, dokud oběť nebo osoba blízká oběti pomoc vyžaduje.

Tyto subjekty dále poskytují pomoc právnickým osobám, na základě zneužití údajů umožňujících identifikaci, poskytují právní informace a právní pomoc zaměřené zejména na zneužití údajů vedoucí k identifikaci právnické osoby, včetně ochrany jejího názvu a pověsti (Česká republika, 2013).

§ 5 Bezplatná odborná pomoc

Subjekty činů mají povinnost poskytnout odbornou pomoc bezplatně na základě žádosti **zvláště zranitelné oběti**, která vyžaduje okamžitou pomoc. Totéž neplatí, jedná-li se o oběť TČ zanedbání povinné výživy, jestliže nevznikl tímto činem trvale nepříznivý následek nebo nebezpečí nouze (Česká republika, 2013).

Subjekty, které poskytují odbornou pomoc mohou poskytovat bezplatnou pomoc i jiným osobám (Česká republika, 2013).

§ 6 Právní pomoc a poskytování právních informací

Právní pomoc je oběti a dotčené osobě blízké na jejich žádost poskytována bezplatně za splnění podmínek, které jsou stanovené v jiném předpise. Právní pomoc podle tohoto zákona mohou poskytovat jen osoby s patřičným vzděláním, tedy advokáti (Česká republika, 2013).

Právo na informace

Mezi základní práva obětí TČ patří právo na informace. Následující paragrafy upravují, na jaké informace mají oběti právo, kdo jim je sděluje a nakládá s informacemi.

- § 7 Přístup k informacím.
- § 8 Informace poskytované oběti Policií České republiky, policejním orgánem a státním zástupcem.
- § 8a Informace poskytované Policií České republiky, policejním orgánem a státním zástupcem některým dalším osobám v souvislosti se spáchaným trestným činem.
- § 9 Informace poskytované subjektem zapsaným v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.

- § 10 Informace poskytované jinými orgány veřejné moci a zdravotnickým zařízením.
- § 11 Další informace poskytované oběti a dotčené právnické osobě.
- § 12 Informování oběti, která neovládá český jazyk.
- § 13 Způsob, rozsah a forma poskytnutí informací. (Česká republika, 2013)

Právo na ochranu před přímo hrozícím nebezpečím

§ 14

V případech, kdy dochází k ohrožení bezpečí oběti, policista provede opatření, k zajištění bezpečí oběti. Tuto povinnost mají stejně tak i celníci, Vězeňská služba, Vojenská nebo obecní policie. PČR za podmínek stanovených jiným právním předpisem poskytne krátkodobou ochranu oběti, nebo provede vykazání osoby ze společného obydlí.

Na žádost oběti může soud vydat předběžné opatření v občanském soudním řízení v případě, že je vážně ohrožen život, zdraví, lidská důstojnost nebo svoboda oběti.

Oběti dále může být poskytnuta zvláštní ochrana svědka.

Za podmínek stanovených trestním řádem je možné poskytnout utajení totožnosti nebo podoby oběti jakožto svědka. Dále za těchto podmínek může soud nebo státní zástupce vydat předběžná opatření v TŘ. Evropský ochranný příkaz vydává justiční orgán za podmínek stanovených zákonem (o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních). (Česká republika, 2013)

Právo na ochranu soukromí

Mezi další práva obětí patří právo na ochranu soukromí. Následující paragrafy upravují, jaké informace o oběti jsou zveřejňovány, kdo nakládá s materiály o oběti a za jakých podmínek si může oběť požádat o ochranu soukromí (Česká republika, 2013). Jedná se o paragrafy:

- § 15 Zveřejňování informací o totožnosti oběti.
- § 16 Poskytování osobních údajů oběti (Česká republika, 2013).

Právo na ochranu před sekundární viktimizací

Ochrana před druhotnou újmou (sekundární viktimizací) se zabývají paragrafy 17- 22, které definují ochranu oběti ve vztahu v kontaktu s pachatelem, náležitosti při podávání výpovědi a výslechu, možnost zvolit si pohlaví vyslychající osoby, apod.

Těmito paragrafy jsou:

- § 17 Zabránění kontaktu oběti a osoby jí blízké s osobou, kterou oběť označila za pachatele, s osobou podezřelou nebo s osobou, proti níž se trestní řízení vede.
- § 18 Podání vysvětlení a výslech oběti - *„Otázky směřující do intimní oblasti vyslychané oběti, zejména týkající se předchozích sexuálních vztahů a chování oběti, lze klást jen tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Tyto otázky je třeba klást zvlášť šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech znovu opakovat; jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu oběti.“* (Česká republika, 2013)
- § 19 Podání vysvětlení a výslech osobou stejného nebo opačného pohlaví.
- § 20 Podání vysvětlení a výslech zvlášť zranitelných obětí - *„Zvlášť zranitelnou oběť je v trestním řízení nutné vyslychat obzvláště citlivě a s ohledem na konkrétní okolnosti, které ji činí zvlášť zranitelnou.“* (Česká republika, 2013)
- § 21 Právo na doprovod důvěrníkem.
- § 22 Prohlášení oběti o dopadu trestného činu na její život. (Česká republika, 2013)

Právo na peněžitou náhradu

V rámci odškodnění má oběť právo na náhradu škody. O tomto hovoří následující paragrafy:

- § 23 Právo na peněžitou pomoc.
- § 24 Okruh oprávněných žadatelů.
- § 25 Účel peněžité pomoci.
- § 26 Předpoklady poskytnutí peněžité pomoci.
- § 27 Důvody neposkytnutí peněžité pomoci.
- § 28 Výše peněžité pomoci.

- § 29 Snížení a nepřiznání peněžité pomoci.
- § 30 Posuzování žádosti o peněžitou pomoc.
- § 31 Náležitosti žádosti.
- § 32 Povinnost poskytnout součinnost.
- § 33 Přejít nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy.
- § 34 Poskytování peněžité pomoci obětem trestné činnosti v přeshraničních případech s členskými státy Evropské unie.
- § 35 Zajištění peněžité pomoci v přeshraničních případech, kdy obětí byla osoba s pobytem na území České republiky.
- § 36 Zajištění peněžité pomoci v přeshraničních případech, kdy obětí byla osoba s pobytem na území jiného členského státu Evropské unie.
- § 37 Vztah k občanskému zákoníku. (Česká republika, 2013)

2.12 Istanbulská úmluva

Istanbulská úmluva nebo také Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí je Evropský dokument, který zajišťuje ochranu a práva žen, zejména v oblasti domácího a sexualizovaného násilí. Zároveň s tím má stejná ochranná práva úmluva poskytovat i mužům a dalším skupinám (děti, senioři), kteří se dostanou do role oběti (Odborná veřejnost o Istanbulské úmluvě, © 2022). „*Istanbulská úmluva je přelomový dokument, který zavedl definici pohlaví nikoli jen jako biologický fakt, nýbrž také jako společenský konstrukt.*“ (Dimun, 2022; Paseková, 2023). Česká republika podepsala tuto úmluvu v květnu 2016 (jako 41. země) s tím, že k ratifikaci dojde v polovině roku 2018. Původně bylo naplánováno projednávání ratifikace Istanbulské úmluvy na leden roku 2023, ale bylo požádáno o přeložení na únor 2023 (Genserková, 2023). Ke konci dubna roku 2023 k ratifikaci stále nedošlo (Práva žen, b.r.).

Cílem úmluvy je zajistit bezpečný život bez násilí pro všechny obyvatele (Odborná veřejnost o Istanbulské úmluvě, © 2022). Především má zaručit:

- ochranu obětí,
- efektivní stíhání pachatelů,
- prevenci,

- monitorování (Turecko, 2011; Práva žen, b.r.).

V České republice úmluva narazila hned v několika bodech. Nejvyšší soud a Nejvyšší státní zastupitelství se vyjádřili nesouhlas, kdy např. nemá být nucený sňatek pojat jako privilegovaný trestný čin (Dimun, 2022). Dále právní odborníci argumentují, že všechna nežádoucí jednání popsána v dokumentu jsou ČR trestná a jedná se o součást trestního zákona (Paseková, 2023). Další kontroverzní názor se objevil ze strany církve. Zdejší odpůrci Istanbulskou úmluvu popisují jako nástroj, který má rozbít tradiční rodinu a staví muže a ženy proti sobě (Za znásilnění si může někdy sama žena..., 2018)

Ratifikaci smlouvy dále odmítlo např. Slovensko nebo Bulharsko. Evropská rada vyzvala státy, které již smlouvu podepsaly k ratifikaci. V České republice se doposud tak nestalo, přestože projednání bylo naplánováno na začátek roku 2023 (Pištorová, 2023).

3 PSYCHOLOGIE PACHATELE MRAVNOSTNÍCH ZLOČINŮ

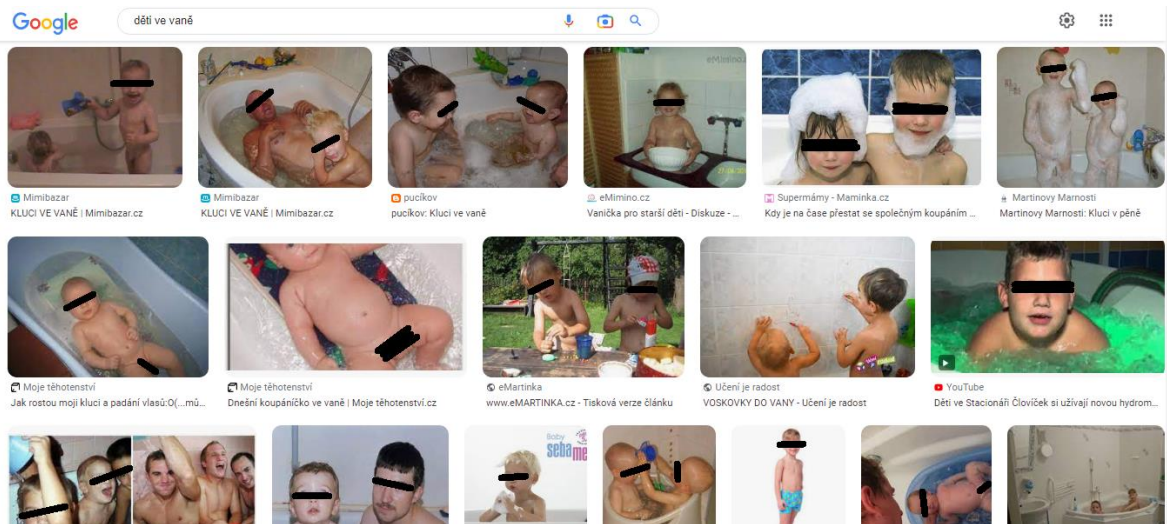
Psychosociální patologie pachatele je velmi složitá. Různí se motivy, důležitým ukazatelem může být dětství a rodinné zázemí, ve kterém pachatel vyrůstal. Z různých psychologických studií totiž víme, že děti často přebírají chování od svých rodičů. Ovšem existují případy, kdy se člověk prostě narodí s preferencemi, které nemůže ovlivnit. Nutno zmínit, že ne všichni pachatele jsou mužského pohlaví, jak by se společnost mohla domnívat.

3.1 Motivy a parafilie

Motivem rozumíme touhu, která pachateli mohla přinést kýžený výsledek. Nejčastějším motivem u mravnostních deliktů je sexuální ukojení touhy pachatele. V některých případech může být důvodem spáchání trestného činu i finanční motiv, pramenící z nelegální činnosti. Za motivem často stojí porucha sexuální preference, tedy stav, který se vymyká normální sexuální preferenci zdravého jedince (Weiss, 2017). S touto poruchou se ve většině případů člověk narodí, ve většině případů za ni nemůže. Na takového člověka je nutno nahlížet jako na nemocnou osobu a poskytnout mu potřebnou léčbu, ačkoli se to může zdát velmi náročné přijmout, zvláště pak ze strany veřejnosti.

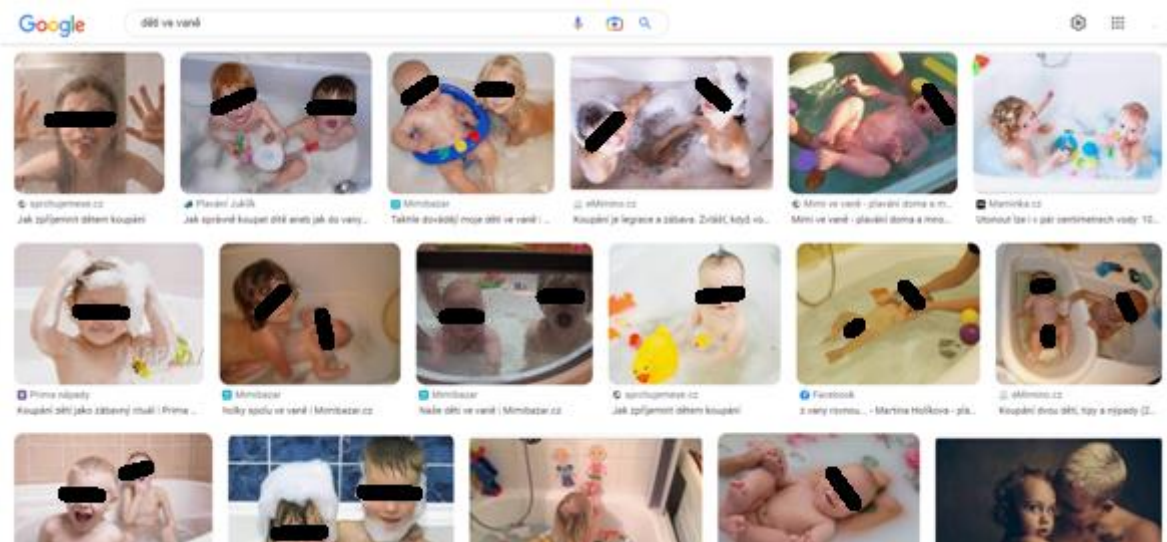
Pedofilie je jedna z nejznámější parafilií. Jedná se i o stav, kdy jedince sexuálně přitahují děti, většinou v prepubertálním věku. Mylně jsou tito lidé označováni za **sexuální agresory**. Pedofilní jedince lze rozdělit na homosexuální, heterosexuální nebo bisexuální. Nicméně osoby postižené pedofilií nemají zájem o styk s dítětem, neboť vyžadují opravdový vztah, jsou často zamilovaní. Jejich primárním cílem není dítěti ublížit, ale vytvořit si s ním pouto, které později může (ale nemusí) přerůst až k sexuálnímu kontextu ('Pedofil nemusí dětem ubližovat,'..., 2010). Můžeme s určitostí říci, že mezi námi je spousta pedofilů, kteří jsou těžko odhalitelní, protože vědí, že jejich sexuální preference jsou špatné a svým jednáním mohou ublížit. Proto své choutky drží na uzdě. Častým preventivním opatřením je ústavní nebo ambulantní léčba. Kontroverzním názorem je, že tito lidé nikdy nedosáhnou vlastního uspokojení legální cestou, proto musí být extrémně psychicky frustrováni, vzhledem k tomu, že sexuální potřeby řadíme mezi základní fyziologické potřeby Maslowy pyramidy potřeb (Pološero, 2014). Takový jedinec nemá za primární cíl ublížit své oběti, i když se v případě sexuálního kontaktu jedná o nevyhnutelnou situaci. Dříve byla dostupná obrazová dětská pornografie pro osoby trpící pedofilií. Tento druh pornografického obsahu měl zabránit pedofilním jedincům realizovat

styk s dítětem (Pološero, 2014). Stále však existují servery, které takový obsah nabízí. Další možností a rájem pro pedofily jsou otevřená rodinná alba volně dostupná na internetu, kde se nachází polonahé nebo úplně nahé děti (vana, koupaliště, apod.).

Obrázek 1 Dostupné obrázky z vyhledávání na googlu (Google, 2023)

Alarmující je, že spousta rodičů si ani neuvědomuje, jaký obsah sdílí (Hodačová, 2022b). To samé se týká oblečení po dětech, které se ve velkém prodává na internetu. Někteří pedofilové tedy posléze mohou toto oblečení zakoupit (Pološero, 2014), případně si vyžádat fotky oblečení na postavě dítěte.

Obrázek 2 Dostupné obrázky z vyhledávání na googlu (Google, 2023)

Malé děti nejsou jedinou sexuální preferencí pedofilních jedinců. Porucha s názvem **hebefilie** je sexuální zaměření na dospívající dívky (Weiss, 2017), tedy takové, které už například mají pubické ochlupení nebo se začíná projevovat růst sekundárních pohlavních

znaků (poprsí). Oproti tomu **efebofilie** cílí na dospívající chlapce, kteří se vyznačují taktéž růstem pubického ochlupení nebo počátečním výronem semene (Weiss, 2017).

Exhibicionismus označuje potřebu osoby ukazovat své genitálie (většinou cizí osobě opačného pohlaví). Jedná se o nejrozšířenější sexuální úchytku a častěji se objevuje u muže. Exhibicionista s „objekty“ svého zájmu nenavazuje žádný kontakt. Podobně je na tom i úchytko zvaná **voyerismus**. Jedná se o pojem, který označuje osobu, kterou sexuálně vzrušuje pozorovat aktivity (převlékání, močení) jiných osob. Voyér taktéž nenavazuje kontakty s pozorovanými osobami (Porucha sexuální preference, © 2023).

Sadismus neboli nutkání způsobovat druhé osobě bolest za účelem vlastního uspokojení. Mohou nastat situace, kdy je sadistický sex vyžadován druhou osobou, která vyhledává masochismus, tedy prožívá sexuální vzrušení z vlastní bolesti. Rozlišujeme sadismus fetišistický (formou představ), pseudopedagogický (důraz na poslušnost a disciplínu) a agresivní sadismus (brutální napadení sexuálního charakteru) (Porucha sexuální preference, © 2023). Nastane-li scénář, kdy je oběť sadisticky mučena proti své vůli a pachatele to uspokojuje, máme co do činění s agresivním sadistou. Velmi podobným pojmem je **sexuální agresor**, jehož označení se může zaměřovat s pedofilii. Jedná se o osobu, která cítí potřebu překonání odporu oběti. Zde může být sexuální útok směřován na kohokoliv, nejčastěji však na ženy. Mladé dívky či chlapci však nejsou výjimkou. Setkání s osobou tohoto charakteru je velice nebezpečné, jelikož se jedná o jednu z nejnebezpečnějších forem sexuální preference.

Sexuální sadismus často může vést až k sexuálním vraždám. Vraždy se sexuálním motivem celosvětově tvoří až 81,5 % všech vražd (Tomy, 2023).

Přebírání vzorců chování je typickým jevem pro dysfunkční rodiny, kde po generace dochází k určitým negativním vlivům rodičů na dítě. Jedná se často o agresivní a násilné jednání, sexuální zneužívání, alkoholismus nebo užívání omamných látek. Děti často vnímají jednání, které vidí u svých rodičů jako to správné. Proto často dochází k mýlkám, že je takové agresivní jednání v rodinách normální a tento vzorec si s sebou nesou do dospělosti. Může se lišit přenos vzorců podle pohlaví jedince. Dívky, které v rodině zažily násilí, se ztotožňují s rolí oběti. V dospělosti vyhledávají partnery se sklony k násilí. Oproti tomu chlapci se častěji ztotožňují s rolí násilníka a sílu a převahu považují za jediný prostředek k dosažení svých cílů (Děti přebírají vzorce chování svých rodičů, 2018).

Vliv alkoholu nebo omamných látek

Dalšími motivy, které vedou útočníka k páchání trestné činnosti, je užití návykové látky. Alkohol i drogy zmírňují úsudek i koordinační schopnosti, ať už osoby pachatele nebo oběti. Často tak může docházet k situacím, kdy je návyková látka zdrojem konfliktu, protože osoby pod jejich účinkem mají zastřenou mysl a rozumné uvažování je prakticky znemožněno (Blatníková, Faridová a Zeman, 2014).

3.2 Vztah k obětem

Nejhoršími a zároveň nejčastějšími případy sexuálního násilí jsou takové, kdy dojde k napadení oběti pachatelem, který svou oběť dobře zná. Může se jednat o kamarády, rodinné příslušníky, kolegy, nadřízené, známé, apod. (Lerch, 2021a).

Oběť takovému pachateli důvěřuje na základě předchozích zkušeností s jeho osobou, nepředpokládá tedy útok. Často dochází k případům znásilnění, kdy pachatelem je partner oběti. Jedná se o vynucenou soulož, tedy styk, se kterým oběť nesouhlasí, ale je buď přesvědčena, nebo rezignuje. Takové činy často zůstávají nenahlášené. Oběť je často přesvědčena, že takové jednání ze strany pachatele vlastně není trestné.

Jedním z takových úkazů je například zneužívání dětí v církvi. Jedná se o velmi závažný a bezesporu kontroverzní problém. Od pachatelů sexuálního zneužívání dětí se liší zejména v preferencích obětí. Kněží si vybírají své oběti podle dostupnosti, kdy tráví spoustu času s dospívajícími dětmi, kterým je často otázka sexuality a pohlavního života skryta. Nejčastěji se právě jedná o mladé chlapce, kteří v kostelech slouží jako ministranti (Nurse, 2020). Podobně jako v církvi dochází k častému zneužívání i v detenčních zařízeních pro mladistvé, kdy opět dochází ke zneužívání mladistvých chlapců, což je způsobeno tím, že se jedná o mužský kolektiv a v těchto zařízeních je vyšší zastoupení mužského pohlaví (Nurse, 2020).

3.3 Trestání pachatelů

Tresty, které padají za mravnostní delikty velice záleží na soudu, který celý skutek posuzuje. Projekt Bez trestu, který se zabývá bagatelizací sexuálního a domácího násilí věnuje pozornost i trestům, které často padají ve vztahu k sexuálnímu násilí.

Problematické trestání pachatelů je v tom ohledu, že pachatelé až v 50 % případů odchází od soudu s podmíněným odkladem (O nás, br.).

Dle trestního zákona hrozí pachatelům mravnostních deliktů tresty odnětí svobody v délce trvání několika let (Česká republika, 2009). Tohoto však oběti málokdy dosáhnout.

Komplikace nastávají hlavně v případě, kdy je pachatelem osoba doposud netrestaná. Soudní systém je v tomto případě přikloněn na stranu pachatele. Ve většině případů se tak jedná o podmíněné tresty (Ptáte se nás, b.r.).

Pachatelům mravnostní kriminality nejčastěji hrozí trest odnětí svobody. Tímto rozumíme:

- nepodmíněný trest,
- podmíněný trest (Krupka, 2012a).

Nepodmíněný trest značí okamžitý nástup do výkonu trestu. Oproti tomu podmíněný trest s odkladem na určitou dobu značí, že odsouzený je na svobodě. Jestliže během této doby spáchá jiný TČ, pachatel již bude nucen nastoupit do výkonu trestu (Ptáte se nás, b.r.).

V případě, že je pachatelem cizinec, může nastat i případ, kdy soud určí za trest vyhoštění.

Trestní i civilní soudy jsou pro ochranu obětí mravnostních deliktů (a domácího násilí) tím nejdůležitějším (O nás, b.r.). Nabízí oběti oporu a víru ve spravedlivé potrestání bezpráví, které na nich bylo vykonáno. Bez trestu usiluje o lepší vzdělávání soudců, soudkyň, státních zástupců a zástupkyň (O nás, b.r.). Mezi další cíle organizace patří ukládání adekvátních trestů za sexualizované a domácí násilí.

3.4 Kriminální recidiva

Recidiva neboli opakované páčání činnosti. S tímto pojmem se můžeme setkat i v medicínském prostředí, kde má pojem recidiva stejný význam, a to návrat něčeho, co již pomínulo. Tedy v případě kriminální recidivy se jedná o čin, za který byl v minulosti spáchán a posléze se osoba dopustila stejného činu (Krupka, 2012a).

Recidivu lze rozdělit na:

- trestněprávní,
- kriminologickou
- a penologickou (Marešová et al., 2011).

Trestněprávní recidivy lze chápat jako jednání, kterého se pachatel dopustil poté, co byl za obdobný čin již dříve právoplatně odsouzen (Marešová et al., 2011). Na tohoto pachatele při trestním řízení pohlíženo jako na recidivistu. V zákoně č. 40/2009 Sb. Trestní

zákoník (§ 59) je uvedeno, že pachatel může za recidivu v případě zvlášť závažných zločinů dostat zvýšený trest až o jednu třetinu horní hranice (Česká republika, 2009).

Kriminologická (nebo také kriminologicko-behaviorální) recidiva označuje opakující se asociální jednání pachatele TČ bez ohledu na to, zda byl za předchozí skutek potrestán nebo stíhán (Marešová et al., 2011).

Penologické (nebo také penitenciární) pojetí recidivního chování označuje pachatele, který byl alespoň jednou ve výkonu trestu odnětí svobody. Penologické pojetí se zabývá metodami, jak efektivně docílit nápravy recidivisty (Marešová et al., 2011).

Příčiny recidivy se mohou různit, nicméně většinou se jedná o osoby z dysfunkčních rodin a souvisí tak s přebíráním vzorců chování (Marešová et al., 2011).

4 VIKTIMOLOGIE OBĚTI MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ

Viktimologií rozumíme vědu, která se zabývá naukou o obětech trestné činnosti. Definovat pojem oběť lze jako osobu, která utrpěla újmu. Způsob újmy lze dále klasifikovat z hlediska časové úseku trvání újmy, její napravitelnost a charakter (majetková, sociální, na životě,..) a bezprostřednost újmy.

Obětí mravnostních deliktů může být kdokoliv, nehraje zde roli věk, pohlaví, rasa, náboženské vyznání ani státní příslušnost. Proto je každá oběť individuální, je tedy potřeba k nim takto přistupovat.

4.1 Zvláště zranitelné oběti

Tímto termínem lze označit osoby, které mají zvýšené riziko způsobení druhotné újmy nebo zastrasování ze strany pachatele. Oběti jsou často náchylné k sekundární viktimizaci, tedy k znovuprožívání zažitého trauma, v důsledku účasti v trestním řízení nebo při výslechu. Za účelem vyhnutí se této situaci, stanovuje zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů speciální opatření pro snížení viktimizace (Slámová, 2022; Valešová, 2022).

Za zvlášť zranitelné oběti lze považovat:

- **osoby mladších 18 let,**
- **osoby vyššího věku,**
- handicapované osoby (tedy s fyzickým, mentálním, nebo psychickým postižením),
- oběti obchodování s lidmi nebo oběti teroristických útoků,
- **oběti trestného činu znásilnění,** týrání svěřené osoby a trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí,
- **oběti trestného činu v sexuální oblasti,** (zahrnujícího nátlak, násilí nebo pohrůžku násilí),
- oběti trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob,
- oběti trestného činu ve prospěch organizované zločinecké skupiny (při zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy) (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Zákon dále zajišťuje speciální práva pro tyto osoby. Jedná se zejména o:

- právo na bezplatnou odbornou pomoc,
- právo na to, aby se u výslechu nebo u soudu nemusely setkat s pachatelem,
- právo na ochranu při výslechu,
- právo na zastupování zmocněncem bezplatně (Pomoc obětem TČ, © 2023; Valešová, 2020).

4.2 Muži jako oběti mravnostních zločinů

Není tajemstvím, že sexuální útoky jsou převážně směřovány proti ženám. Ale hlavním důvodem, proč tomu tak může být je fakt, že osoby mužského pohlaví jsou tímto činem výrazně citově poznamenáni, mají pocit, že by byly společností, jakožto oběti, neakceptovány, či by dokonce sklidili výsměch. Žijeme v moderním světě a době, kdy by žádné sexuální násilí nemělo být genderově tabuizováno.

Krutá realita je však taková, že ke znásilnění a sexuálnímu zneužívání mužů dochází i u chlapců a mužů. Zároveň platí, že u homosexuálních a bisexuálních mužů může být pravděpodobnost, že zažijí sexuální útok, vyšší než u mužské populace jako celku (The Mix Staff, 2022).

Muži se mohou stát obětí sexuálního útoku v jakémkoli věku a tyto útoky mohou být spáchány jinými muži nebo ženami bez ohledu na sexuální orientaci oběti a útočnicka. Odhaduje se, že každý šestý chlapec byl do svých 18. narozenin sexuálně napaden a každý čtvrtý muž se během svého života stane obětí nechtěných sexuálních událostí (Riviello a Rozzi, 2022). Celkově je asi pět až deset procent obětí znásilnění mužského pohlaví. Mužské oběti mohou zažít sexuálně motivovaný útok jako součást šikany nebo iniciačních rituálů, v ústavním prostředí, v armádě, ve vězení, škole, výchovných ústavech nebo v církvi (Riviello a Rozzi, 2022; Nurse 2020).

Dále u mužů převládá pocit, že by měli být schopni zabránit svému znásilnění, protože společnost vykresluje muže jako „silné“ a schopné se bránit. Tak tomu ale není - muži se při zneužívání dostávají do stejně bezmocné pozice jako ženy (The Mix Staff, 2022).

Důležité body, na které bychom ve vztahu k sexuálnímu napadání mužů neměli zapomínat.

- Muži mohou být obětí sexuálně motivovaného útoku nebo zneužití.
- Muži jako oběti sexuálního napadení mají stejná práva jako ženy.

- Mužské oběti sexuálního násilí se hlásí orgánům činným v trestním řízení a vyhledávají zdravotnické služby zřídka, oproti ženám.
- Mýty a stereotypy o sexuálním napadení a znásilnění mužů mohou vést k hanbě, stigmatizaci a krizi duševního zdraví.
- Pohotovostní oddělení má vůči obětem mužského pohlaví stejné povinnosti jako vůči ženám. (Riviello a Rozzi, 2022)

Sexuální násilí na mužích se děje a žádná oběť by neměla pociťovat stud za to, že se stala obětí, ani osoby mužského pohlaví.

4.3 Viktimizace oběti

Pojem viktimizace označuje proces, který způsobuje újmu nebo poškození osoby, čímž se z člověka stává oběť. Viktimizaci lze rozdělit do dvou částí, a to:

- primární (útok pachatele),
- sekundární (znovuprožívání TČ v důsledku vyšetřování), popř.
- terciární (reakce okolí) (Valešová, 2020).

Následky viktimizace jsou pro každého individuální, často bývají ovlivňovány mnoha faktory. Například ze strany oběti mohou být ukazateli věk, pohlaví, prožitý TČ, z hlediska vnějších okolností pak z reakce okolí oběti, vztah s pachatelem, apod.

Snáze měřitelnými ukazateli na výši škody jsou finanční a fyzické následky, oproti psychické újmě, kterou tato osoba utrpěla. Viktimizace je velmi stresující, nečekaná často nedává oběti prostor se na ni připravit (Valešová, 2020).

4.4 Následky mravnostních deliktů

Následky sexuálních útoků jsou pro většinu obětí různé, ale v každém případě se jedná o velmi vážný zásah do psychické pohody člověka. Mnohdy dochází i k fyzické újmě, ale výjimkou nejsou ani sociální nebo emoční následky (Znásilnění, 2020).

Mezi nejčastější psychologické dopady na oběti sexuální kriminality jsou:

- deprese a úzkosti,
- flashbacky (znovuprožívání),
- PTSD (postraumatická stresová porucha),

- poruchy příjmu potravy,
- panické záchvaty,
- poruchy spánku,
- sebevražedné myšlenky a pokusy (What are consequences of sexual violence?, © 2016; Effects of Sexual Violence, ©2023).

Fyzické následky sexuálního útoku mohou být různé. Záleží zde na intenzitě útoku. Jedná se o zranění, která oběť utrpěla v průběhu útoku. Může se jednat o bodné, řezné, rány, zlomeniny kostí, vykloubeniny, krvácení, kousance, modřiny a podlitiny, otlaky, vaginální a anální poranění (v důsledku nevyžádané soulože) (Sexuálně motivované násilí, 2019). K takovým zraněním dochází zřídka, přesto se i takové případy dostanou do soudních síní. Záleží poté na obžalobě, zda bude trestný čin v takových případech směřován na § 185 - znásilnění, nebo bude překvalifikován na pokus o vraždu nebo ublížení na zdraví (Česká republika, 2009), jak tomu bylo u případu Nely Moravcové.

Mezi další pozdější projevy zažitého trauma patří **rizikové chování**, kterým rozumíme například:

- užívání návykových a omamných látek,
- agresivní chování,
- akademické problémy,
- zvýšená sexuální aktivita,
- nechtěné těhotenství (ať už v důsledku samotné trestné kriminality, nebo v důsledku rizikového chování) (What are consequences of sexual violence?, © 2016),
- sebepoškozování
- a sexuálně přenosné infekce (Effects of Sexual Violence, ©2023).

Bohužel, může docházet i k situacím, kdy dojde k oplodnění oběti při samotném aktu znásilnění. Tyto oběti pak stojí před velmi nelehkou volbou, jakožto stát se potenciální matkou a vychovávat potomka, který vzešel z trestné činnosti, nebo si jej nechat vzít (interrupce) a připravit se tak na možnost různých komplikací spojené s umělým přerušением těhotenství (zánět dělohy, neprůchodnost vejcovodů, apod.), nebo také

možnost (i když nižší), že oběť už nikdy žádné potomky mít nebude v důsledku zákroku nebo poranění způsobená sexuálními napadením (Potrat, 2018).

Přesto však ženy v České republice tuto volbu mají, například oproti Polsku, kde prokazování znásilnění a následného otěhotnění je zdlouhavé a mnohdy, dle tamní policie, neprůkazné (Varvařovská, 2020).

U sexuální kriminality, kdy došlo k pohlavnímu, análnímu nebo orálnímu styku je důležité myslet také na zvýšené riziko pohlavně přenosných chorob, v důsledku poranění (Sexuálně motivované násilí, 2019), kdy může být oběť poznamenána do konce života. Nejčastěji vyskytující se pohlavně přenosnými nemocemi jsou:

- kapavka,
- syfilis,
- herpes,
- trichomióza (bičenka poševní),
- chlamydie,
- veruky na genitálu, perianální (bradavice),
- hepatitida,
- HIV (Weiss et al., 2005).

Po sexuálním napadení je tedy vždy dobré ujistit se, že oběť nebyla nenakažena žádnou z pohlavně přenosných chorob. V případě, že k nákaze dojde, může být pachatel činu stíhán i za úmyslné šíření pohlavní nemoci.

5 STÁVAJÍCÍ PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Preventivní politika je ofenzivní strategií pro kontrolu kriminality v České republice, využívá převážně nerepresivních prostředků. Hlavním úkolem je snižování patologických jevů na minimum, stejně jako snižování motivů a potenciálu páčání trestných činů.

Mezi orgány, které jsou k výkonu snižování kriminality učeny patří mimo orgány činné v trestném řízení (justice, soudy, policie, státní zastupitelství a vězeňství) např. orgány veřejné správy, církev, občanská sdružení, PaPFO a FO (Prevence kriminality, © 2023b).

5.1 Prevence kriminality

Obecně platí, že prevence kriminality je součástí trestní politiky, která je souborem opatření, které vedou k předcházení nebo snižování kriminality, stejně jako snižování obav ze vzniku kriminality (Prevence kriminality, © 2023b).

Jedná se o opatření jako jsou:

- sociální prevence,
- situační prevence,
- pomoc obětem TČ (Prevence kriminality, © 2023a).

Dále prevence kriminality definuje kriminogenní faktory, kterými jsou:

- sociální prostředí,
- příčiny a podmínky vzniku kriminality,
- pachatelé TČ (potenciální i skuteční),
- oběti TČ (potenciální i skutečné) (Prevence kriminality, © 2023b).

5.2 Prevence sexuální kriminality

Jak už bylo zmíněno, terčem sexuálního útoku se může stát kdokoliv. V sexuálně motivovaném útoku nerozhoduje věk, pohlaví, rasa, etnická příslušnost, sexuální orientaci, sexuální minulost nebo společenské zařazení. Neexistuje žádná stereotyp oběti ani násilníka. Téměř 85 % obětí zná útočníka, kteří jej znásilnili nebo napadli (Lerch, © 2021a). A totéž platí i pro osoby jiných sexuálně motivovaných trestných činů. Ve většině případů situace začíná nevinně a zábavně, ale pak se může velmi rychle vymknout kontrole (Reduce the risk of becoming a sexual assault victim, © 2023).

Stávající doporučení a opatření proti sexuálním útokům směřující proti dospělým osobám mohou být následovné.

Vyvarujte se potenciálně nebezpečným situacím a izolovanému veřejnému prostranství (parky, lesy). Všimněte si, co se děje okolo vás, nenoste sluchátka v uších se zapnutou hudbou, zvláště pak, když jste sami. Vždy mějte nabitý telefon po ruce a nechoďte sami s osobou, kterou dostatečně dobře neznáte (Gluck, 2022).

Na společenských akcích se držte skupiny přátel. Hlídejte si své nápoje, abyste se vyhnuli podstrčení drogy, která Vás může omámit a otevře tak dveře neznámému násilníkovi. Pokud se už stane, že nápoj nemáte pod dozorem, neriskujte a objednejte si nový (Gluck, 2022).

Pamatujte, že když se rozhodnete nepít alkohol, je to v pořádku a na pozvání na drink vždy můžete říct: „Ne, děkuji. Nepiju.“, normální je nepít. Zvláště pak, když Vám drink někdo donese.

Další část prevence proti sexuálnímu násilí se týká vašeho **soukromí na internetu** a mobilních aplikací. Neprozrazujte příliš mnoho, nesdílejte aktuální polohu s nikým, koho neznáte. Ujistěte se, že Vaše aplikace v mobilním telefonu nesledují Váš pohyb veřejně (Gluck, 2022). Naopak nastavte soukromé sdílení polohy osobě, které **důvěřujete** (například partner, kamarád nebo rodič).

S tím souvisí i **sdílení intimního obsahu**. U takového obsahu může rychle dojít k jeho zneužití (Hodačová, 2022b). Často to může být zhrzený bývalý partner, v případě mladších obětí spolužák nebo i internetový predátor, který může fotografie nebo videa vylákat z oběti.

Dalším způsobem, jak se efektivně bránit jsou různé kurzy **sebeobrany** nebo bojových sportů. Nikdy nemůžeme vědět, jak zareagujeme, když náš útočník překvapí, ale je na místě být připraven. Následující platí v případě, že jste obtěžováni na veřejnosti neznámou osobou.

V posledních letech je v oblibě tzv. **moderní sebeobrana**, kterou vede Jasmína Houdek, která sama překonala trauma z TČ znásilnění.

Moderní sebeobrana spočívá hlavně v jednoduchém „Ne!“. Mimo fyzické obrany se naučíte i tu psychologickou (Vlčková, 2021). Tím, jak se k osobě potenciálního pachatele postavíte a ukážete, že jste sebevědomý, můžete útočníka vyvést z míry. Důležité je podle Jasmíny Houdek postoj, důraz na vyřčené věty (např. „Ne, pane, tohle se mi nelíbí!“), ale hlavně pořad potenciálnímu útočníkovi vykat, aby nedošlo k mýlce, že se znáte a jedná se

např. jen o partnerskou hádku. Navíc vy budete v právu, protože jste jednali maximálně slušně. Účinné může být, když před sebe dáte ruce. Jedná se o silné gesto, které může útočníka odradit (Vlčková, 2021).

Veřejnost by dále měla mít na paměti, že je potřeba respektovat „Ne.“ a jakýkoliv zásah intimní charakteru z jedné strany, nemusí být druhou stranou vnímán pozitivně. A je jedno, zda se jedná o neznámého útočníka nebo o rodinného příslušníka. Stejně tak nezáleží, jestli jsme ve škole nebo tancujeme v klubu. (Lerch, © 2021b) Vyjádření nesouhlasu by mělo být jasným a zřetelným gestem, kdy má potenciální útočník přestat se svým jednáním (Houdek, © 2023).

Prevence v oblasti mravnostních deliktů

Preventivní opatření se mohou různit. Podle publikace organizace Stop znásilnění, jsou způsoby prevence následovné:

- odstraňování genderových nerovností v České republice,
- stanovisko společnosti, které znásilnění odsuzuje,
- diskuze o tématu mravnostní kriminality mezi širokou i odbornou veřejností,
- odstraňování mýtů a stereotypů,
- redefinice TČ znásilnění v zákoně,
- konsenzualita sexuálního styku (Ciprová et al., 2010).

Zapojení veřejnosti do prevence mravnostních deliktů

Veřejnost lze zapojit do prevence mravnostních deliktů pomocí jednoduchých bodů, které uvádí web Women & Families Center a platí obecně pro kohokoliv.

- Mlčení neznamena souhlas, pamatujte na to.
- Neobviňujte oběti znásilnění, není to jejich vina.
- Nenechte definovat svou sexualitu nikým jiným.
- Nezneužívejte omamných látek, abyste někoho přiměli k sexu.
- Nepodporujte sexistickém chování nebo stereotypní předsudky vůči ženám.
- Šířte povědomí o mýtech a realitě sexuálního násilí.
- Vyvarujte se vtipům o znásilnění.

- Nepodporujte zobrazení násilí na ženách v reklamě, pornografii nebo dalších médií.
- Podpořte organizace, ženy a muže, kteří usilují o ukončení sexuálního násilí nebo o nápravu systému.
- Myslete na to, že sexuální násilí neskončí, dokud se muži nestanou součástí řešení.
(10 Ways to Prevent Sexual Violence, © 2023)

Ačkoli tyto zásady pochází ze zahraničního webu, účinek mohou mít i v České republice.

6 SHRnutí TEoretické Části

Pro začátek celé práce byl zpracován brainstorming, který pomohl k organizaci kapitol, jejich obsahu a zmínění důležitých pojmů. Byla provedena analýza dokumentů, které souvisejí s problematikou. Nejvyšší oporou byl trestní zákoník (40/2009 Sb.) a zákon o obětech (45/2013 Sb.), ze které vychází velká část teoretické části.

Základní terminologie byla odrazovým můstkem celé práce. Na základě zásad, obsahuje 2. kapitola právní pojetí problematiky a to včetně definic jednotlivých mravnostních deliktů, ale i zmínku o trestných činech, které mohou úzce či vzdáleně s mravnostní kriminalitou souviset.

První problém se zde objevil už v § 185, kdy došlo na odhalení nepřesné definice. Ta postrádá přesný popis toho, co pohlavní styk v zákonu přesněji vyjadřuje. Veřejnost se tedy může domnívat, že se jedná o penetraci primárního pohlavního orgánu muže do primárního pohlavního orgánu ženy, tudíž penetrace jinými předměty nebo sexuální aktivity bez penetrace pro určitou sortu lidí nemusí znamenat nutně znásilnění. V zákonu chybí definice, jak postupovat při nevyžádaném orálním sexu nebo průniku prsty či jinými předměty. Ačkoli není pochyb, že orgány této definici rozumí, široká veřejnost může mít nejasný úsudek. Dalším problémem by mohla být situace, kdy oběť vlivem strachu a stresu zamrzne, tedy je neschopna se bránit. V tu chvíli na oběť nemusí být vyvíjen žádný násilný počín, když se nebrání. V tuto chvíli se tedy dle definice ze zákona nejedná o znásilnění.

Dalším problematickým paragrafem se nyní může jevit § 187, tedy pohlavní zneužití, kdy je tento paragraf klasifikován i případě, že dojde ke znásilnění dítěte (§ 185 odst. 1, písmena b).

Dále práce obsahuje zmínku i o Istanbulské úmluvě, které se budeme více věnovat v praktické části. Právní pojetí sexuálních zločinů je velice rozsáhlé a může obsahovat nepřesnosti, které taktéž rozebereme v praktické části.

Dále jsme v práci rozebrali osobu pachatele, kde byly zmíněny motivy, parafilie, apod., načež navazovala kapitola o obětech. Díky analýze dokumentů jsme nyní obeznámeni s tím, že pachatelé nemusí být pouze neznámé osoby, ale často se jedná o osoby v rodinném prostředí.

Ve vztahu k obětem došlo na objasnění pojmů jako viktimologie nebo zvláště zranitelná oběť, se kterými budeme v praktické části dále pracovat.

V závěru teoretické části byla zmíněna prevence kriminality (jako celkové), mravnostní kriminality a v neposlední řadě doporučená opatření pro veřejnost.

Jak je to ve skutečnosti s prevencí? Jak je efektivní poskytování pomoci obětem mravnostních deliktů? Na jaké chyby můžeme narazit ze strany odborníků?

Šokující data, statistiky a tvrdá fakta jsou základním kamenem pro praktickou část.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 STATISTIKY

V rámci monitorování situace související se sexuální kriminalitou jsou vypracovávány statistické údaje, na základě kterých můžeme posoudit, zda se sexuální zločinnost zvyšuje či naopak klesá. Nutno podotknout, že údaje čítají pouze registrované případy v evidenci od PČR nebo organizací. Registrovaným skutkem rozumíme TČ, kde došlo k zahájení trestního řízení (v určitém období) a nebylo ukončeno, nebo došlo k jeho ukončení určitým způsobem (Buryšek, 2020). Skutečná čísla jsou často nezjistitelná, ačkoli k nahlašování deliktů v oblasti mravnostní kriminality přibývá.

7.1 Statistiky ve vztahu k TČ znásilnění

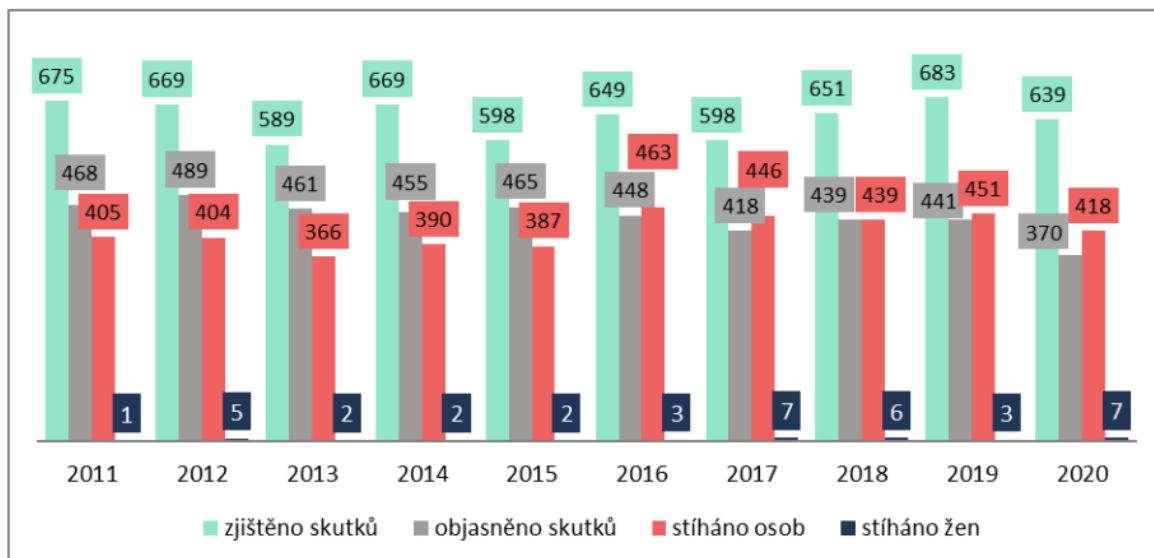
K ujištění, jak často se znásilnění odehrává mohou sloužit různé zprávy od PČR. Nutno podotknout, policejní údaje zaznamenávají pouze registrované skutky. Jejich celkový počet za rok proto může být mnohonásobně větší

Znamé statistiky

Na webu Konsent uvádějí následující statistické údaje:

- Ročně je na policii nahlášeno cca 600 až 700 případů znásilnění.
- Skutečný počet může být 12 000 znásilnění za rok.
- 90 % obětí přetrvávají následky z činu.
- 5-8 % Čechů někoho znásilnilo.
- 90 % znásilněných jsou ženy.
- každá desátá Češka a každý třicátý Čech zažije za svůj život znásilnění.
- 50 % znásilnění spáchá partner nebo manžel.
- 40 % znásilnění spáchá někdo, koho oběť zná – kolega, soused, kamarád. (Lerch, © 2021a; Šimáčková, Špondrová a Havelková, 2020)
- V ČR dojde denně ke 34 znásilněním, nahlášen je jeden až dva případy (Vlčková, 2021).

Podíváme-li se na graf, který zobrazuje počty znásilněných osob, objasněných skutků a stíhané osoby, můžeme tvrdit, že počty nahlášených znásilnění se pohybují mezi 600 až 700 případy ročně.

Obrázek 1 Počet TČ znásilněn (Zpráva za rok 2020..., 2021)

Mírný nárůst případů lze na grafu pozorovat v roce 2018 (z 651 skutku na 683). Oproti následujícím tabulkám a grafům lze na obrázku spatřit, kolik skutků bylo objasněno, kolik bylo stíháno osob a kolik z nich byly ženy.

Z výzkumu, který provedl proFem vyplývá, že:

- Alespoň jedna z forem sexuálního násilí (nebo formu sexuálního obtěžování), byla použita až na 54 % českých žen.
- Každá třetí žena zažila během svého života více než jednu formu sexuálního násilí (nebo obtěžování sexuálního charakteru) (Zpráva za rok 2021 o rovnosti mužů a žen, 2022).
- Každá devátá žena (9,2%) byla během svého života znásilněna. (cca 409 172 žen) .
- Verbální sexuální obtěžování zažilo 33% žen a osahávání nebo doteky proti vůli oběti zažilo 31%. Jedná se o nejrozšířenější formy sexuálního obtěžování.
- Zkušenost s obdržením nevyžádaných videí či fotografií se sexualizovaným obsahem má 17 % žen,
- Zkušenost s nevyžádaným líbáním má 12 % žen. (Tisková zpráva, 2021; Zpráva za rok 2021 o rovnosti mužů a žen, 2022)

Pro přehlednější statistické údaje, byly sesbírány záznamy týkající se mravnostní kriminality od PČR.

Následující tabulka obsahuje počet registrovaných skutků z oblasti mravnostní kriminality mezi lety 2016 až 2020. V tabulce nalezneme počet TČ získaných z měsíce prosince, který obsahuje celkový počet skutků spáchaný v onom roce. V letech 2016 a 2017 byly záznamy odlišné, proto v kolonce „šíření pornografie“ schází údaje o počtu obětí.

Tabulka 1 Mravnostní delikty v letech 2016 -2020

TČ/ Rok	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Znásilnění	649	598	651	683	639	3 220
Sexuální nátlak	36	66	63	105	71	341
Pohlavní zneužití	693	737	722	760	720	3632
Komerční zneužití dítěte	15	13	12	12	23	75
Šíření pornografie	×	×	83	99	113	295
Kuplířství	36	60	34	37	19	186
Soulož mezi příbuznými	9	4	5	6	4	28
Ostatní mravnostní delikty	416	573	649	728	647	3 013
Sexuální vraždy	1	0	1	0	0	2
Zdroje	(Statistické přehledy kriminality za rok 2016, © 2023)	(Statistické přehledy kriminality za rok 2017, © 2023)	(Statistické přehledy kriminality za rok 2018, © 2023)	(Statistické přehledy kriminality za rok 2019, © 2023)	(Statistické přehledy kriminality za rok 2020, © 2023)	×

Dále můžeme díky tabulce registrovat nárůst v počtu znásilnění, jak je možné zaznamenat i na předchozím grafu.

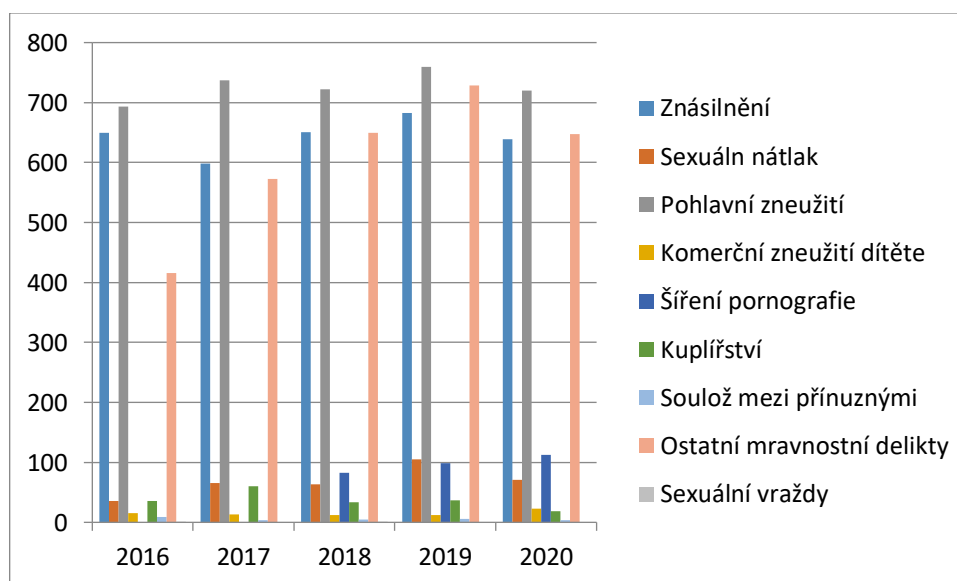
Sexuální nátlak měl nejvyšší nárůst v roce 2019. Stejně tomu bylo i u pohlavního zneužívání, ačkoliv tam byla celková čísla zneužívaných dětí mnohonásobně vyšší. Pohlavní zneužití svými počty převyšuje i čísla u znásilnění, ačkoli se jedná „pouze“ o desítky spáchaných skutků, toto zjištění by mělo být znepokojivé.

Nejvyšší nárůst kuplířství můžeme pozorovat v roce 2017 a co se týče komerčního zneužívání dítěte lze zaznamenat zvýšený nárůst v roce 2020.

Nejnižší čísla lze pozorovat v problematice incestních vztahů, tedy zneužívání v rodině, což není překvapivé, jelikož tyto činy je celkově velmi těžké odhalit.

Mezi ostatní mravnostní kriminalitu zde řadíme např. zneužití dítěte k výrobě pornografie, účast na pornografickém představení, navazován nedovolených kontaktů s dítětem nebo svádění k pohlavnímu styku (i s dítětem). Zde skokový nárůst proběhl v roce 2019.

Vraždy se sexuálním motivem čítají 2 činy za zvolené období, a to v roce 2016 a 2018.

Obrázek 3 Graf mravnostní kriminality v období 2016 - 2020 (vlastní, 2023)

Na grafu můžeme vidět, že znásilnění a pohlavní zneužití skutečně čítá obrovské množství registrovaných případů ve zvoleném období.

7.2 Celkové statistiky mravnostních deliktů za rok 2021

V roce 2021 lze opět pozorovat nárůst určitých skutků ve vztahu k mravnostním deliktům.

Zde je tabulka rozdělena na jednotlivé TČ, které byly spáchány v období ledna až prosince (tj. měsíců 1- 12). Počet obětí je zaznamenán z policejních statistik.

Opětovný nárůst zaznamenal TČ znásilnění, kde je možné poprvé za 11 let spatřit šokující výsledek 773 obětí. Sexuální nátlak čítal 82 případů.

Pohlavní zneužití se vyšplhalo až na 718 případů, což opět poukazuje na závažnost skutků, které jsou páchany na dětech. Mírný pokles nastal u komerčního zneužívání dítěte. Oproti tomu lze pozorovat nárůst případů u šíření pornografie. Případy kuplířství jsou stejné, jako v roce 2018, ačkoli oproti roku 2020 zaznamenávají mírné zvýšení četnosti.

Incestní vztahy čítají nižší čísla, konkrétně 6 registrovaných skutků. Avšak i zde se dá předpokládat nízký počet, skutečná čísla mohou být vyšší, než předpokládáme.

K dětské pornografii lze v tomto roce přiřadit konkrétní čísla, která nejsou lichotivá a čítají více než 600 spáchaných skutků.

Co se nedovoleného kontaktů s dítětem týče, za rok 2021 bylo zaznamenáno 48 skutků.

Trestný čin svádění k pohlavnímu styku zaznamenala PČR 31 případů, v případě, že se jednalo o dítě, bylo registrováno 25 případů.

K sexuálně motivované vraždě došlo v jednom případě a to konkrétně ve 4. měsíci roku.

Narůstající počty sexuálních zločinů mohou pramenit z faktu, že v roce 2020 ČR postihla coronavirová epidemie. V roce 2021 se střídavě rozvolňovalo a zavíralo (obchody, kultura, společenské akce, apod.), proto bylo možné pozorovat zmíněné nárůsty. Opatření proti pandemii převládala až do roku 2022, kdy došlo k úplnému rozvolnění.

Nárůst mohl tedy pramenit hlavně v domácím prostředí, kdy musely být oběti dlouho v jedné domácnosti s osobami, které je týrali. Ačkoli takové oběti bývají velmi zmanipulované, stupňující se (nejen) sexuální násilí mohlo vést oběti k ohlašování trestné činnosti. Jestli je tohle skutečný důvod nárůstu mravnostní kriminality se můžeme pouze domnívat.

Dalším faktorem by mohl být fakt, že sexuální násilí už není takové tabu, jako v minulých letech, takže se oběti snaží bránit a případy hlásí. I přesto se jedná o zlomek všech případů, které se v ČR skutečně stanou. Pomocnou ruku v těchto případech nabízí i organizace, které veřejně vystupují a jsou více známé, proto je možné, že se oběti obrací na organizace, které je odkážou na PČR.

7.3 Celková četnost mravnostních deliktů v roce 2022

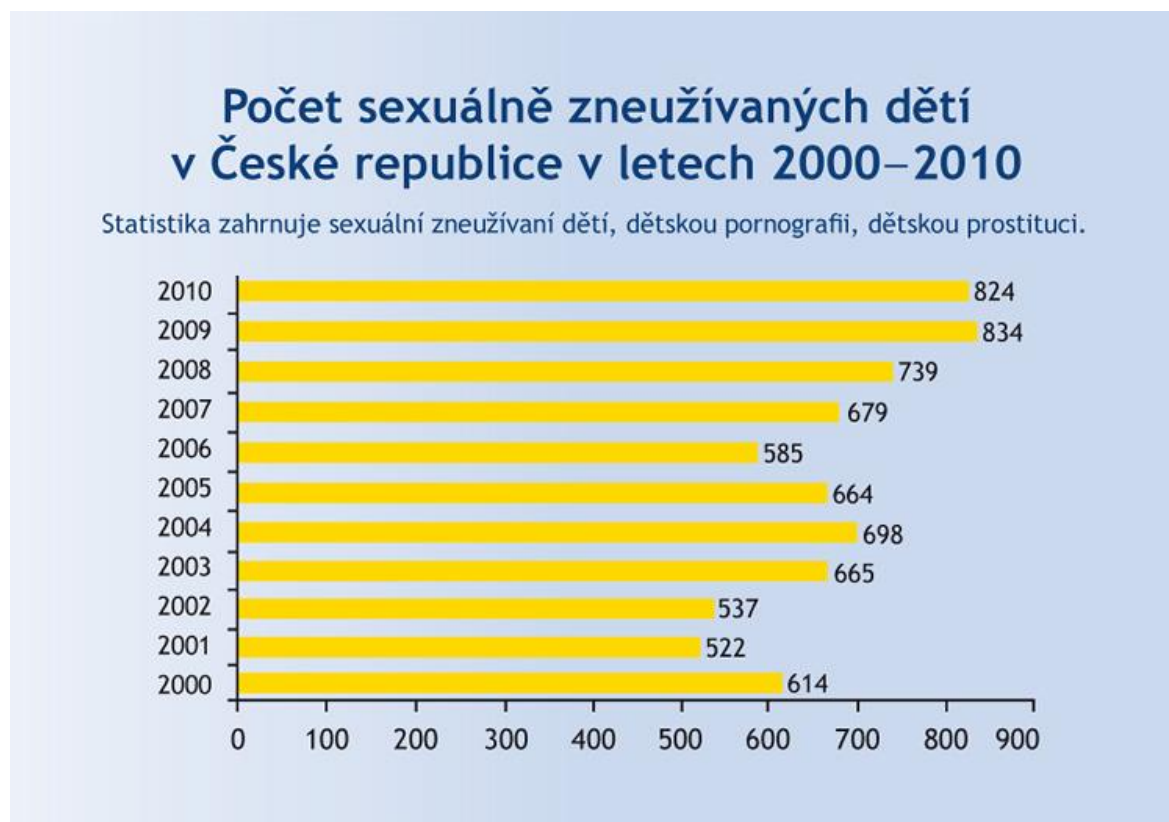
Četnost mravnostní kriminality stále roste. V roce 2022 PČR evidovala 3290 trestných činů v oblasti sexuálních deliktů. Jedná se o nárůst oproti roku 2021 o 7,9 % (241 registrovaných případů). Příčiny nárůstu jsou připisovány rozvolnění po covidové době (Policie ČR, 2023). Vyskytl se větší pohyb pachatelů a potenciálních obětí v nočních hodinách. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v oblasti komerčního zneužívání dítěte (dětská pornografie a zneužití dítěte k výrobě tohoto obsahu). Nárůst činil 153 případů, který odpovídá 24,4 %. Druhým nárůstem byl počet znásilnění, kde byl nárůst 107 evidovaných případů (13% nárůst). Dále přibylo i případů pohlavního zneužití, které čítá nárůst o 61 skutků (rovno nárůstu 9,8 %). Paragrafem „kuplířství“ bylo označeno oproti loňskému roku 33 případů navíc (97,1%). Oproti tomu pokles ublížení na zdraví nakažlivou nemocí, který čítá snížení o 72,9%.

Nejvyšší nárůst zločinů se sexuálním motivem byl zaznamenán v Moravskoslezském kraji (se 68 případy), druhé místo obsadil kraj Jihomoravský (s 67 případy). (Vývoj registrované kriminality v roce 2022, © 2023). Detailnější statistické přehledy od PČR za rok 2022 doposud nebyly zpracovány.

7.4 Dětské oběti

V dnešních dnech počet zneužitých dětí v ČR stále roste. Většinu případů se nepodaří odhalit, jelikož si dětské oběti sexuálního zneužití nechávají pro sebe. Proto se můžeme jen domnívat, jaká

jsou skutečná čísla. Nejohroženější skupinou mezi lety 2000 až 2010 byli dívky a chlapci ve věku 3-6 let, poté dívky ve věku 12-15 let (Graf, 2019).

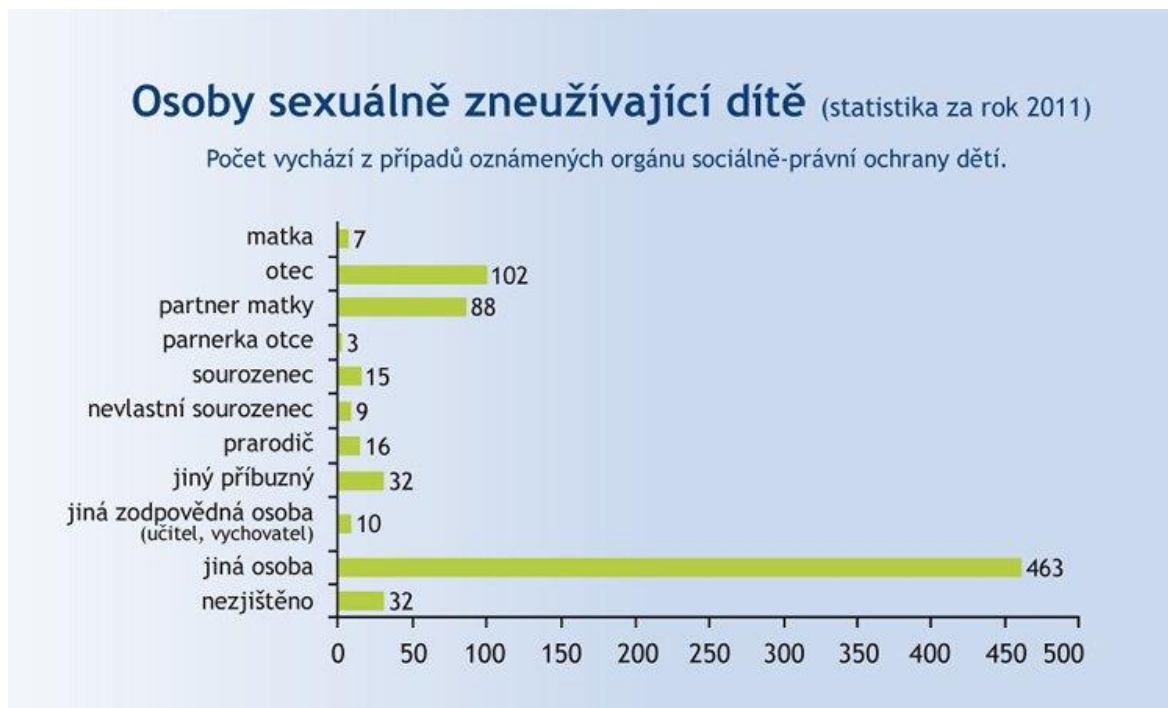
Obrázek 4 Počet zneužívaných dětí v letech 2000 -2010 (Graf, 2012b)

Na grafu je znatelný nárůst sexuálních zločinů proti dětem nejvíce v letech 2009 a 2010. Osoby, které často zneužijí dítě, ať už pohlavně nebo k distribuci pornografie je dítěti známá. Nejčastější formou komerčního zneužívání dítěte je kuplířství, tedy když matka/otec nebo jiný rodinný příslušník prodává své (nebo příbuzné) dítě.

Co se statistik z roku 2011 týká, nejčastěji ke zneužití dítěte docházelo cizí osobou, z domácího prostředí byl nejčastěji pachatelem pohlavního zneužívání otec nebo partner matky (nebo nevlastní otec dítěte).

Ačkoliv se jedná o starší statistiky, lze se domnívat, že ty novější se zase tolik lišit nebudou. Problematické je, že novější statistiky (ve vztahu k zneužívanému dítěti a osob páchající sexuální TČ) neexistují.

Sexuální zneužívání dítěte je bezesporu zavrženíhodný čin, který je z hlediska často rodinné interakce hůře odhalitelným. Přesto za něj padají u soudů až směšné tresty.

Obrázek 5 Graf - osoby zneužívající dítě rok 2011 (Graf, 2012a)

Ke zneužívání dětí také napomáhá rozmach moderních technologií, kdy dítě má jednodušší přístup na internet. Vzhledem k naivitě dětí a snadné manipulaci s nimi proto číhá nebezpečí i v podobě internetového kamaráda, kterého rozhodně nelze považovat za vrstevníka.

Statistiky organizace Dětské krizové centrum

Statistiky, které poukazují na závažnost sexuálního násilí lze nalézt na webových stránkách organizace Dětského krizového centra, které pomáhá dětem i jejich rodičům s problematikou týraných, zanedbávaných nebo zneužívaných dětí. Pro příklad byly vybrány tři oblasti, kdy dochází ke kontaktování Dětského krizového centra, tj. fyzické, psychické a sexuální násilí. Následující tabulka obsahuje přehled, kolik případů zneužívaných, týraných nebo zanedbaných dětí bylo registrováno v určitých letech v centru za posledních deset let.

Sexuální násilí je nejčastějším důvodem, který přivádí dětské oběti do centra. Nejohroženější skupinou se rozumí věkové rozmezí dětí, jejichž počet za rok byl v centru nejvyšší (čísla v závorce). Jak můžeme z tabulky vyčíst, nejčetnější věkovou skupinou jsou děti ve věku 6-9 let. Průměr 101,8 dítěte ročně odkazuje na průměrný počet zneužívaných, týraných nebo zanedbaných dětí v určité věkové kategorii.

Tabulka 3 Počet týraných dětí v organizaci Dětského krizového centra

počty dětí/rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Celkem
Fyzické týrání	35	53	38	36	45	45	32	39	45	38	37	443
Psychické týrání	12	19	11	10	13	8	7	14	12	16	5	127
Sexuální násilí	101	157	153	165	133	133	135	113	129	113	119	1451
Nejohroženější věková skupina sex. násilí	6 - 9 let (102)	6 - 9 let (115)	3-6 let (114)	6-9 let (107)	6 - 9 let (90)	6 - 9 let (97)	12 - 15 let (89)	9 - 12 a 15 - 18 let (79)	15 - 17 let (100)	9 - 11 let (90)	12 - 14 let (138)	Průměr: 101,8 dítěte ročně
Zdroj	(Výroční zpráva 2011, 2012)	(Výroční zpráva 2012, 2013)	(Výroční zpráva 2013, 2014)	(Výroční zpráva 2014, 2015)	(Výroční zpráva 2015, 2016)	(Výroční zpráva 2016, 2017)	(Výroční zpráva 2017, 2018)	(Výroční zpráva 2018, 2019)	(Výroční zpráva 2019, 2020)	(Výroční zpráva 2020, 2021)	(Výroční zpráva 2021, 2022)	×

Dětské krizové centrum funguje od roku 1992 a pomáhá zdarma dětem a dospívajícím osobám, které mají osobní, rodinné či jiné problémy.

Spolupracují s linkou důvěry, která je činná nonstop, dále mají svoji krizovou linku. Za každý další rok své funkce vydávají Výroční zprávy, kde informují o případech, které registrovali a pomáhali s jejich řešením. Výroční zpráva za rok 2022 nebyla doposud zveřejněna.

Dětské krizové centrum navíc ve svých výročních zprávách zdůrazňuje problematiku sexuálního zneužívání dětí, které je nejčastějším důvodem k navázání kontaktu s centrem (Pomáháme ohroženým dětem a dospívajícím, 2023).

8 ROZHOVORY SE ZAINTERESOVANÝMI OSOBAMI V MRAVNOSTNÍCH DELIKTECH

Pro tuto práci byla, jako odborník na danou problematiku oslovena Kristýna Benešová, advokátka z organizace Bez trestu.

Na základě vypracovaného dotazníku byla oslovena oběť, která se sama ozvala a byla ochotna poskytnout výpověď z druhé strany barikády.

8.1 Mgr. Kristýna Abel Benešová, LL.M.

Byla oslovena advokátka Mgr. Kristýna Benešová, která souhlasila s rozhovorem pro tuto práci. Paní Mgr. Benešová se zabývá lidskými právy a právem Evropské unie. Dále je spoluzakladatelka platformy Ženy v právu. Otázkám rovnosti a diskriminace na základě pohlaví se věnuje od počátku kariéry, bagatelizaci sexualizovaného a domácího násilí považuje za nejzávažnější z jejích projevů (O nás, b.r.). Jedná se o spoluzakladatelku projektu Bez trestu, který se zaměřuje právě na sexuální násilí a domácí násilí. V rámci této práce byl rozhovor směřován na sexuální násilí. Celý přepis rozhovoru je uveden v příloze.

Co říkáte na názor, že si „žena za znásilnění může sama“? 3/5 Čechů si myslí, že žena to tak chtěla. Myslíte, že je to důsledek nedostatečné edukace populace?

„Já myslím, že na to je jednoduchá odpověď. Z mého pohledu je Česká republika neuvěřitelně tradiční společnost. V tom smyslu, že genderové stereotypy v ní hrozně přetrvávají. My nemáme velkou zkušenost s přílivem imigrantů a nějakého mísení kultur a interkulturního dialogu. My jsme mezi horami, žádné zahraniční vlivy, trvá hrozně dlouho, než sem přijdou. Česká republika je velmi tradiční, v tomhle slova smyslu. Z toho vyplývají statistiky, že třeba kolik mužů si myslí, že praní ponožek je ženská práce, tak ta procenta jsou velká. Už existují výzkumy o tom, že tohle přetrvávání genderových stereotypů, vede k vyšší míře sexuálního násilí.

Když si myslíte, že vaše manželka, je váš majetek, tak k tomu jí jednu vrazit je krátká cesta.

Takže společnosti, které potírají sexuální násilí musí zapracovat na prevenci, edukaci a musí bojovat se stereotypní představou, co je úloha mužů a žen ve společnosti."

Myslíte si, že je trestní zákoník nastavený správně ve vztahu k mravnostní kriminalitě? Pokud má nějaké trhliny, kde?

„První velká trhlina je definice znásilnění. Ale přemýšlím, že s tím zbytkem dokážu žít. Některé věci by mohly být lépe vyjádřené, ale to, co je velmi špatně, tak je definice znásilnění. Další věc je pohlavní zneužití. To znamená děti pod patnáct let. V tuhle chvíli se část znásilnění klasifikuje jako pohlavní zneužití, jenom proto, že holkám je méně než 15 let. A přitom znova, to je ta chybná definice znásilnění. Když policie a státní zástupci vidí oběť, která je mladší 15 let, tak koukají na ten paragraf pohlavního zneužití. Některé případy takto odkloní, tak jsou potenciálně nižší tresty. Za mě je důležité i to pojmenování, společensky velmi nebezpečný typ trestné činnosti a pokud dojde ke znásilnění, tak já bych preferovala, abychom tomu tak říkali a nebylo to pohlavní zneužití nebo sexuální nátlak.“

Víte, jak probíhá výslech obětí mravnostních deliktů? Znáte rozdíly mezi výslechem dospělé oběti a výslechem dítěte? Byla jste někdy jako advokátka přítomna výslechu oběti?

„Byla jsem i přítomna. V první řadě ten výslech dítěte a vůbec těch zranitelných obětí, by se měl nejméně opakovat. Ten základní problém je, že jsem teď někde viděla šílenou zprávu, když se něco stane dítěti, tak ono vypráví ten svůj příběh, bylo mu asi osm nebo devět a vypráví to asi 20 lidem. A to je strašně moc. Mělo by to probíhat tak, že to dítě je vyslechnuto na začátku, je tam advokát, je tam osoba zákonného zástupce, nebo i psycholog. V první řadě se to dítě netraumatizuje opakovanými výslechy. Je nutné k dětem přistupovat tak, aby rozuměli tomu, co se děje.“

V praxi jsem viděla několik výslechů, které byly prohlášené za nepoužitelný důkaz, protože paní policistka, ve snaze pomoci tomu dítěti, pokládala návodné otázky.

Tak jsou obrovské nároky na lidi, kteří výslech vedou. Záleží, jakým stylem otázky pokládají, jednak aby nedocházelo k sekundární viktimizaci dítěte, ale na druhou stranu, aby ten důkaz byl použitelný před soudem.“

Jak často se na Vás obrazejí muži, jakožto oběti sexuálních zločinů?

„Výjimečně. Na mě se nikdy žádný muž neobrátil, jako oběť sexuálního nebo domácího násilí. Myslím si, že je to extrémně vzácné, je to extrémně podceněné, samozřejmě se to děje, jen o tom nevíme. Pravděpodobně to, co mužům brání tento čin nahlašovat, je společenský stereotyp, to jde v rozporu s tím, jak si představujeme toho drsného chlapa, který má říct, že ho doma mlátí, nedej bože, zneužívá manželka. A to se děje a ženy také

páchají trestnou činnost, jenom se to děje jinak, než u mužů. Ta trestná činnost je více psychologická a důmyslnější. Není tam tolik té fyzické síly, ale násilí se děje i ze strany žen. Myslím si, že tohle je jedno z velkých společenských tabu."

Pamatujete nějaké případy, kdy byla žena sexuálním násilníkem? Třeba že na muži byla vykonaná soulož (myšleno penetrací do ženy) proti jeho vůli?

„To byste musela mít zase tu oběť, co za Vámi přijde. a řekne, že to bude řešit. Ale za pohlavní styk lze považovat prsty v análním otvoru, podle definice znásilnění, takže věřím, že i to se děje, ale málokdo to řekne. Já se s tím v praxi nesečkala. Většinou to, co vidíte, je násilí na dětech, ze strany žen. Zním případ, sexualizovaného násilí, kdy matka nechá prodávat svou dceru. Tohle už jsou případy, které v praxi bohužel vidíte. Často se jedná o ženy ve špatné sociální situaci, takže tohle jsem viděla v praxi několikrát. Nebo ženy často podlehnou nátlaku partnera, děti zapojí do různých sexuálních aktivit ze strany násilného partnera. Ale nikdy jsem v praxi neviděla případ ženy jako primárního násilníka."

Co by podle Vás mohlo pomoci v prevenci a snižování mravnostní kriminality?

„Osvěta. O tom, jak takové zneužití vůbec vypadá. Spousta obětí si ani neuvědomuje, že byla znásilněna. Trvá jim strašně dlouho, než si uvědomí, že jim je psychicky špatně. Poté se dostanou do nějaké terapie a až tam vlastně zjistí, že byli zneužití. Myslím, že máme pořád špatnou představu o tom, jak se to sexuální násilí děje, že to není to 'pravé znásilnění', kdy vyskočí ten pachatel v parku, ale že je to často i partnerské násilí, kde probíhá psychologické násilí, které vyvrcholí fyzickým nebo sexuálním násilím. Když si vezmete studii práv na střední škole, tak děti vám umí rozdělit právo na tisíc způsobů, ale neumí říct, co je to znásilnění. Myslím si, že by tomu ta osvěta hrozně pomohla, aby člověk uměl pojmenovat, že je zneužívaný vlastním partnerem."

8.2 Anonymní výpověď oběti

Pro účely práce byl zpracován dotazník pro oběť. Obsahoval otázky směřující přímo na oběť, její vnímání incidentů a na pocity, které tyto incidenty vyvolaly. Tyto skutečnosti nebyly nikdy nahlášeny. Oběť se sama nabídla k výpovědi na základě dotazníkového šetření.

V rámci ochrany oběti bude identita poškozené anonymní. Celá výpověď oběti v syrovém stavu se nachází v příloze.

Co se Ti přihodilo? Kolik Ti bylo let? Věděla jsi, co se Ti v ten moment děje?

„Byla jsem sexuálně obtěžována nevlastním dědou. Bylo mi málo, cca 4-7 let. Nevěděla, neměla jsem ponětí o mužských pohlavních orgánech. Věděla jsem jen, že je mi to nepříjemné. Když jsem mu to explicitně sdělila, bylo mi odpovědí: „že si nemám začínat“.

V 18 letech v autoškole, sexuální obtěžování.

Další incidenty, znásilnění, proběhly někdy ve věku 20 let, další o pár let později.“

Můžeš nějak popsat ten skutek?

„Začalo to nevinně – při klasických letních návštěvách prarodičů mě každé ráno děda budil, abych mu pomohla přichystat snídani. Probouzel mě zásadně tím, že mě lechtal na chodidlech. Ovšem stejně, jako si člověk zvykne na melodii budíku, i mně vznikla jakási tolerance, než mě lechtání probudilo. Čím delší byly pobyty u prarodičů, tím výš se jeho ruka posouvala. Nejdál zašel až na stydké pysky. Často jsme spolu koukali na pohádky. On měl své místo na gauči a já si čas od času strkala nohy pod něj, protože mám odmala studená chodidla. On tuto iniciaci fyzického kontaktu vnímal jako vyzvání k „souboji“ legrační pranice, která byla vždy završena jeho vítězstvím ve formě mé hlavy přidržené za vlasy v jeho klíně. Dodnes si pamatuji myšlenky typu: „To je ale divná žízala, je čím dál tím větší, fuj, ať už přestane.“. Jelikož většinou nosil doma trenýrky, občas jeho penis opravdu skončil na mém obličejí. Jednou se pokusil o znásilnění, babička ten den byla nakoupit. Utekla jsem bosa z domu a jela asi půl hodiny hromadnou dopravou přes Prahu domů. Paradoxně jsem se sama v MHD bála méně, než u babičky a dědy doma.

Druhý případ: Bylo mi 18 a k Vánocům jsem od rodičů dostala zaplacenou autoškolu. Ve zkratce měl instruktor v průběhu prvních čtyř jízd nevhodné komentáře týkající se mého vzhledu, pozadí, prsou... Panika nastala ve chvíli, kdy mi při jízdách v okolí XXX na červené na křižovatce položil ruku na stehno a odmítal ji dát pryč. Nechala jsem tehdy auto stát na světlech, vystoupila, utekla domů a jízdy a autoškolu nedokončila.

Třetí případ: Byla jsem v jedné nejmenované čajovně doučovat a po nějakém sblížení s majitelem po zavírací době na čaji. Povídali jsme si, uvařil mi čaj a následně si pamatuji jen probuzení v bytě v bezprostřední blízkosti čajovny, sama, nahá s intimními partiemi a povlečením od krve. Na jednu stranu bylo snazší tuhle situaci zpracovat. Vlastně si nic nepamatuji, možná jsem jen dostala menses a nic se nedělo a on musel do práce. Kdo ví. V tomhle směru psychika vytvořila jakési pouzdro kolem celé situace, a do určité doby to úspěšně vytěsnila.

Čtvrtý případ: Kamarád vydržel zhruba tři roky ve fázi: „Budu ji zvat na rande, třeba povolí.“ Kdysi ten vztah začal jako kamarádství s výhodami, který skončil u líbání a osahávání přes oblečení. Jakýkoliv kontakt byl přerušen ve chvíli, kdy hranice „kamarádství“ překročil vyznáním lásky. Po zhruba třech letech, někdy kolem mých narozenin přijel, s kyticí a lahví vína ke mně domů. Koukali jsme na film, povídali si, pili víno a povídali si. Po nějaké době začal komentovat, jak ho má nedostupnost v průběhu let (konstantní zvaní na rande a mé neustálé odmítání) přitahuje. I přes několikrát vyřčené „ne“ si vzal to, pro co si přijel. Na této poslední zkušenosti je nejhorší to, že tělo dává najevo souhlas, ale raciono říká ne. Hodně dlouho jsem se za to proklínala, bylo mi z mého těla na zvracení, protože reagovalo na pachatele jako na ... partnera, se kterým chci mít sex.

Jinak se mi bohužel mnohokrát stalo, že jsem zrovna nechtěla mít s partnerem styk, ale „ne“ nebylo respektováno, nakonec to bylo ok, tak přece nebyl nikde problém, že.”

Svěřila jsi se s tím někomu? Jaká byla reakce okolí?

„V prvním případě jsem šla nejdříve za babičkou. Ta se mi prakticky vysmála. Když jsem pak na jedné rodinné návštěvě (kde byli i moji rodiče) vykřikla z obývacího pokoje: „Ty mě osaháváš!!“ rodiče vylítli jak čertíci z krabičky a katastrofa byla na světě. Od té doby jsem nikdy u prarodičů nepřespávala. Co se odehrálo mezi rodiči a prarodiči bohužel nevím.

V případě druhém jsem se až z donucení svěřila rodičům. Na dotazy: „Už máš hotové jízdy? Kdy máš zkoušky?“ už jsem dále nemohla reagovat prostým kývnutím, že to jde dobře, tak jsem šla s pravdou ven. Otec mě tehdy zkoušel přemluvit, abych to šla nahlásit a vyběhala si papíry na vrácení peněz. Neměla jsem na to psychickou kapacitu. Nikdy jsem se k té budově už nechtěla přiblížit. Vyšumělo to. Pokud otec nějak s autoškolou komunikoval, nevím o tom. Po letech jsem se na dotaz nového instruktora zmínila i jemu. Byl znechucen a frustrován nejen mou a jeho bezmocí. dalších dvou případech jsem se svěřila až po letech jednomu z partnerů, který měl velice agresivní komentáře, co by pachatelům provedl. Shodli jsme se však, že je to tvrzení proti tvrzení a po letech už důkazy nutné k usvědčení neseženu. Časem jsem tyto věci řešila i s matkou, čistě jen v rámci svěřování se. V té době už jsem všechno měla „zpracované“ (v uvozovkách, protože následky si s sebou člověk nese až do hrobu).“

Poznamenalo Tě to, co se stalo, popřípadě jak?

„Poznamenalo. Jednak se to velice odrazilo na mé promiskuitě a vnímání sexu: představte si bílou stěnu, na kterou vám někdo udělá otisk černé ruky. Víte, že tu stěnu nemůžete už nikdy přemalovat na bílo, tak se snažíte tam těch černých otisků přidat co nejvíce. Na druhou stranu jsem se ale snažila vyhledávat styk s partnery a partnerkami, kterým jsem důvěřovala. Sex na jednu noc pro mě byl tabu, už tak jsem se cítila použita a zrazena. Pečlivě jsem tak selektovala muže a trpělivost ve vyčkávání na jakoukoliv formu intimity pro mě byla zásadním faktorem. Na druhou stranu jsem ale požadovala jistou míru dominance. Nedokázala jsem si sex užívat, natož ho iniciovat. Mnohdy jsem zamrzla a nehnutě ležela. Nespočetněkrát jsem se i u sexu rozplakala a dostala panický záchvat. Bezmoc a dominování pro mě byla jistá „komfortní zóna“ - byl to vlastně jakýsi standart, uvědomění, že když řeknu ne, nic to nezmění. Jakmile se mě partner ptal, jestli je to ok, jestli může a celkově se vyptával na souhlas, byla jsem až konsternována.

...O tom, že ve mně lechtání na chodidlech vyvolává hrůzu a vztek asi ani mluvit nemusím."

Nahlásila jsi to nebo vyhledala odbornou pomoc? Proč ano/ne?

„Ani jedno. Babička ve mně tehdy vyvolala pocit, že na mém názoru nezáleží. Pokud s tím nic nedělá dospělý, proč bych si měla myslet, že cizí pan policista mi pomůže? Tehdy se to celé nějak přikrylo rouškou ticha a vyhýbání se (pachateli i tématu). S odbornou pomocí jsem měla odmalička špatnou zkušenost. Ne tedy v takové krizové situaci, ale v terapii týkající se ADHD. Ačkoliv jsem v průběhu života zkoušela několikrát vyhledat odbornou pomoc, nenašla jsem nikoho, kdo by byl kvalitní, v mých očích důvěryhodný a zároveň hrazen pojišťovnou."

Co Ti pomohlo překonat tento zážitek/trauma?

„Čas. Čas, milující rodina, milující a trpělivi partneři, spousta tvrdé práce na mé psychice a ... úmrtí dědy. Kdybych ve svém nitru hodně pátrala, pořád tam ty jednotlivé křivdy budou. Kdybych se na to chtěla soustředit, stále to bude bolet. Z čerstvých ran se postupně mými malými stehy den po dni stávají jizvy a dnes mám po boku snoubence, který mé „ne“ akceptuje a respektuje.

Hodně mi pomohla víra. Víra v pravidlo tří – co pošlu do světa, třikrát se mi vrátí. Víra v sílu přírody, pravdy a lásky. Víra v to, že jsem hodna respektu a úcty a pokud budu respektovat sama sebe, budou mě muset respektovat i ostatní.

A také nůž v kabelce.

...I tak u sebe občas zahlédnu střípky chování oběti. Někde pod tou vši silou a sebeúctou je ta malá zraněná holčička, která chce na gauči jen strčit chodidla pod tvé stehno, protože je jí i přes dvoje ponožky chladno..."

Co si myslíš o bagatelizaci sexuálního násilí?

„Je mi z ní zle. Děje se to každý den a náš zákon to umožňuje. Umožňují to rodiny násilníků, které jim nedokázali vštípit správné hodnoty. Celý systém je postaven tak, aby na duševním zdraví nezáleželo – proč by pak měly být tresty za to, že někdo jen naplnil své fyzické potřeby na úkor něčí psychiky? Překopat zákon, nehledě na společenský status trvat na trestu. Protože tuhle jizvu na duši Vám nikdo finančně odškodnit nedokáže..."

9 POSKYTOVÁNÍ POMOCI OBĚTEM JEDNOTLIVÝCH MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ

Pomáhání jakékoliv oběti trestné činnosti je velice důležitou součástí návratu oběti do běžného, plnohodnotného života. Každá oběť může zažité trauma vnímat jinak, proto je potřeba k takovým lidem přistupovat s maximální empatií, brát ohled na jejich pocity a být jim oporou.

Jak postupovat, když dojde k mravnostnímu deliktu?

Oběti často bojují sami se sebou. Proto by měli mít na paměti, že:

- není to vina oběti,
- vyhledání lékařské pomoci a popř. policie je důležité (Lerch, ©2021c).

Ve chvíli, kdy se osoba stane obětí trestné činnosti, kdy dojde např. ke krádeži auta, každý si řekne, „pojďme to nahlásit, nemáme už co ztratit“. Oběť sexuálního útoku ovšem v tomto případě má pořád co ztratit. Často sama sobě pokládá otázku, zda to řešit úřední cestou, či nikoli. Na vině jsou psychické dopady, které můžou oběť ovlivňovat, dále strach o život nebo zdraví, ale také může dojít ke střetu zájmů, kdy je osoba, na které byl spáchat sexuální zločin nepochopena či dokonce obviňována. Další riziko pramení z konfrontace s pachatelem.

Oběť není povinna nahlásovat čin, ale ohlášení by mohlo pomoci upozornit na rostoucí případy, kdy se zvedne povědomí o sexuálních deliktech ve společnosti (Lerch, ©2021c). Ani lékaři nejsou povinni hlásit sexuální napadení policii. Výjimku tvoří případy, kdy dojde k sexuálnímu útoku na osobu mladší 15 let.

PČR sama doporučuje kontaktovat prvně blízkou osobu nebo neziskovou organizaci, které pomohou s nahlášením události (Pomoc obětem TČ, © 2023). Oběť sexuálních zločinů je automaticky považována za zvlášť zranitelnou oběť a může využít speciálních práv (viz 2. kapitola, zákon č. 45/2013 Sb.).

Po nahlášení TČ je zapotřebí podrobit se lékařskému vyšetření (Co dělat když..., 2015). Zpravidla se jedná o gynekologické vyšetření, jestliže se jednalo o skutek, kdy došlo k penetraci nebo násilí a může mu předcházet oznámení. Už toto samotné je pro oběť extrémně náročné. V rámci zajištění stop probíhá fotodokumentace, která může oběť traumatizovat.

Proč je důležité vyhledat gynekologické ošetření?

- Ošetřit případné zranění.
- Zamezit případnému otěhotnění.
- Včasná identifikace případné pohlavní choroby,
- Zajištění důkazů pro pozdější vyšetřování. (Co dělat když..., 2015)

Každopádně tento proces je velice důležitý pro zajištění veškerých stop, které po sobě pachatel zanechal. I z tohoto důvodu je důležité, aby se oběť nesprchovala a neprala své oblečení nebo lůžkoviny, jelikož voda může zničit důkazy (Pomoc obětem TČ, © 2023). Toto je další extrémní případ, který po oběti vyžaduje racionální uvažování po tom, co ji někdo napadl. Pro oběť však často jediným racionálním východiskem je smýt ze sebe „špínu“, kterou pachatel zanechal a zahladit jakékoliv stopy, které by onu událost byly jen malinko připomněly (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Během oznámení, úkonů k zajištění stop či v průběhu vyšetřování má oběť právo na psychickou podporu krizového intervenanta, který je odborně vyškolen pro tyto případy (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Po tomto úkonu už záleží jen na policii, zda dopadne pachatele.

V případě, že se tak stane, oběť může podat trestní oznámení a věc postoupí před soud.

Vzhledem k tomu, kolik případů se ve skutečnosti dostane před soud, je častější, že oběť se rozhodne nevyhledat úřední cestu. I přesto je potřeba celou věc řešit.

Důležité je vyvrátit možnost nákazy na pohlavně přenosnou chorobu, případně zamezit možnému těhotenství. Proto je vhodné vyhledat gynekologickou pomoc (Pomoc obětem TČ, © 2023).

Dále má oběť možnost využít služeb různých neziskových organizací, které pomohou překonat toto trauma a poskytnou pomoc, kterou oběť vyžaduje.

Dětské oběti

Dětské oběti jsou velmi často závislé na pachateli, proto je těžké podobné aktivity odhalit. Když už se dítě svěří, je dobré být mu oporou a nezpochybňovat výpověď dítěte. Vždy je prioritní vyhledat lékařskou pomoc, předešlo možnému nákaze a byla ošetřena případná zranění. Lékaři u dospělých osob nemusí hlásit sexuální násilí, ale pokud se jedná o dítě, lékař by měl o svém podezření informovat policii.

K dětem se vždy (nejen v sexuálně motivovaných útocích) přistupuje jako ke zranitelné osobě. Výsledky jsou prováděny ve speciální místnosti, který představuje spíše hernu. Děti zde mají k dispozici panenky s pohlavními orgány, aby s nimi mohly předvést skutek, který na nich byl vykonán.

Obrázek 6 Výslechová místnost s panenkami (800 zneužitých dětí v Česku, 2017)

Poskytování pomoci dětem, které byly obětí sexualizovaného násilí je složitá, protože dítě často nechápe, co se mu přihodilo a dopady se mohou projevit až s počátky dospívání.

Organizace

Nejnámějšími organizacemi, které se zabývají pomocí obětem sexuálně motivovaného násilí a jeho riziky jsou:

- Amnesty International,
- Bílý kruh bezpečí,
- Dětské krizové centrum,
- Konsent,
- Linka bezpečí,
- Persefona,
- ProFem,

- Rosa,
- Rozkoš bez rizika,
- Ženy v právu,
- a další.

Další organizací, která upozorňuje na sexuální (a domácí) násilí a trestání pachatelů, je organizace Bez trestu.

9.1 Poskytování psychologické pomoci při styku s obětí mravnostních deliktů

Psychická podpora je ve vztahu k oběti, která prožila sexuálně motivovaný útok, velice důležitá. Oběť má ze zákona právo na bezplatnou pomoc odborníka, pokud čin nahlásí. Dále může vyhledat a kontaktovat výše zmíněné organizace, které oběti pomohou vyhledat odbornou psychologickou pomoc.

S obětmi znásilnění (a sexuálních zločinů) se pojí výraz „rape trauma“, tedy trauma ze znásilnění, které se nejčastěji projevuje formou PTSD. To značí, že oběť prožívá trauma nejen během sexuálního útoku (nebo bezprostředně po něm), ale i v delším časovém intervalu po onom incidentu. Může být sníženo kognitivní jednání, emoční a sociální stránka oběti, intimita, ale může dojít ke krizi identity v důsledku prožité události (Ptáček, Čírtková a Žukov, 2009; Kučera, 2006).

Nasazení odborné psychologické pomoci je vhodné okamžitě. Formy poskytované psychologické pomoci se mohou různit.

Jedná se zejména o:

- ambulantní léčbu,
- terapeutická sezení,
- skupinové terapie
- nebo ústavní léčba.

Ústavní léčba se doporučuje převážně v krajních případech, kdy dojde u pacienta k rizikovému chování, kdy se stává nebezpečný sám sobě nebo svému okolí. Může se tak stát v okamžiku, kdy se oběť sama vypořádala s negativním zážitkem za bez kvalitní pomoci a rozhodla se svůj boj ukončit, např. pokusem o sebevraždu.

U oběti se poté mohou projevit symptomy psychické poruchy vyvolané zažitým traumatem. Nejčastěji deprese nebo úzkosti, ale výjimkou nejsou ani závažnější poruchy, jako právě PTSD, fobie, OCD (např. kompulsivní potřeba se umývat ve snaze smýt ze sebe „špínu“) nebo rozvoj chronické deprese.

Psychologická pomoc se zakládá hlavně na komunikaci. V rámci terapeutického sezení je oběti umožněno otevřít se, ventilovat své emoce a naučí se s nimi pracovat.

Dalšími způsoby, které mohou oběti využít v rámci psychosociální pomoci jsou intervenční centra, které působí po celé republice. Pomoc je zde poskytována bezplatně a orientují se převážně na odbornou pomoc obětem, které pomohou překonat jejich trauma a navrátit je zpět do plnohodnotného života.

Tohoto lze dosáhnout pomocí

- otevření tématu ztráty kontroly - bezmoc, kterou oběť pociťovala během skutku se promítá do běžných aktivit v životě,
- psychoedukace - srozumitelné informace o příčinách a průběhu traumatizace,
- odpoutání se od zločinu,
- ventilování emocí,
- vyprávění příběhu (Čírtková, 2015).

V rámci psychologické pomoci je potřeba brát v úvahu formu, jakou byla oběť napadena. Záleží na tom, zda oběť byla napadena neznámým pachatelem nebo osobou, kterou znala. Oběť může trpět nedůvěrou nebo dokonce strachem o život (Ptáček, Čírtková a Žukov, 2009). K plnému zotavení je proto potřeba odborníka, který umí pracovat s obětí sexuálního násilí, ať už se jedná o kterýkoliv ze zločinů v sexuální oblasti.

9.2 Chyby, kterých se odborníci dopouštějí ve vztahu k obětem

I ve vyspělém státě jako je Česká republika může docházet k procesům, kdy dojde k chybnému úsudku odborníka.

Jedním z případů může být bagatelizace skutku, který oběť přišla nahlásit na policii. Když už se osoba, na které byl vykonán sexuálně motivovaný čin, rozhodne jít úřední cestou a incident nahlásit, může se setkat s nepochopením, zlehčováním celé situace nebo dokonce obviňováním.

Otázka, která zazní ze strany vyšetřovatele je „*Co jste měla na sobě?*“. Tato otázka by neměla být dále relevantní. Dalším pochybením je ptát se, zda se oběť bránila. U takových činů dochází často k šoku, kdy oběť zamrzne a není schopna vyvinout jakýkoliv odpor. Překonání odporu oběti by tedy nemělo být podmínkou pro to, abychom oběť mohli nazvat znásilněnou.

Jak bylo potvrzeno i Mgr. Benešovou, u obětí mravnostních deliktů často dochází ke zmatečným výpovědím. Oběť je podrobena výslechu o právě zažitém traumatu, které ještě nemusí mít zpracované, proto může působit zmateně nebo nedůvěryhodně. Opakované výpovědi se od sebe mohou lišit, jak se oběti vybavují útržky traumatu. Toto by vyšetřující měli mít na paměti. A v žádném případě by nemělo docházet ze strany odborníků k zlehčování situace. S jistotou můžeme říci, že velmi záleží, na koho osoba při nahlašování TČ narazí. Zkušenosti se mohou u vyšetřovatelů lišit, stejně jako jejich postupy a mohou se odrazit na konečném výsledku. Dle svých práv (práva zvláště zranitelných obětí) si může zvolit, zda si přeje být vyslýchána ženou či mužem.

Co se týká dětských obětí, zde může nastat situace, kterou popsala i Mgr. Benešová, kdy u výslechu dítěte vyšetřující osoba zvolí nesprávnou formulaci otázek, na které dítě odpovídá. Může se jednat o sugestivní otázky, ve snaze pomoci dítěti vyjádřit se. Výslech dítěte probíhá tak, aby jej (pokud možno) nebylo potřeba opakovat. K výslechu jsou často používány panenky (viz obrázek 6).

V případě nesprávné formulace otázek, které dítěti podsouvají odpovědi, se výpověď nemůže považovat za relevantní a u soudu neobstojí v důkazním řízení, případně je nutné výslech opakovat, což může mít neblahý dopad na dítě.

Negativní dopad z výslechu nehrozí pouze u dětí, ale i u dospělých osob. Může dojít k sekundární viktimizaci, kdy oběť znovuprožívá trauma v důsledku vyšetřování nebo soudního procesu. Druhotná újma je jedním ze strašáků, která donutí oběť, ve snaze vyhnout se další bolesti, nenahlásit násilný skutek. Nešetrným jednáním s obětí TČ, tak může vyšetřovatel vyvolat retraumatizaci, ačkoli zde neleží vina pouze na vyšetřujících orgánech.

Další problémy mohou číhat v oblasti soudnictví. Trestní zákoník slibuje daleko vyšší tresty, než jaké padají u soudu. Dle statistik organizace Bez trestu, odchází polovina pachatelů mravnostní kriminality od soudu s podmínkou. Není problém v nastavení trestního zákona, nýbrž v trestní sazbě, kterou soudy často podhodnocují.

Chybný úsudek můžeme nalézt i u soudu v případě klasifikace mravnostního trestného činu. V případě, že bylo sexuální napadení směřováno proti dítěti, dochází často ke klasifikaci TČ jakožto pohlavní zneužití, nikoli znásilnění. Pohlavní zneužití je závažný čin, ale za znásilnění dítěte hrozí vyšší trest, což soudy často opomíjí.

Neposledním zaznamenaným pochybením je případ zneužívání mentálně retardovaných nebo tělesně postižených osob. Ze strany pachatele zde dochází k využití bezbrannosti oběti. V případě mentálního postižení některé soudy oponují, že oběť nemůže být nazývána obětí, jelikož si neuvědomuje, jaký skutek byl na ní vykonán a nemá z něho žádný následek.

Nedávná kauza, která byla odvyšována v pořadí 168 hodin, upozorňuje, že pachatel, který zneužil osobu s mentální retardací a svým činem ji oplodnil, byl zproštěn obvinění a osvobozen. Jako odůvodnění soud uvedl, že obžalovanému chyběl sex a byl pod vlivem alkoholu.

To vede k genderové otázce vnímání polehčujících a přitěžujících okolností ve vztahu k návykovým látkám. Například když dojde na policii žena, ohlásit znásilnění, které se stalo ve chvíli, kdy byla pod vlivem alkoholu, veřejnost ji odsoudí, jelikož se neměla opíjet. Oproti tomu, když se muž přivede vlastní vinou do stavu opilosti a spáchá TČ, společnost je schopna jeho vnímání omluvit, protože „*byl jenom opilý*“. Tato genderová nerovnost by rozhodně neměla být ve vyspělé společnosti tolerována a už vůbec ne omlouvána. Buď nese oběť i pachatel stejnou vinu, když se vlastním přičiněním uvedli do stavu opilosti, nebo jsou obě pohlaví omluvena sníženými koordinačními a rozumovými schopnostmi v důsledku konzumace alkoholu.

10 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Anonymní dotazníkové šetření obsahovalo sadu otázek, kdy respondentům byly předloženy jak otevřené, tak uzavřené otázky. Otázky zkoumaly postavení respondentů na problematiku mravnostních deliktů v ČR. Zhruba polovina odpovědí byla pořízena prostřednictvím sdílení dotazníkového šetření na Fakultě logistiky a krizového řízení.

První sada otázek obsahovala základní informace o respondentech, jako pohlaví, věk, povolání a bydliště.

Celkový počet osob, které se šetření zúčastnili je 309, z toho 203 žen, 102 mužů a 3 osoby využily odpověď „jiné“.

Nejvyšší počet odpovědí bylo u respondentů mezi 16 - 25 let (210 osob).

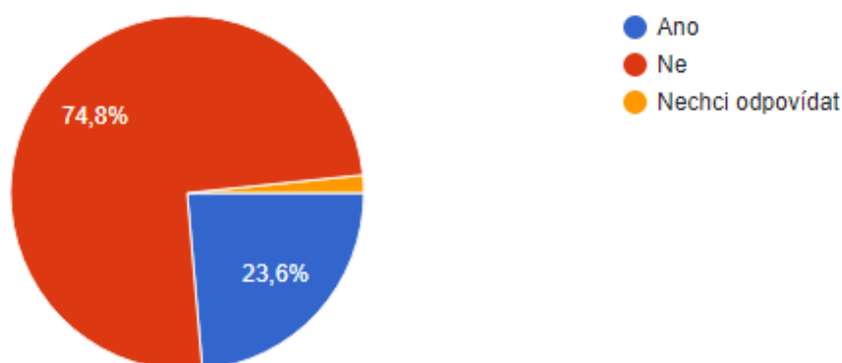
V otázce povolání bylo nejvyšší zastoupení u odpovědi „student“ (172 osob), 29 osob označilo kolonku ostatní.

V místě bydliště bylo nejvyšší zastoupení osob z obce pod 5000 obyvatel (121 respondentů). Dalších 80 respondentů uvedlo že žijí v malém městě (5000 - 10 000 obyvatel).

Další sada otázek obsahovala otázky směrem k mravnostním deliktům směřované proti dotazujícím nebo ze strany dotazujících.

Stal/a jste se někdy obětí sexuálního násilí

309 odpovědí

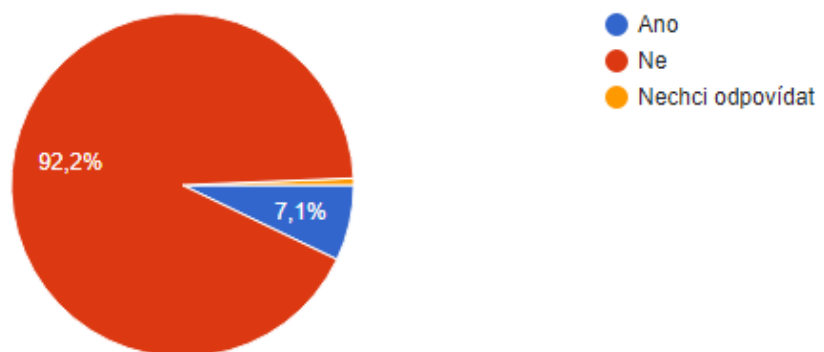
Obrázek 7 Dotazníkové šetření - otázka č. 5 (vlastní, 2023)

U otázky, zda proti respondentovi směřoval někdy sexuální útok, odpovědělo 74,7 % (230 osob), že nikoli. Oproti tomu 73 osob (23,7 %) odpovědělo, že sexuální násilí zažilo. Osob, které si nepřály odpovídat, bylo 5.

Další otázka směřovala na to, zda někdo vykonal soulož proti vůli druhé osoby.

Vykonal/a jste s někým soulož, i když nesouhlasil nebo jste ho přemluvil/a?

309 odpovědí

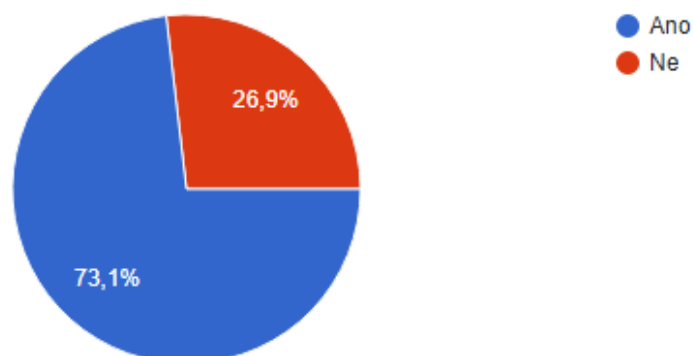
Obrázek 8 Dotazníkové šetření - otázka č. 6 (vlastní, 2023)

Zde se 284 osob odpovědělo, že nikoli, ale 22 osob přiznalo, že vykonal soulož s osobou, která nesouhlasila, nebo ji přemluvili. Dvě osoby odmítly odpovédět.

Další dotaz velmi překvapil. Jednalo se o otázku, zda respondenti zažili „catcalling“ neboli pokřikování na ulici od neznámých osob (např. „Čičí!“ apod.). Ačkoliv se to nemusí hned jevit jako závažný problém, i toto lze považovat za obtěžování se sexuálním podtextem.

Zažil/a jste někdy catcalling (pokřikování, pískání na ulici od neznámých osob)?

309 odpovědí

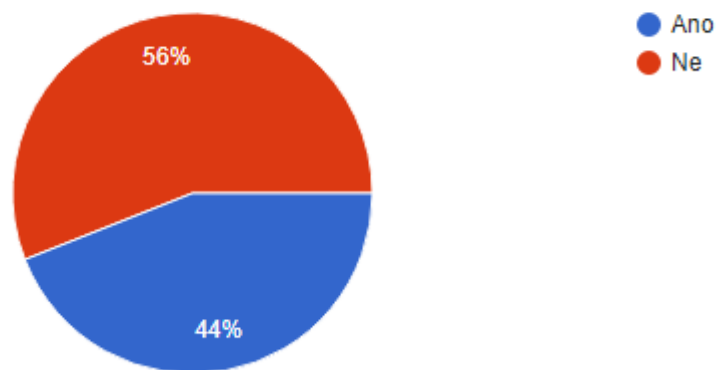
Obrázek 9 Dotazníkové šetření - otázka č. 7 (vlastní, 2023)

Zde uvedlo 226 dotazovaných (73,4 %), že někdy pokřikování na ulici zažili. Oproti tomu 82 osob nikoli.

Následující otázka měla odhalit, zda někdo cizí obtěžoval fyzickými doteky na veřejnosti. Zde byly odpovědi vcelku vyrovnané.

Obtěžoval Vás někdo na veřejnosti (doteky, fyzický kontakt)?

309 odpovědí

Obrázek 10 Dotazníkové šetření - otázka č. 8 (vlastní, 2023)

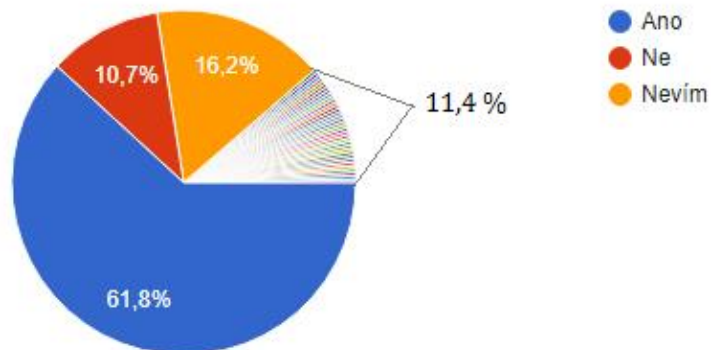
Respondentů, kteří nezažili fyzické obtěžování, bylo dle odpovědí 173 (56 %). Oproti tomu 136 osob (44,2 %) uvedlo, že nějakou formu fyzických ataků prožili.

Poslední sada otázek směřovala na vnímání respondentů problematiky mravnostní kriminality.

U otázky, zda si respondenti myslí, že je pohlavní zneužití dítěte je závažnější zločin než znásilnění byly odpovědi různorodé. Aby nebyly dotazování omezeni na jednoduché „ano“, „ne“ a „nevím“, dostali možnost se vyjádřit, čehož využilo 35 osob.

Myslíte si, že pohlavní zneužití dítěte je závažnější, než znásilnění dospělé osoby?

309 odpovědí

Obrázek 11 Dotazníkové šetření - otázka č. 9 (vlastní, 2023)

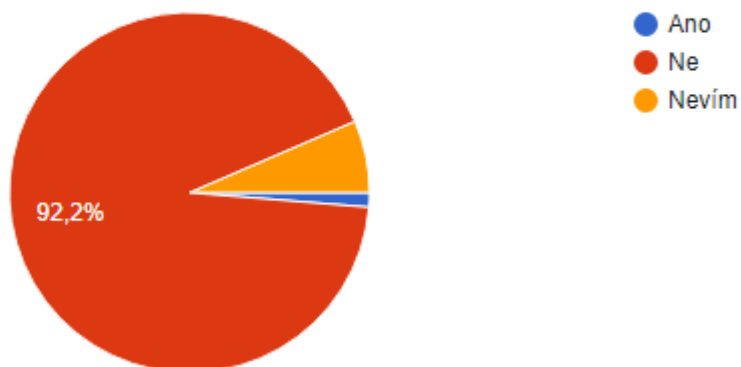
Jednalo se nejčastěji o odpověď, kdy respondenti tvrdí, že oba zločiny jsou závažné stejně (25 osob), nebo že se nedá srovnávat, protože na každého může tento čin působit jinak.

Odpověď „ano“ uvedlo 191 osob a dvě osoby se vyjádřily „že spíše ano“. Osoby, které jsou názoru, že zneužití dítěte není závažnější než znásilnění uvedlo 33 osob. Odpověď „nevím“, označilo 50 osob.

Následující otázka, zda si žena může za znásilnění sama ukázala přívětivé informace. Jedná se o nejvýraznější mýtus, který je třeba vyvrátit a neobviňovat oběť.

Může si žena za znásilnění sama?

309 odpovědí

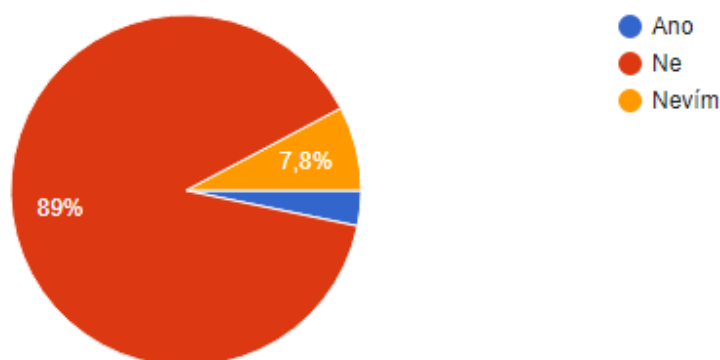
Obrázek 12 Dotazníkové šetření - otázka č. 10 (vlastní, 2023)

Osoby, které jsou názoru, že žena nenese vinu při znásilnění, čítají 285 respondentů (92,2 %), 20 osob (6,5 %) odpověděli „nevím“. I zde se našli tací, co odpověděli, že žena si znásilnění zapříčiní sama. Jedná se 1,3 % (4 osoby).

Další otázka směřovala na další mýtus, a to konkrétně na otázku sexuálních útoků, kdy je pachatel neznámý útočník. Z práce vyplývá, že populace stále vidí pachatele sexuálních zločinů jako neznámou osobu, co přepadává v parku či na jiných odlehlých místech. I zde můžeme odpovědi považovat za celkem uspokojivé, neboť 275 (89 %) respondentů se domnívá, že sexuální útoky se dějí i jinde, než na odlehlých místech.

Dějí se sexuální útoky pouze na odlehlých místech a pachatelem je neznámá osoba?

309 odpovědí

Obrázek 13 Dotazníkové šetření - otázka č. 11 (vlastní, 2023)

Představu o násilníkovi na odlehlém místě má představu 10 osob (3,2 %) a 24 osob (7,8 %) uvedlo, že na otázku neznají odpověď.

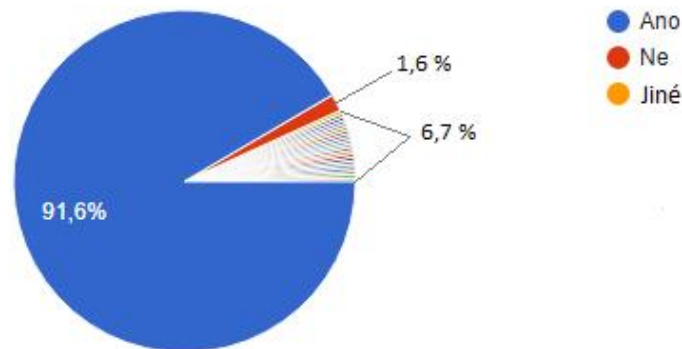
Následovala otázka směřována na subjektivní názor respondentů, tudíž nutno podotknout, že zde není správná nebo špatná odpověď. Směřovala na to, zda by dotazující svého kamaráda/kamarádku odkázali na PČR v případě, že by došlo k sexuálnímu útoku.

Zde byla opět respondentům ponechána možnost vyjádřit se, kromě odpovědí „ano“ a „ne“. Prostoru využilo 21 respondentů.

Kdyby se Váš kamarád/ka stal/a obětí sexuálně motivovaného útoku, chtěli byste, aby to ohlásil/a na PČR?

309 odpovědí

Obrázek 14 Dotazníkové šetření - otázka č. 12 (vlastní, 2023)

Zde padaly odpovědi, kde respondenti tvrdili, že by chtěli, aby to oběť nahlásila, ale nenutili by ji do toho, nebo že by oběť odkázali na organizace.

Nejčetnější odpověď i přesto byla, že by respondenti chtěli, aby byl sexuální útok na kamarádku nebo kamaráda nahlášen policii. Takto odpovědělo 283 osob (91,6 %).

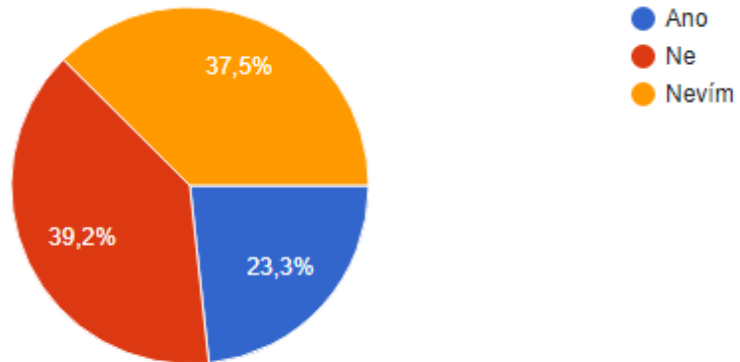
Pouze necelá 2 % by tento útoku nenahlašovala.

V případě, že by sexuální útok směřoval na respondenta byly odpovědi obdobné. Tři čtvrtiny respondentů by nahlásili na PČR, že se stali obětí sexuálně motivovaného útoku. Oproti tomu 26 osob (8,4 %) by útok nenahlásilo. Je velmi těžké uvažovat, zda by takto smýšlela širší veřejnost. A hlavně je těžké určit, zda by respondenti nezměnili názor, kdyby se skutečně ocitli v kůži oběti.

Otázka, která byla dále položena mířila na falešná obvinění. Konkrétně na to, zda je jejich četnost vysoká. Z práce už víme, že se falešná obvinění dějí v ca 8- 10 % případů. Zde 121 osob (39,2 %) odpovědělo že nikoli. Odpověď „nevím“ zaznamenalo 116 respondentů, tedy 37,5%. O vysoké míře falešných obvinění je přesvědčeno 72 dotazovaných (23,3 %).

Myslíte si, že četnost falešných obvinění je vysoká?

309 odpovědí

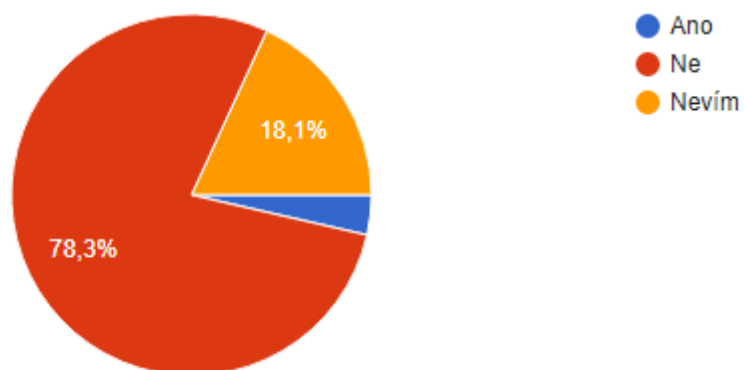

Obrázek 15 Dotazníkové šetření - otázka č. 13 (vlastní, 2023)

Dále byla respondentům položena otázka ve vztahu k trestům, konkrétně, zdali jsou dostatečné. Zde se opět cílilo na subjektivní názor dotazovaných.

Myslíte si, že jsou tresty za sexuální delikty dostatečné?

309 odpovědí

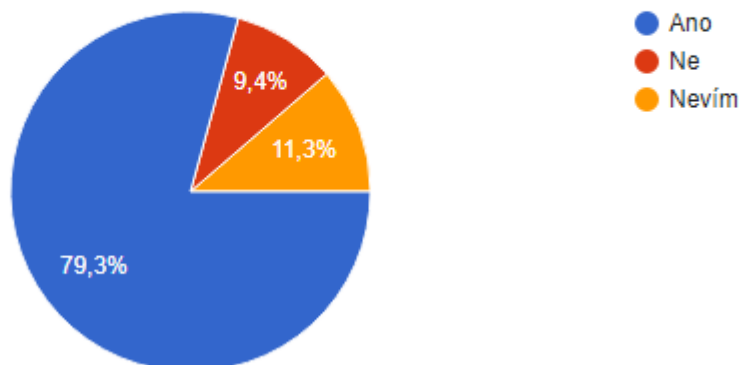
Obrázek 16 Dotazníkové šetření - otázka č. 14 (vlastní, 2023)

Zde byly odpovědi taktéž překvapivé, jelikož 78,3 % (242 respondentů) je názoru, že tresty v ČR za sexuální zločiny nejsou dostatečné. Dalších 56 (18,1%) dotazovaných, odpovědělo, že neví a 11 osobám (3,6 %) přijdou tresty dostatečné.

Další otázka směřovala na názor veřejnosti, zda můžeme oběť považovat za znásilněnou, když se nebrání. Nešlo zde o citaci ze zákona, ale opět o názor respondentů z hlediska jejich vlastního názoru.

Je podle Vás oběť znásilněná, i když se nebrání?

309 odpovědí

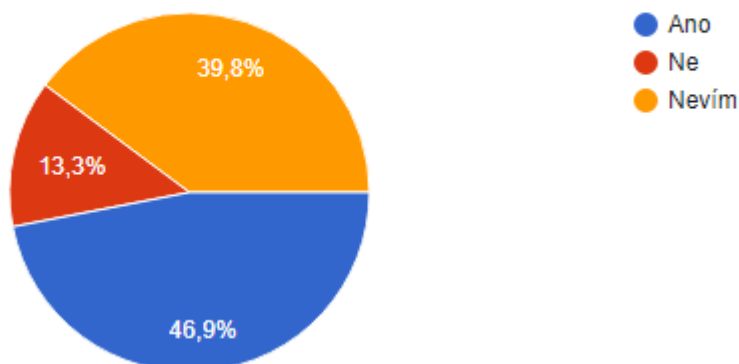
Obrázek 17 Dotazníkové šetření - otázka č. 15 (vlastní, 2023)

Zde odpovědělo 79,3 % dotazovaných osob (celkem 245 lidí), že taková oběť opravdu byla znásilněna. Negativně se vyjádřilo 29 osob (9,4 %) a 35 osob (11,3 %) nevěděli.

Na znásilnění oběti, když se nebrání podle definice v zákoně se vztahovala následující otázka. S ohledem na předchozí informace v práci již víme, že podle zákona nelze oběť považovat za znásilněnou, když se aktivně fyzicky nebrání.

Může podle zákona být oběť považována za "znásilněnou", i když se nebrání?

309 odpovědí

Obrázek 18 Dotazníkové šetření - otázka č. 16 (vlastní, 2023)

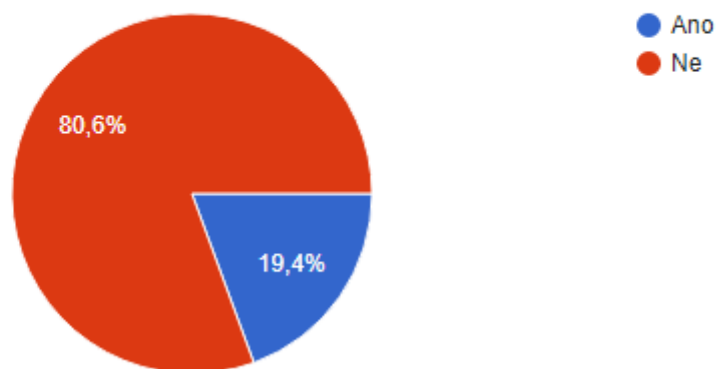
Zde byly odpovědi opět překvapivé, protože téměř 47 % dotazovaných (145 osob) si myslelo, že taková oběť je znásilněna. Odpověď „nevím“ zde označilo 123 lidí (39,8 %) a negaci vyjádřilo pouze 41 respondentů (13,3 %).

S ohledem na poskytování pomoci padl dotaz, zda respondenti mají povědomí o nějakých organizacích, které se věnují problematice sexuálního násilí.

Zde byly dostupné odpovědi pouze „ano“ a „ne“, kdy se kladně vyjádřilo pouze 19,4 % (60) respondentů. Oproti tomu přes 80 % (240) dotazovaných neznají žádné organizace, které pomáhají obětem mravnostních deliktů, což je docela šokující.

Znáte nějaké organizace, které pomáhají obětem sexuálních deliktů?

309 odpovědí

Obrázek 19 Dotazníkové šetření - otázka č. 17 (vlastní, 2023)

Jak víme, sexuální útoky mohou směřovat proti komukoliv, tedy by větší část dotazovaných mělo mít povědomí o existenci organizací, které je možné v případě sexuálního útoku kontaktovat s prosbou o pomoc.

Následovala sada otevřených otázek. V dotazníku první otevřenou otázkou, která byla nepovinná, souvisela s předchozí otázkou a požadovala po respondentech konkrétní organizace, které znají. Této odpovědi se zúčastnilo 68 dotazovaných, kdy 9 respondentů (2,7 %) odpovědělo, že organizace buď neznají nebo vědí o jejich existenci, ale konkrétní neznají. Často respondenti poukazovali na fakt, že když budou takovou organizaci potřebovat, není problém nějaké dohledat na internetu.

Nejčastěji se zde vyskytoval Bílý kruh bezpečí, který zmínilo 18 (5,4%) respondentů, dále pak proFem, který uvedlo 9 (2,7 %) osob a také Persefonu 6 (1,8%) dotazovaných.

Respondenti dále uváděli organizace, které doposud nebyly zmíněné, např. Věříme ti, Proč jsme to nenahlásili, Pod svícnem, Tomáš Paprštejn (případ oběti pohlavního zneužívání), apod.

Celkem problematickou otázkou se jevila 18. otázka - sekundární viktimizace, kde dostali respondenti možnost se vyjádřit. Dotaz zněl, zda dotazovaní vědí, co je sekundární viktimizace a jak vzniká. Zde drtivá většina uvedla, že neví. Osoby, které věděly nebo tušili, co pojem znamená se často odkazovaly na zveřejňování sexuálního útoku na oběť v médiích, což může být jedna z možných příčin vzniku, nikoli však primární. Objevily se zde i správné odpovědi, popisující, že k sekundární viktimizaci dochází vlivem vyšetřování a výslechů, popř. soudního slyšení (12 respondentů, 3,6 %). K nevědomosti o pojmu sekundární viktimizace se přiznala téměř polovina (165) dotazovaných. Zbylí respondenti uvažovali, co by se mohlo pod pojmem sekundární viktimizace skrývat, což je poměrně překvapivé. Někteří respondenti uvedli, že tento pojem nikdy neslyšeli.

Další otevřenou otázkou byla, co by podle respondentů mohlo přispět k lepší prevenci mravnostních deliktů. Respondenti nebyli nijak limitovaní, kolik příkladů mají uvést, proto někteří uvedli více příkladů.

Nejčastěji zaznívaly „vyšší tresty“, které uvedlo 96 (28,8 %) osob. Dalších 46 (13,8 %) dotazovaných odpovědělo, že netuší, co by pomohlo v oblasti prevence.

Dále často padaly odpovědi typu sebeobrana pro ženy nebo kurzy (popř. za zvýhodněnou cenu). Toto uvedlo 23 (6,9 %) osob. Prevenci v oblasti vzdělávání uvedlo 53 (téměř 16 %) respondentů.

O informování veřejnosti, rozpoutání diskuze, rozšiřování do povědomí ve vztahu k prevenci se vyjádřilo 38 (11,4 %) respondentů.

Další odpovědi, které nebyly více specifikované, ale objevovaly se v hojném počtu byly k osvětě (9 odpovědí - 2,7 %). Dále se v čtenějším zastoupení mezi odpověďmi objevil „pepřový sprej“, celkem 8 krát (2,4 %).

Překvapivě se mezi odpověďmi našla kastrace, kterou by doporučilo ve vztahu k prevenci 7 (2,1 %) dotazovaných. Ve stejném množství se objevila i PČR, kde respondenti odkazovali na efektivnější práci policie.

Další zaznamenané odpovědi, které se v dotazníkovém šetření vyskytly celkem šestkrát (1,8%):

- připomínky k chování žen,
- zlepšení nebo víc kamerových systémů,
- prevence.

K lepší společnosti vedoucí k prevenci mravnostních deliktů se vyjádřili 4 respondenti a k poskytování dostupnější psychologické pomoci 2 respondenti.

Poslední otázkou byl dotaz, který směřoval opět na osobní názor dotazovaných. Šlo konkrétně o otázku, jak by pomohli blízké osobě, která by se jim svěřila, že se právě stala obětí sexuálního napadení.

Ani v tomto případě nebyli dotazovaní limitováni rozsahem a měli volné pole působnosti.

Nejhojnější odpovědi na otázku jak pomoci blízké osobě bezprostředně po znásilnění, bylo doprovodit (nebo přemluvit) oběť jít na PČR. Takto odpovědělo 155 (46,5 %) dotazovaných.

Dále četné zastoupení drží odpověď, kdy by 73 (21,9 %) respondentů poskytlo oběti psychickou podporu.

Často dotazovaní, konkrétně 64 (19,2 %) osob, odkazovali na odbornou pomoc, ať už ze stran psychologů, psychiatrů, organizací nebo terapeutů. O právě zažitém traumatu by oběť vyslechlo 41 (12,3 %) osob.

Dotazovaní dále, nezávisle na sobě, sedmkrát (2,1 %) uvedli, že by oběť uklidnili.

Na lékařskou pomoc by poškozenou osobu odkázalo 5 (1,5 %) respondentů.

Celkově 18 (5,4 %) osob by nevědělo jak pomoci.

Na webu Konsent (Lerch, 2021c) uvádějí, jak správně postupovat v případě, že se Vám někdo svěří, že se stal obětí sexuálního zločinu. Důležité je zeptat se, jak můžete dané osobě pomoci, nenutit ji jít na policii ani k lékaři. Hlavní je stát za poškozenou osobou a být jí oporou. Dalším důležitým krokem je poděkovat kamarádce/kamarádovi, že se svěřili, znamená to, že ve Vás mají důvěru a jste pro ně důležití. Neodsuzujte oběť, není to její vina. To zdůrazněte a podpořte oběť. Pokud cítíte velkou zodpovědnost vůči poškozené osobě, nebojte se vyhledat odpornou pomoc nejen pro oběť, ale i pro sebe. Vyrovnat se s takovou událostí může být těžké i pro Vás.

At' už je útok vedený proti Vám nebo směrem k osobě blízké, vždy pamatujte, že to, co se stalo není Vaše vina (popř. vina oběti). Zachovejte se tak, jak považujete za správné. At' už je to kontaktování policie nebo lékaře, popř. organizací. Oběť je v právu a má nárok na odbornou pomoc.

11 MODELOVÁ SITUACE A ANALÝZA EFEKTIVITY POSKYTOVANÉ POMOCI OBĚTEM

V rámci sexuálního násilí je velice důležité poskytnout oběti veškerou pomoc, kterou potřebuje. Abychom mohli analyzovat, jak efektivní je poskytování pomoci obětem mravnostních deliktů byla vytvořena modelová situace, na kterou naváže SWOT analýza, která nabízí přehled pozitivních a negativních stránek, ale také příležitosti, které událost přinese nebo jaké hrozby mohou z nastalé situace vyplynout.

Abychom mohli posuzovat efektivitu poskytované pomoci, měli bychom tak učinit na příkladu. Vzhledem k citlivosti tématu byla zpracována modelová situace, která vychází ze známých i méně známých faktů, které s mravnostními delikty souvisí. Modelový příklad byl inspirován skutkovými ději popsány v jednotlivých případech (Gřivna a Bohuslav, 2021) z oblasti trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Postavy a jejich jména jsou smyšlená a modelová situace nepopisuje žádnou skutečnou událost.

11.1 Modelová situace

Představme si nyní naši budoucí oběť, například Annu Novákovou.

Anně je 25 let, chodí do zaměstnání, provozní restaurace, ve zhruba stotisícovém městě. Když byla v práci a blížila se zavírací doba, hosté již pomalu odcházeli. Jeden host se zdržel, dokud nezůstal s provozní Annou sám v restauraci. Během večera měl směrem k Anně nemístné poznámky, ale ta to nebrala vážně, protože je na podobné jednání od hostů z restauračního zařízení zvyklá.

Nutno podotknout, že mezi sebou Anna a host neměli žádný blízký vztah, znali se pouze zběžně, a to právě z restaurace.

Když se Anna snažila restauraci zavřít, šestapadesátiletý host Karel Novotný ji napadl a verbálně se dožadoval sexu. Anna výslovně odmítla. Na to Karel nereagoval a povallil Annu za bar. Během násilného povalení se Anna udeřila do hlavy a začala krváčet. Karel na ni nalehl a držel ji obličejem k zemi. Zde na ní vykonal soulož vaginálním pohlavním stykem, kdy došlo k penetraci penisem. Během tohoto utrpěla Anna šok, který ji znemožnil se jakkoliv bránit.

Karel dokončil, co započal. Poté se zvedl, hodil po Anně peníze za svou útratu v restauraci a odešel.

Anna ještě několik desítek minut setrvala v téže pozici. Poté se zvedla, zamkla restauraci a šla domů. Zde se potkala se svou spolubydlící, které se po přemlouvání Anna svěřila. Naše poškozená se chtěla jít osprchovat, ale spolubydlící ji vysvětlila, že by měly spolu jít na policii, nahlásit, co se stalo a Anna by se neměla sprchovat ani převlékat, aby nesmyla důkazní materiál.

A tak se spolu dívky vydaly na policejní stanici. Zde si Annu přivedli do výslechové místnosti, kde jim apaticky převyprávěla, co se stalo. Během výslechu zazněla otázka, co měla Anna na sobě, načež bez emocí odpověděla, že legíny, tričko a zástěru. Padla zde i otázka, zda byla Anna pod vlivem alkoholu, což vyvrátila, protože v práci pít nemůže.

Policie byla zpočátku skeptická, vzhledem k výpovědi, jakou oběť podala. Po výslechu se Anna zhroutila a propukla v pláč. Dále byla pořízena fotodokumentace. Anně byla poskytnuta ošetření, včetně gynekologického, na které si vyžádala lékařku (ženského pohlaví). I zde se Anna projevovala hysterickým pláčem. Dále byla Anna odkázána na bezplatné služby právního poradenství a byl jí nabídnut krizový intervent, kterého přijala.

Díky popisu, který Anna podala, nebylo těžké dohledat Karla Novotného, protože se jednalo o známého sexuálního recidivistu, navíc si Anna vybavila, že ho jiný host oslovil jménem.

Karel tak skončil v cele předběžného zadržení, aby podal svou výpověď.

Anna po domluvě s právníkem podala na Karla žalobu.

Pár měsíců se nic nedělo a Anna se rozhodla o svém případě veřejně promluvit.

Po několika měsících došlo na soudní slyšení a Anně se objevily psychické obtíže v důsledku znovuprožívání traumatu...

Zde můžeme modelovou situaci ukončit. Toto pro následnou analýzu postačí.

11.2 SWOT analýza

Na předchozím modelové případu si představíme efektivitu poskytování pomoci. Jistě, jedná se o fikci, proto realita může být jiná.

Analýza je postavena na silných (S - Strengths) a slabých (W - Weaknesses) stránkách události, hrozbách (T - Threats) a příležitostech (O - Opportunities), které z příkladu vyplývají.

Silnými stránkami našeho případu je fakt, že oběť vyjádřila slovní nesouhlas. Další silnou stránkou bylo rozhodnutí TČ nahlásit. Dále můžeme k plusovým bodům přiřadit překonání traumatu. Medializace Annina případu přispěla k otevřené diskusi veřejnosti. Vzhledem k tomu, že Anně byla poskytnuta práva zranitelných obětí, které využila, můžeme i toto zařadit mezi kladné stránky.

Tabulka 4 SWOT analýza (vlastní, 2023)

	Silné stránky	V	H	V*H		Slabé stránky	V	H	V*H
1	Vyjádření nesouhlasu	0,05	5	0,25	1	Obviňování oběti	0,3	-5	-1,5
2	Nahlášení TČ	0,25	4	1	2	Nedůvěra ze stany vyšetřovatelů	0,1	-3	-0,3
3	Svěření se blízké osobě	0,3	5	1,5	3	Gynekologické vyšetření	0,2	-3	-0,6
4	Medializace	0,1	3	0,3	4	Fotografování	0,2	-4	-0,8
5	Práva zvláště zranitelných obětí	0,3	4	1,2	5	Výslech	0,2	-5	-1
celkem		1		4,25			1		-4,2
	Příležitosti	V	H	V*H		Hrozby	V	H	V*H
1	Psychologická pomoc	0,3	5	1,5	1	Sekundární viktimizace	0,3	-5	-1,5
2	Právní pomoc	0,2	3	0,6	2	Rizikové chování	0,1	-3	-0,3
3	Finanční odškodnění	0,1	3	0,3	3	Nízký trest pro pachatele	0,2	-5	-1
4	Potrestání pachatele	0,1	3	0,3	4	Deprese	0,2	-4	-0,8
5	Navrácení do života	0,3	5	1,5	5	Doživotní následky	0,2	-4	-0,8
Celkem		1		4,2			1		-4,4

Oproti tomu stojí slabé stránky události, kam jednoznačně patří obviňování oběti, protože policie se domnívala, že si Anna vymýšlí. Další stinnou stránkou v našem fiktivním příběhu je počáteční nedůvěra vyšetřovatelů, kteří pokládali Annin apatický stav za projevy falešného obvinění. Anna podstoupila gynekologickou prohlídkou, které

předcházelo fotografování důkazů. Toto Annu negativně zasáhlo po psychické stránce. Ani u výsledku se necítila dobře, proto i tento řadíme mezi negativní stránky.

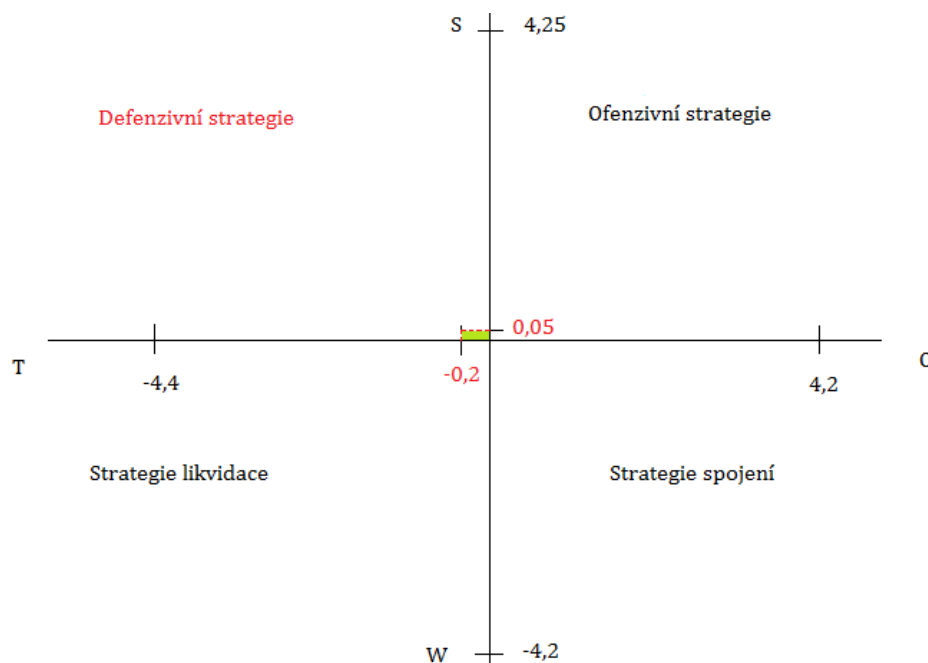
Příležitosti, které byly naší oběti poskytnuty zahrnují psychologickou a právní pomoc. Dále možnost požadovat finanční náhradu nemajetkové újmy, potrestání pachatele, ale i navrácení Anny zpět do plnohodnotného života.

Soudní proces, který již naše modelová situace záměrně neobsahuje totiž nabízí hned několik scénářů možných hrozeb. Mezi tyto můžeme zařadit například nízký trest pro pachatele, dále rizikové chování, PTSD nebo deprese, vyvolané sekundární viktimizací ze soudního procesu nebo doživotní následky na psychickém zdraví oběti, které tento čin způsobil.

Pro správnou analýzu byla jednotlivým hodnotám přiřazena váha (V) a hodnocení (H), jejichž součinem vyšla výsledná hodnota za každý kvartál. Poté došlo k početní operaci odečtu slabých stránek od silných a hrozeb od příležitostí, což je důležité pro pozdější zanesení do grafu a výslednou analýzu.

11.3 Výsledek

Pro konečný výsledek je nutné odečíst S-W [4,25 - (-4,2)] a O-T [4,2 - (-4,4)]. Po zasazení výsledných hodnot do grafu nám vyjde defenzivní strategie (S-T).

Obrázek 20 SWOT analýza (vlastní, 2023)

Tato strategie značí použití silných stránek k eliminaci nebo alespoň k minimalizaci hrozeb. V našem konkrétním případě tedy jde o to, že oběť Anna udělala „vše správně“, aby došlo k dopadení pachatele. Přesto to pro ni znamenalo vyšší hrozby, než kdyby čin neohlásila. Hrozby, které vyplývají z našeho smyšleného případu totiž nejsou ovlivněny přímo dopadením pachatele, nýbrž následky, které může vyvolat soudní řízení.

V případě, že by se oběť rozhodla nekontaktovat policii, by mohlo dojít hned k několika scénářům.

- Anna by sama mohla vyhledat pomoc organizací, které by ji s traumatem pomohly.
- Anna by se snažila svépomocí na zážitek zapomenout, kde lze odhadovat 50% úspěšnost.
- Anna by neunesla psychické potíže a mohla by si ublížit nebo vykazovat symptomy typické pro oběť (rizikové chování, PTSD, deprese, sebepoškozování, pokusy o sebevraždu).

Vzhledem k tomu, že naše oběť využila pomoc krizového intervenanta a kontaktovala psychoterapeuta, hrozby, které vyplývají z analýzy nejsou tak závažné, jako kdyby Anna zůstala na všechno sama.

Lze tedy uvažovat, že poskytovaná pomoc ze strany odborníků je efektivní, ale přináší hrozby, které mohou nastat právě v důsledku řešení případu úřední cestou a kde příležitosti nenabízí dostatečné řešení pro oběť.

12 SNIŽOVÁNÍ MRAVNOSTNÍCH DELIKTŮ A PREVENCE

Snížit sexuální násilí ve společnosti se může zdát jako nadlidský úkol. Přesto je tento druh násilí stále žhavým tématem mnoha organizací, které bojují proti jeho bagatelizaci, nebo se snaží o nápravu systému, který v tuto chvíli nahrává více pachatelům, než obětem.

12.1 Mýty o sexuálních deliktech

Každá problematika z různých sfér je často opředena určitými mýty. I v problematice sexuálních deliktů se můžeme setkat s názory, jejichž tvrzení neodpovídá realitě. Pro zmírnění nebo úplné vymýcení sexuálních deliktů by bylo vhodné, začít na úplném počátku, tedy vymýtit zažité stereotypy a nežádoucí mýty.

Mezi nejzažitéjší mýty lze zařadit:

- **Sexuální delikty se týkají pouze ženské populace** (Ciprová et al., 2010). - Ačkoliv už v práci bylo zmíněno vícekrát, že útoky v sexuální oblasti jsou častěji směřovány na ženy/ dívky, je zde určité nezanedbatelné procento, které se týká mužů.
- **Násilníci bývají cizí lidé** (Ciprová et al., 2010). - Tento mýtus vyvrací všemožné studie a statistiky, které poukazují na hrozná čísla, kdy se násilníkem stává osoba blízká k oběti nebo její rodině.
- **Děti zneužívají pouze pedofilové** (Machková, 2023). - Bohužel, smutná statistika poukazuje na fakt, že největší riziko pro dítě spočívá v jeho rodině. Dítě je často zneužíváno osobou, kterou zná nebo je mu blízká. Pouze desetina pachatelů, kteří zneužívají dítě, trpí pedofilními sklony (Machková, 2023).
- **Sexuální útoky se dějí na odlehlých místech.** - Jsou případy, kdy k takovým situacím dochází, ale častěji se tyto útoky pojí s útočníky, které oběť zná, nebo s nimi žije v jedné domácnosti (Šest mýtů o znásilnění, 2018).
- **Falešná obvinění jsou podávána ve velkém** (Ciprová et al., 2010). - Ačkoli se stane, že jsou případy, kdy dojde ke krivému obvinění, děje se tak velmi zřídka. Jedná se o mizivá procenta. Toto potvrdila i advokátka z projektu Bez trestu Mgr. Benešová v rozhovoru.
- **Odkládání nahlášení nemá význam** (Nejčastější mýty o sexuálním napadení, 2018). - Další mýtus, který často postihuje oběti. Komentáře typu: „A to jí/mu to

začalo vadit až teď?", nebo *„Co že tak najednou?"*a podob., oběti nepomohou. Osoby, které byly napadené často potřebují čas, aby celý zážitek zpracovaly, proto někdy trvá i roky, než o tom oběť může začít mluvit.

- **Oběť nebude brána vážně** (Nejezchlebová, 2018). - Většina obětí se bojí nahlásit znásilnění ze strachu, že nebude brána vážně. Jisté je, že znásilnění je vážný zločin, který by neměl zůstat bez trestu. Velmi záleží, na jaké vyšetřující kriminalisty oběť narazí, ale k obětem znásilnění se přistupuje jako ke „zvlášť zranitelným obětem" tak, aby byla minimalizována druhotná viktimizace a žádný vyšetřující nemá právo zpochybňovat výpověď oběti.
- **Znásilněná oběť si o to říkala** (Ciprová et al., 2010). - Vyzývavé oblečení, podnapilost, flirt. To jsou nejčastější výmluvy nebo důvody, proč by někdo mohl být obětí sexuálně motivovaného útoku. Ne. Nikdo nemá právo na někom vykonat soulož proti jeho vůli. Problematická je česká společnost, kde se až 3/5 Čechů domnívá, že za znásilnění si může oběť (hlavně tedy žena) sama (Za znásilnění si může někdy sama žena..., 2018). Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že dotazovaní respondenti jsou ve vyšší míře přesvědčeni o tom, že oběť nenese žádnou vinu za sexuální útok. Celorepublikově se tento fakt však může lišit.
- **Násilníci jsou vždy muži** (Ciprová et al., 2010). - Přesto, že se jedná o nižší čísla, i ženy mohou být pachatelkami sexuálních deliktů. Ačkoli jsou ženy povětšinou fyzicky slabší, jednají více psychologicky, aby svou oběť dostaly, kam potřebují. Popřípadě mohou své výhrůžky podpořit za použití zbraně. Dle paní Benešové jsou ženy pachatelkami sexuálního násilí zejména ve vztahu k prostituování vlastního dítěte, než přímého pohlavního zneužívání nebo znásilňování.
- **Znásilňovány jsou jen ženy, které jsou atraktivní** (Ciprová et al., 2010). - Většina společnosti se domnívá, že sexuálním útokům čelí pouze mladé, atraktivní ženy. Jednání ze strany pachatele se většinou nevztahuje na vzhled oběti, nýbrž na její dostupnost a ukojení vlastních (sexuálních nebo sadistických) tužeb.
- **Děti z nižších socioekonomických vrstev jsou zneužívány** (Machková, 2023). - Sexuální násilí se děje bez ohledu na sociální nebo ekonomické postavení rodiny. Často není na první pohled viditelná žádná rodinná dysfunkce.
- **Dítě zneužívání nenahlásí, protože se mu to líbí** (Machková, 2023). - Takto smýšlet vyžaduje absenci morálních zásad, nicméně, i to se může stát, zvláště pak

u dospívajících dívek, případně chlapců. Mladší děti často nechápou, co se jim stalo/ děje. Věří osobě, která jim ubližuje, přestože tomu nerozumí. Zažívají různé pocity, které mohou vést až k závažným problémům přetrvávajících do dospělosti. Opakovanému zneužívání se dítě často přizpůsobí, ale vnitřní boj s touto křivdou může souviset s rizikovým chováním.

- **Oběť měla tušit, že bude sexuálně napadena, protože se zachovala jinak, než měla** (Šest mýtů o znásilnění, 2018). - Iracionální jednání je v tomto případě zcela normální. To, že se oběť nebránila, neznamená, že si útok přála.
- **Ženě s vysokým počtem partnerů sexuální útok neublíží** (Šest mýtů o znásilnění, 2018). - Nezáleží na tom, zda oběť měla dva partnery nebo dvě stovky. Sexuální útok oběť poznamená.
- **Motivem pachatele je sexuální touha** (Ciprová et al., 2010). - Pachatel může být motivovaný různými faktory, mezi které patří i sexuální ukojení. Často je ale motivem pachatele způsobit oběti bolest (sadismus), poruchy sexuální preference nebo vztek.

12.2 Náprava definice znásilnění v zákoně

Za nápravu definice bojuje nejedna organizace. Ale co přesně je na té nynější špatně?

Aktuální definice v zákoně je v práci uvedena ve 2. kapitole, široká veřejnost ji může najít v zákoně č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

Problém aktuálního znění vystává v tom, že aby oběť byla považována za znásilněnou, musí vyvinout fyzický odpor, který by měl pachatel násilím (nebo jeho pohružkou) překonat.

Při znásilnění často dochází k zamrznutí oběti.

Zamrznutím rozumíme paralýzu strachem. Oběť je v šoku, z toho co se děje, že není schopna pohybu, natož obrany. Kognitivní schopnosti oběti mohou být v podobné situaci také sníženy.

Zamrznutí není jediný scénář absence boje. Často se oběť vědomě nebrání ze strachu o své zdraví nebo život. Dalším scénářem může být případ, kdy násilníkem je partner/manžel, který si vynutí styk na partnerce, která ze strachu z odhalení (převážně od dětí) neprojevuje odpor.

Nepřesná definice způsobí, že nejen oběť, ale ani pachatel neví, kdy se trestný čin znásilnění vlastně udál a kdy nikoliv. Oběť sama mnohdy netuší, co se stalo, když se necítí dobře. Dle Mgr. Benešové lze předpokládat, že spousta obětí si kolikrát ani neuvědomuje, že byla znásilněna, dokud nezačnou své psychické problémy řešit s terapeuty (psychology, psychiatry). Až zde s pomocí odborníka zjistí, k jakému skutku se na nich někdo dopustil a co je příčinou jejich trápení.

Organizace Amnesty International přirovnává znásilnění ke krádeži. Jako policista byste po poškozeném, kterému bylo něco odcizeno, nepožadovali důkaz, že se o věc se zlodějem pral, jako podmínku prokázání toho, že utrpěl majetkovou újmu (Řekněte českým zákonodárcům, 2021). V případě znásilnění se jedná zejména o újmu psychickou, která má dalekosáhlejší následky a hůře se prokazuje.

Otázky, vedoucí k redefinici paragrafu proto nejsou, zda se oběť bránila, nebo zda projevila nesouhlas, nýbrž zda oběť projevila **souhlas**.

Přesto však můžeme pozorovat mírný posun, který nastal v průběhu vzniku práce, kdy různé (veřejnoprávní i komerční) zdroje uvádějí, že orgán vlády přijal doporučení zabývající se touto problematikou, tedy nápravou definice znásilnění v zákoně. Ministerstvo spravedlnosti dále poukazuje, že by mělo dojít k novelizaci trestního zákoníku, a to i v případě paragrafu o pohlavním zneužití nebo domácího násilí. Dále by mělo být znemožněno pravomocně odsouzeným pachatelům za sexuální zločiny na dětech pořádat dětské kroužky (nebo tábory a jiné aktivity a povolání spojené s dětmi).

Nový návrh definice znásilnění má být ministrem spravedlnosti předložen v červnu do poslanecké sněmovny, kdy do konce měsíce mají poslanci vybrat verzi návrhu, který uvádí že k sexuálnímu styku došlo

- přes odpor oběti,
- k této aktivitě nebyl udělený souhlas (ať už slovně nebo neverbálně). (Události, 2023)

Organizace lobbující za redefinici paragrafu znásilnění se přiklání k nové definici, kde se nachází absence souhlasu.

12.3 Náprava definice kuplířství

Za nápravu definice lobbují kromě organizace Rozkoš bez rizika i Piráti (politická strana). Jsou toho názoru, že poskytování sexuálních služeb by mělo být legální a postih osobám

profitujících z těchto služeb by se měl vztahovat pouze na nedobrovolnou prostituci nebo prostituování dětí.

Často dochází k případům, kdy jsou třetí stranou poskytovány prostory k výkonu této činnosti, což už může z nynější definice stavit majitele nemovitosti do problematické situace, jelikož z prostituce nepřímo profitují.

Nedobrovolná prostituce spadá do obchodování s lidmi, proto Pirátská strana navrhuje zrušení paragrafu o kuplířství (Židek, 2019). O přepracování definice tohoto paragrafu se zatím neuvažuje.

12.4 Osvěta

Jedním ze způsobů minimalizace a prevence sexualizovaného násilí může být osvěta.

Osvětou lze rozumět zpřístupňování, popularizaci nebo poznávání určité činnosti nebo tematiky. Spousta organizací bojuje za rozšíření povědomí o mravnostních deliktech do společnosti. Medializace případů sexuálního násilí páchaných (nejen) na ženách může do společnosti přinést nové světlo. Poslední mediálně sledovanou kauzou je případ Dominika Feriho, bývalého poslance za stranu TOP 09, který čelí obviněním ze dvou znásilnění a jednoho pokusu o něj. Tato kauza je ostře sledována nejen médii, ale i širokou veřejností, proto by z ní mohl vzejít zářný příklad.

Zranitelnost společnosti proti mravnostním deliktům je v České republice vysoká, ačkoliv to tak společnost nemusí vnímat. Případy, kdy dochází ke znásilnění, jsou registrovány cca dvakrát denně, ale skutečný počet je mnohonásobně vyšší. Proto by všichni měli mít na paměti, že před útoky sexuálního charakteru není nikdo v bezpečí. Mělo by se více mluvit o mužských obětech, zbavit se stereotypu, že muž nemůže být obětí sexuálního (nebo i domácího) násilí.

Osvěta úzce souvisí s mýty, které jsou pro společnost běžné. Předložením řádných argumentů, které vyvracejí stereotypní představy související s mravnostními delikty pomůže k národní osvětě.

Docílit bezpečné situace v České republice bude ještě náročné, ale pokud fakta, statistiky a tvrdá data zvrátí jednání alespoň části pachatelů, sexuální kriminalita přestane být společenským tabu.

12.5 Vzdělávání

Nejen prevence, ale i edukace potenciálních obětí by mohla vést k nápravě. Právě osvěta by měla zahrnovat i edukaci dětí. Není žádným tajemstvím, že sexuální násilí je směřováno vůči dětem, a to už v raném věku. Z tohoto důvodu by měla na základních školách působit něco jako „mrvnostní výchova" (součást občanské/rodinné nauky), která by dětem od malička vysvětlovala, kde jsou jejich hranice, které nemá právo nikdo překračovat.

Na toto téma youtuber Lukefry vytvořil video, kde uvádí příklady sexuální výchovy od svých fanoušků (Sex, 2022). Vezmeme-li v potaz, že na druhém stupni základních škol probíhá sexuální výchova, která obsahuje spousty nedostatků (Sex, 2022), které nikdo neřeší. Sexuální výchova má často omezený rozvrh, a to na pár hodin za celou dobu studia základního vzdělání.

Tyto hodiny mají často dívky a chlapci odděleně. Zatímco dívky se učí o fungování svého těla (které už většinou probíhá), mladí chlapci se učí o svých pohlavních orgánech a správném nasazování prezervativu. Na některých školách je sexuální výchova zaměřena hlavně na reprodukci, přičemž promítání porodu není nejvhodnější volbou (Sex, 2022).

Ve školních osnovách by měl být větší prostor pro sexuální výchovu. Chlapci by se měli naučit o tom, jak fungují ženská těla, dívky by měly znát pojmy jako „erektce", „ejakulace", „poluce" a měly by znát postup navlékání prezervativu. Je jisté, že sexuální výchova na školách probíhá různými způsoby a ne všude jsou stejné postupy. Určitě vždy záleží na přednášejícím. Určitě se najdou školy, kde je sexuální výchova vedena správním směrem, ale fakt, že o pornografii, orgasmu, dalších způsobech ochrany nebo dokonce o konsensu se na školách mluví minimálně je zarážející.

Nicméně edukace mládeže spočívá v něčem víc, než jen ve strašení pohlavními chorobami, těhotenstvím a dívčím krvácením po dalších 30 let.

Sexuální výchova by měla především spočívat v prevenci proti sexuálnímu násilí. Mělo by zde být jasně řečeno, co je pohlavní styk, jak extrémně důležité je mít pouze konsensuální styk, kdy je vhodné jej uskutečnit a kdy nikoli.

Všechny děti by měly vědět, kde jsou jejich hranice a kdy už dochází k jejich překročení. Vzhledem k tomu, že násilí číhá často právě v kruhu rodinném, měly by děti vědět, že mají právo se ozvat a být vyslyšeny. Prevence pohlavních chorob a těhotenství se už do osnov sexuální výchovy dostala, tak proč by se nemohlo vyučovat i o sexuálním násilí? Je jisté,

že se jedná o kontroverzní téma, nicméně děti jsou zvědavé, spoustu věcí už si zvládnout na internetu najít samy.

Dítě kolikrát samo vyhledá pojmy jako je „pohlavní styk“, „jak se dělají děti“, ale o konsensu nebo o sexuálním násilí už přehled nemá. Proto je potřeba být dětem plně nápomocní v jejich toulkách nejen po internetu.

Důležité body, které by měla škola v rámci prevence sexuálního násilí s dětmi v hodinách řešit:

- **Hranice** - co je sexuální násilí, co je nepřijatelné.
- Sexuální aktivity - informovat o tom, kdy je vhodné začít sexuálně žít.
- Násilí sexuálního charakteru - co je a není v pořádku.
- **Souhlas** - jakékoliv aktivity, které se na dítěti dějí a nezdají se mu v pořádku, má právo říct ne.
- **Vymýcení stereotypů** - základní informace o genderových stereotypech a jejich vyvrácení.
- **Bezpečné místo** - které by škola měla vytvořit, kam se děti mohou bez obav svěřovat, nebo odkázat na místa, kam mohou děti psát/volat o pomoc.
- **Kyberkriminalita** ve vztahu k sexuálnímu násilí - sexuální nátlak v kyberprostoru, internet jako prostředek predátorů, jak je rozpoznat a jak zakročit.
- Modelové situace - vytvořit modely situací, které děti naučí rozlišovat, co je správné a co nikoliv.
- Edukace chlapců - jak by měli mladí chlapci přistupovat k dívkám.
- Edukace dívek - jak a kdy je vhodné se ozvat.
- Otevřeně o homosexualitě - naučit děti, že orientace je různá a je v pořádku.
- **Následky a dopady sexuálního násilí** - rizikové chování, plachost, odtazitost, psychosociální dopady apod.

S ohledem na latentnost případů zneužívání dětí, zvláště pak v rodinném prostředí, je nutné informovat o možnostech, kdy je na dětech páháno sexualizované násilí. Pokud chodí do školy dítě, které má monokly, je poseto modřinami z fyzického týrání (které je bezesporu

také otřesné), je větší šance, že si toho někdo všimne, než v případě, kdy je dítě plaché, stydlivé a neplní si své úkoly v následku např. sexuálního násilí.

Zavedení podobných témat do školních osnov by byl běh na extrémně dlouhou trať, přesto by měl být součástí školního života, aby děti věděly, kdy je na nich pácháno násilí a měly šanci se mu vzepřít.

S edukačními programy vystupuje na školách organizace Konsent a učí děti druhého stupně základních škol, co znamená souhlas.

Dětské hlavičky jsou nevinné, ale je nutné je připravit na to, co je může v životě potkat. A podle statistik se bohužel může jednat i o násilí sexuálního charakteru.

12.6 Náprava soudního systému

Soudní systém je kapitola sama o sobě. Problém není ani tak v trestním zákoníku, jako spíše o jeho interpretaci soudci. Pro oběti je soudní systém jedinou možností, jak se domáhat spravedlnosti. Nekompetentní soudci proto často udávají tresty daleko nižší, než je slíbeno v zákoně. Proto dochází u obětí k pocitu, že nejsou dostatečně odškodněné za útrapy, které jim pachatelé způsobili.

Dle dotazníkového šetření můžeme spatřit, že spousta respondentů v rámci prevence požadovala zvýšení trestů. Hlavním kamenem úrazu ale není samotné nastavení výše trestů. Tímto pomyslným kamenem jsou právě soudci, kteří trestné činy v oblasti sexuálního násilí podhodnocují.

A i kdyby došlo k radikálnímu zvýšení trestů, lze se domnívat, že pachatelé, kteří chtějí páchat tento druh zločinů to bohužel neodradí.

Například, když se výrazně zdraží cena benzínu nebo nafty, neodradí nás to jezdit autem. Pořád budeme potřebovat dostat se do práce na určitou hodinu, stále budeme používat k auta k přepravě nadměrných věcí. Veřejná doprava pro nás neskýtá takové pohodlí, jako třeba osobní auto. Možná se tímto omezí používání některých aut, jenže nikdy úplně nevymizí. Je vyšší pravděpodobnost, že někdo najde alternativní způsoby paliva nebo pohonu.

A podobně by tomu mohlo být i s trestáním pachatelů. Kriminalitu v sexuální oblasti by to mohlo na nějaký čas utlumit, ale rozhodně ne úplně zastavit. Pachatelé by časem přišli na způsob, jak tresty obcházet (např. předstíráním nepřičetnosti, psychických poruch, apod.).

V nejhorším případě by mohlo dojít ke zvýšení vražd se sexuálními motivy.

Téma sekundární viktimizace a soudnictví se detailně zabývala organizace proFem, která vydala zprávu (na základě analýz) o stereotypech, které se promítají do rozsudků u případů sexuálního násilí. Z výstupů analýzy vyplynulo, že nejčastěji se odborníci/soudci dopouštějí následujících pochybení.

- Absence PTSD (popř. popírání negativních následků) potvrzuje, že oběť nemá následky,
- normalizace chování pachatele - násilník se mohl zachovat mnohem hůř,
- dvojí metr - pachatel nezvládl své pudy vs. oběť svým chováním k TČ napomohla,
- délka trestů - ukládání trestů v dolní hranici nebo pod dolní hranicí trestu,
- panenská blána - jestliže nedošlo k poranění/ protržení panenské blány, lze vyloučit penetraci (Tisková zpráva, 2023).

Sexuální násilí je u soudu bráno jako čin, kdy oběti nebylo nijak zvlášť závažně ublíženo a na základě toho soud uděluje tresty. Toto je ovšem velmi neadekvátní vnímání problematiky.

12.7 Prevence

V rámci prevence se mohou objevit pojmy výše zmíněné, jedná se především o:

- otázky genderových stereotypů,
- vzdělávání mládeže a společnosti,
- náprava definice TČ znásilnění (popř. kuplířství),
- diskuze na téma mravnostních deliktů v širší veřejnosti,
- konsenzualita.

Vyspělá společnost by měla mít základní povědomí o způsobech prevence sexuálního násilí, jak mu předcházet a vzdělávat se spolu s vývojem nových trendů ve společnosti.

12.8 Istanbulská úmluva

Hlavním způsobem, jak docílit efektivní prevence a poskytování pomoci obětem sexuálního (a domácího) násilí by byla ratifikace Istanbulské úmluvy (celým názvem Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí).

Ratifikací rozumíme poslední krok u schvalování dohody, čímž vzniká smluvní závazek k plnění uzavřené smlouvy. Po tomto kroku je dohoda/smlouva oficiálně uzavřena a vstupuje v platnost.

V teoretické části bylo zmíněno, že ČR smlouva uzavřena již v roce 2016, nicméně k ratifikaci doteď nedošlo.

Úmluva nabízí úpravu lidských práv v oblasti **prevence, ochrany a podpory, stíhání** pachatelů a **monitoring** činností související s násilím na ženách.

Rozbor úmluvy

Následující údaje jsou parafrázovány přímo z dokumentu Istanbulské úmluvy (Turecko, 2011).

V oblasti prevence (Hlava III.) se jedná zejména o následovné.

- Prosazování změn v kulturní a sociální oblasti vzorců chování žen a mužů s cílem vymýcení předsudků, zvyklostí, tradic a dalších stereotypů, které staví ženy do pozice méněcenné role.
- Přijetí legislativních a jiných opatření, která by vedla k předcházení různých forem násilí spáchaných FO (popřípadě PO).
- V rámci přijatých opatření budou zohledněna všechna specifická práva obětí, které se vlivem okolností staly zranitelnými. Opěrným bodem mají být lidská práva všech osob, na kterých byl spáchán čin, který z nich učinil oběti.
- Dojde k přijetí nezbytných opatření, které budou podporovat celou společnost, především muže a chlapce, aby znali způsoby, které mohou vést k předcházení všech forem násilí, které jsou předmětem Úmluvy.
- Smluvní strany mají za úkol dále zajistit, aby páchané násilí nebylo dále možné omluvit kulturními zvyky, náboženstvím, tradicí nebo ctí.

- V neposlední řadě mají státy zajistit taková opatření, která povedou k podpůrným programům a aktivitám zaměřující se na posílení postavení žen ve společnosti.

K docílení a dodržení by mělo docházet na základě:

- zvyšování obecného povědomí,
- vzdělání - začlenění genderových otázek do školních osnov,
- proškolení odborníků,
- preventivní zásahy a léčebné programy,
- zapojení médií a soukromých sektorů - spolupráce s organizacemi,
- pravidelných kampaních cílící na osvětu společnosti v dané oblasti.

V poskytování ochrany a podpory (Hlava IV.) Úmluva vyžaduje:

- přijmout legislativní nebo jiná opatření, která jsou nezbytná k ochraně všech obětí,
- přijmout legislativní nebo jiná opatření, která poslouží k zavedení vhodného mechanismu k efektivní spolupráci všech zainteresovaných orgánů (a to včetně soudů), stejně tak i nevládních organizací a dalších subjektů.
- přijatá opatření mají vycházet z chápání násilí na ženách jako násilí založené na pohlaví a zaměřovala se na lidská práva a ochranu obětí (vztah mezi obětí a pachatelem nebo dětmi, druhotná viktimizace, ekonomická nezávislost žen, ochranná služba ve společenských prostorech, potřeby zranitelných osob a zpřístupnění těchto potřeb),
- výše zmíněné služby budou poskytovány bez toho, aniž by oběť musela podat trestní oznámení nebo svědčit proti pachateli,
- státy přijmou taková opatření, která poskytnou podporu a ochranu svým státním příslušníkům.

Tohoto mají státy docílit pomocí:

- poskytování informací obětem,
- služeb obecné podpory - psychologická pomoc, finanční podpora, ubytování, právní poradenství, apod.,
- pomoci při individuálních nebo hromadných stížnostech,

- služeb speciální podpory,
- azylových zařízení,
- nonstop telefonní linky,
- podpory obětí sexuálního násilí,
- ochrana a podpora dětských svědků,
- oznamování (i ze strany odborníků).

Ve vztahu k obětem mravnostních deliktů je podstatný článek 36, který hovoří o sexuálním násilí (a to včetně znásilnění).

Orgány jsou povinné učinit taková opatření, která zaručí trestnost jednání, kdy se pachatel dopustí:

- vaginálního, análního nebo orálního **vniknutí** sexuální povahy **do těla druhé osoby** jakoukoliv částí těla nebo předmětu **bez jejího souhlasu**,
- jednání sexuálního charakteru s osobou, která nedala k tomuto souhlas,
- přinucení jiné osoby k sexuální aktivitě s třetí osobou bez souhlasu.

Souhlas musí být projevem svobodné vůle.

Výše zmíněné činy lze považovat za trestné i v případě, že byl pachatelem bývalý nebo současný **manžel/ partner**.

Dokument dále hovoří o postihu za **sexuální obtěžování**, kdy vyzývá státy, které se zavázaly k dodržování Úmluvy, o přijetí opatření, která povedou k trestním sankcím za projev verbálního/neverbálního nebo fyzického jednání sexuálního charakteru, který má za cíl narušení důstojnosti, zastrašování, ponížení, pokoření nebo urážení oběti.

Stíhání pachatelů

Hlava VI. hovoří o vyšetřování, stíhání, procesním právu a ochranném opatření.

Obecné povinnosti stanovují, že stát je povinen přijmout taková opatření, která zajistí, že vyšetřování a soudní řízení proběhnou bez zbytečného odkladu. Dále jsou orgány povinné brát v potaz práva oběti během všech fází soudního řízení. Vyšetřování a stíhání pachatelů musí být v souladu se zásadami lidských práv a musí být efektivní.

Monitoring - kontrolní mechanismus

Úmluva stanovuje vznik kontrolní skupiny „**GREVIO**“, což má být expertní skupina pro boj proti násilí na ženách, která bude dohlížet na dodržování smluvního závazku. Jedná se o skupinu odborníků skládající se z 10 až 15 členů, s vyrovnaným zastoupením pohlaví. Volba bude v režii **Výboru smluvní stran** z nominovaných kandidátů na čtyři roky. Znovuzvolení je možné. Volba prvních 10 členů by se měla uskutečnit do jednoho roku po vstupu Úmluvy v platnost, dalších pět členů se uskuteční po 25. ratifikaci. Členové této skupiny jsou povinni dodržovat stanovené zásady. Výběr členů bude transparentní, osoby na tomto místě musí mít vysoký morální charakter a schopnosti z oboru. Zároveň žádní dva členové skupiny nemohou být příslušníky jednoho státu. GREVIO by měli zastupovat hlavní právní systémy a příslušné představitele (nebo agentury v oblasti násilí na ženách). Dále budou zasedat jako soukromé a nezávislé osoby. Své povinnosti budou vykonávat účinně a budou dodržovat nestrannost při výkonu svých funkcí. Dále je těmto členům při plnění povinností poskytnuta imunita. (Turecko, 2011)

Shrnutí rozboru Istanbulské úmluvy

Ačkoli mnozí mohou protestovat, že podobná práva nebo ochranná opatření jsou v ČR již zaběhnuta a činy, které jsou ve smlouvě uvedeny už jsou ukotveny v trestním právu, tato Úmluva nabízí mnohem víc. Protože aktuální národní opatření nejsou dostatečná.

Smlouva nabízí spousty efektivních způsobů prevence a potírání zločinů nejen v oblasti sexualizovaného násilí. Nejvýznamnějším bodem může být právě definice TČ znásilnění, který by umožnil (nejen) ženám právo ohlásit znásilnění i v případě stavu zamrznutí oběti, a to i v případě, že je pachatelem partner nebo manžel oběti. Podmínkou by tedy nebylo pouze překonání odporu pachatele, násilí nebo jeho pohrůzka směrem k osobě oběti. Dalším plusem se může jevit mezinárodní spolupráce a její prohloubení ve vztahu k potírání zločinnosti.

Dále smlouva nabízí skvělé podmínky pro poskytování pomoci obětem. Zejména v případech, kdy se oběť rozhodne nenahlásit TČ. Zejména bezplatná psychologická pomoc může sehrát nejvýznamnější roli při poskytování pomoci obětem.

Efektivní prevence se jeví i v oblasti vzdělávání, kdy by docházelo k edukaci mladých dívek a chlapců.

Úmluva může působit zaujatě vůči mužům, proto je důležité její význam správně uchopit a předat. Účelem tohoto smluvního závazku není ohrozit muže na cti nebo snad popírat

jejich práva, nýbrž dát ženám pocit, že násilí, které je na nich pácháno, není v pořádku a poskytnout jim dostatečná práva se bránit a nabídnout způsoby jak se cítit bezpečně, stejně jako muži.

Jednoduše, Istanbulská úmluva je řešením aktuální mravnostní kriminality, a to nejen pro Českou republiku. Ratifikací této Úmluvy by došlo k významnému pokroku který si Česká republika, jakožto vyspělý stát, zaslouží. Zejména by toto poskytlo oporu ženské populaci a zároveň přísnější a efektivnější trestání pachatelů by mohlo odradit osoby od páchání násilné činnosti směřované vůči ženám a dětem.

V případě přijetí smlouvy se můžeme setkat s několika problémy. Prvním se může zdát realizace. Ačkoli smlouva nabízí možnosti, je hlavně na státu, jak se k tomu postaví. Úmluva by tedy vyžadovala úpravu v trestním zákoně a s největší pravděpodobností i v soudnictví. Taková změna by tedy nebyla možná hned, ale pokud by orgány byly ochotné na problematice mravnostních deliktů skutečně zapracovat, realizace všech úkonů a opatření by měla být možná (hrubým odhadem) v průběhu jednoho až dvou let.

Co se týče **rozšiřování** do povědomí o existenci Úmluvy (popř. její ratifikaci), bylo by nejrozumnější oslovit mass media. Celorepublikové šíření v hlavním vysílacím čase, zejména ve zpravodajství, by zařídilo, že se informace o vzejití Úmluvy v platnost dostane k široké veřejnosti. Obsah sdělení by měl informovat o základních náležitostech, které Úmluva nově poskytuje. Dále by bylo možné zapojit neziskové organizace, které jsou s tímto dokumentem obeznámeny, např. proFem, Bez trestu, Amnesty, apod. Rozhovory s odborníky na danou problematiku působí důvěryhodně. Další formy sdílení mohou být právě prostřednictvím těchto organizací, přes zpravodajské servery (novinky.cz, regionální deníky, apod.), portály a vyhledávače (např. seznam.cz, centrum.cz, apod.).

ZÁVĚR

Diplomová práce zachycuje aktuální trendy v oblasti mravnostních deliktů v České republice a jejich prevence. Důležitý důraz klade na poskytování pomoci obětem těchto trestných činů. Dle zásad bylo prvním krokem vymezit základní terminologii, která s prací bezprostředně souvisí, což bylo součástí literární rešerše v problematice zločinů v sexuální oblasti. Rešerše dále zahrnuje i právní stránku věci, obsahující jednotlivé delikty, nebo paragrafy a zákony, které souvisejí s daným tématem.

Hlavním cílem práce bylo zmapovat aktuální situaci a efektivitu v oblasti poskytování pomoci přeživším. Tohoto bylo docíleno na základě získaných dat z analyzovaných dokumentů, především se jednalo o statistické ročenky Policie České republiky, popřípadě další výroční zpráva zachycující statistické údaje o problematice sexuálního násilí v ČR. Mezi další významné kroky, které práce obsahuje, jsou rozhovory se zainteresovanými osobami, které poskytly širší pohled na problematiku a dotazníkové šetření, které mělo za cíl odhalit, jak jsou respondenti obeznámeni s tématem sexuálního násilí. Některé z otázek byly směřovány na subjektivní pocit respondentů a zda někdy zažili podobný sexuálně motivovaný útok či obtěžování sexuálního charakteru. Důležitým otázkou také bylo, zda dotazovaní vědí, jak pomoci sobě nebo blízké osobě, která by si podobnou zkušeností prošla.

Dalším důležitým bodem v práci byla modelová situace, vytvořená na základě skutkových dějů popsánými v příkladech v oblasti trestního práva. Následně modelová situace prošla analýzou rizik, jejíž vyhodnocení bylo stěžejní pro zmapování efektivnosti poskytované pomoci obětem trestných činů v sexuální oblasti. Tímto došlo k naplnění zásad a cíle práce.

Nejvýznamnějším přínosem pro práci byla právě SWOT analýza, která poukazuje na fakt, že ačkoli dojde k ohlášení skutku, mohou se vyskytovat hrozby, které ohlašovatele více ohrožují než nabízí. Dále výsledky z dotazníkového šetření poukazují na fakt, že většina respondentů nemá o problematice dostatečný přehled.

Práce může sloužit jako opora pro organizace, orgány vlády, nebo jednotlivce ve společnosti v oblasti prevence nebo pomoci obětem deliktů v sexuální oblasti, nebo může posloužit k rozpoutání diskuze ve vztahu k novým chystaným změnám týkající se novelizace trestního zákoníku, popřípadě ratifikace Istanbulské úmluvy.

Výsledky práce a její celkový obsah bude poskytnut organizaci Bez trestu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

10 Ways to Prevent Sexual Violence, © 2023. *Women & Families Center* [online]. Meriden: Women & Families Center [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://womenfamilies.org/sexual-assault-center/10-ways-to-prevent-sexual-violence/>

800 zneužitých dětí v Česku: zvrhlíky bývají otcové, 40 dívek otěhotnělo, 2017. In: *Blesk: zprávy* [online]. Czech News Center [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/galerie/zpravy-udalosti/647696/800-zneuzitych-deti-v-cesku-zvrhliky-byvaji-otcove-40-divek-otehotnelo?foto=1>

BLATNÍKOVÁ, Šárka, Petra FARIDOVÁ a Petr ZEMAN, 2014. *Násilná sexuální kriminalita: téma pro experty i veřejnost* [online]. Praha: Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2023-02-08]. ISBN 978-80-7338-143-1. Dostupné z: <http://ok.cz/iksp/docs/418.pdf>

BURÝŠEK, Jiří, 2020. Policie ročně řeší stovky případů sexuálního zneužívání. *Seznam: zprávy* [online]. © Seznam [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/policie-rocne-resi-stovky-pripadu-sexualniho-zneuzivani-89511>

Co dělat když..., 2015. *Persefona* [online]. Persefona [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <http://www.persefona.cz/co-delat-kdyz-sexualni-nasili>

ČESKÁ REPUBLIKA, 2009. Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, ročník 2009, 40/2009, číslo 40.

ČESKÁ REPUBLIKA, 2013. O obětech trestných činů a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Praha, ročník 2013, 45/2013, číslo 45.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2015. Krizová intervence po znásilnění. *Psychiatrie pro praxi* [online]. Olomouc: Solen, **16**.(2e), 4 [cit. 2023-04-03]. ISSN 1803-5329. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2015/02/08.pdf>

Děti přebírají vzorce chování svých rodičů, 2018. *Persefona* [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/deti-prebiraji-vzorke-chovani-svych-rodicu>

DIMUN, Petr, 2022. Hranice 70 let pro soudce platí dál. Vyhýbavé rozhodnutí, argumentuje část ÚS. *Česká justice* [online]. Praha: Media Network [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/06/hranice-70-let-pro-soudce-plati-dal-vyhybave-rozhodnuti-argumentuje-cast-us/>

Effects of Sexual Violence, ©2023. *Rainn* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.rainn.org/effects-sexual-violence>

GENSERKOVÁ, Tereza, 2023. Redefinice znásilnění, ratifikace Istanbulské úmluvy. Jaké kroky chystá vláda v oblasti genderového násilí?. *IRozhlas: domov* [online]. Praha: Český rozhlas [cit. 2023-04-20]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/domaci-a-sexualni-nasili-opatreni-vlada-cesko-znasilneni_2301011637_gen?fbclid=IwAR3Hs7Mcc4K2zsD9le8EiQuPUDprl4V4qni-cAShl2HJ1CUXwvOutveXnE

GLUCK, Samantha, 2022. Rape Prevention: How to Prevent Rape. *Healthy place* [online]. [cit. 2023-03-01]. Dostupné z: <https://www.healthyplace.com/abuse/rape/rape-prevention-how-to-prevent-rape>

Google: *Děti ve vaně* [online], 2023. In: . [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.google.com/search?q=d%C4%9Bti+ve+van%C4%9B&sxsrf=AJOqlzWwmKjLIVBipY2I2vqXUISB6ukutw:1679667412168&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=2ahUKewjynsXb4PT9AhXC_7sIHxlwAVcQ_AUoAXoECAEQAw

Graf: osoby sexuálně zneužívající dítě, 2012a. *Šance dětem* [online]. Obecně prospěšná společnost Sirius [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/graf-osoby-sexualne-zneuzivajici-dite>

Graf: počet sexuálně zneužívaných dětí v České republice v letech 2000–2010, 2012b. *Šance dětem* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/graf-pocet-sexualne-zneuzivanych-deti-v-ceske-republice-v-letech-2000-2010>

GŘIVNA, Tomáš a Lukáš BOHUSLAV, 2021. *Příklady z trestního práva hmotného a procesního*. 4. Leges. ISBN 978-80-7502-541-8.

HAVLÍK, Antonín, 2022. Zemřela Nela Moravcová. Soused ji brutálně znásilnil a mučil, svůj příběh zveřejnila. *Novinky* [online]. Borgis [cit. 2023-04-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-zemrela-nela-moravcova-soused-ji-brutalne-znasilnil-a-mucil-svuj-pribeh-zverejnila-40395057>

HODAČOVÁ, Veronika, 2022a. Nebezpečí spojená se sextingem. *Policie České republiky: Zpravodajství* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nebezpeci-spojena-se-sextingem.aspx>

HODAČOVÁ, Veronika, 2022b. Sdílení intimního obsahu. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-04-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sdileni-intimniho-obsahu.aspx>

HOUDEK, Pavel, © 2023. Proč ses nebránila. *Moderní sebeobrana* [online]. Pavel Houdek [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.moderni-sebeobrana.cz/proc-ses-nebranila.html>

JELÍNEK, Jiří, 2022. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. Praha: Leges. ISBN 978-80-7502-576-0.

Kdo jsme?, b.r. *Rozkoš bez rizika: O nás* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://rozkosbezrizika.cz/kdo-jsme/>

KRUG, Etienne G. et al., 2002. The world report on violence and health. In: *Science direct* [online]. World Healty Organization [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0140673602111330?casa_token=o0SdkfaFXi8AAAAA:kFbhjU4Ln1cXgihjXszPcsfjlbtNxOqt5JQYHeEMWwoe7-TBTQ4TI_LdLaLiZYK6yS8-sCP4d_c

KRUPKA, Vladimír, 2012a. *Trestní právo hmotné: obecná část*. 2. vyd. Praha: Armex. ISBN 978-80-87451-14-4.

KRUPKA, Vladimír, 2012b. *Trestní právo hmotné - zvláštní část*. Praha: Armex. ISBN 978-80-87451-12-0.

KUCHTA, Josef a Helena VÁLKOVÁ, 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-732-3.

KUČERA, 2006. Jak pomoci obětem znásilnění. *Zdraví.euro* [online]. Internet Info [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanky/jak-pomoci-obetem-znasilneni/>

LERCH, Ludmila a Martin, © 2021a. Chce to souhlas: za nápravu chybné definice znásilnění. *Konsent* [online]. Praha: Konsent [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://konsent.cz/souhlas/>

LERCH, Ludmila a Martin, ©2021b. Respekt je sexy: pro bary a kluby. *Konsent: projekty* [online]. Praha: Konsent [cit. 2023-04-18]. Dostupné z: <https://konsent.cz/pro-bary-a-kluby/>

LERCH, Ludmila a Martin, © 2021c. Zažila jsem znásilnění. *Konsent* [online]. Praha: Konsent [cit. 2023-04-14]. Dostupné z: <https://konsent.cz/stalo-se-znasilneni/>

MACHKOVÁ, Alexandra, 2023. Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí. *Šance dětem* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>

MACHOVÁ, Alexandra a Zuzana JEŽOVÁ, 2023. Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí. *Šance dětem* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>

MAREŠOVÁ, Alena et al., 2011. *Kriminální recidiva a recidivisté: charakteristika, projevy, možnosti trestní justice* [online]. Praha: © Institut pro kriminologii a sociální prevenci [cit. 2023-03-31]. ISBN 978-80-7338-119-6. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/394.pdf>

Nabízíme, b.r. *Safer Internet Centrum Česká republika* [online]. Česká republika [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://www.bezpecnyinternet.cz/cs/o-nas/nabizime/>

Nejčastější mýty o sexuálním napadení, 2018. *Novinky* [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/zena-vztahy-a-sex-nejcastejsi-myty-o-sexualnim-napadeni-40062965>

NEJEZCHLEBOVÁ, Lenka Vrtišková, 2018. „Nikdo mi to nebude věřit! Budu za krávu.“ Mýty a fakta o sexuálním násilí. *Deník N* [online]. N media [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://denikn.cz/6666/nikdo-mi-to-nebude-verit-budu-za-kravu-myty-a-fakta-o-sexualnim-nasili/>

NURSE, Anne M., 2020. *Confronting Child Sexual Abuse: Knowledge to Action*. United States of America: Lever Press. ISBN 9781643150321. Dostupné z: doi:10.3998/mpub.12085149

Odborná veřejnost o Istanbulské úmluvě, © 2022. *To je rovnost* [online]. Úřad vlády ČR [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.tojervnost.cz/cs/istanbulska-umluva-cr/>

Odbor obecné kriminality, © 2023. *Policie ČR* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uskp-ook-odbor-obecne-kriminality.aspx>

O nás, b.r. *Bez trestu* [online]. [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.beztrestu.cz/o-nas>

PASEKOVÁ, Eva, 2023. Ministerstvo spravedlnosti poslalo Istanbulskou úmluvu k připomínkám, navrhuje i odložení. *Česká justice* [online]. Praha: Media Network [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/02/ministerstvo-spravedlnosti-poslalo-istanbulskou-umluvu-k-pripominkam-navrhuje-i-odlozeni/>

'Pedofil nemusí dětem ubližovat,' souhlasí Radim Uzel, 2010. *Pardubický deník* [online]. Pardubice [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/pedofil-nemusi-detem-ublizovat-souhlasi-radim-uzel.html

PIŠTOROVÁ, Barbora, 2023. Europarlament vyzval k ratifikaci Istanbulské úmluvy. V Česku se zatím nedočkala ani přijetí, ani pochopení. *Euractiv* [online]. [cit. 2023-04-02]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/europarlament-vyzval-k-ratifikaci-istanbulske-umluvy-v-cesku-se-zatim-nedockala-ani-prijeti-ani-pochopeni/>

Policie ČR: Tisková konference ke kriminalitě za rok 2022, 2023. In: *YouTube: Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=tBwtw6MKZ0&ab_channel=Policie%20CR

Pološero: Pedofilové mezi námi, 2014. In: *Česká televize* [online]. Česko [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10318730018-polosero/214562222000001/>

Pomáháme ohroženým dětem a dospívajícím, 2023. *Dětské krizové centrum* [online]. Praha [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/pomahame-detem/>

Pomoc obětem TČ: Znásilnění, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-znasilneni.aspx>

Pomoc obětem TČ: Zvlášť zranitelné oběti, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zvlast-zranitelne-obeti.aspx>

Porucha sexuální preference, © 2023. *Vitalion: Nemoci* [online]. Praha: Mafra [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://nemoci.vitalion.cz/porucha-sexualni-preference/>

Potrat: čtěte dříve, než se pro interrupci rozhodnete, 2018. *Vimax Pills* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: https://www.vimax.cz/potrat/#Rizika_a_nasledky_potratu

Práva žen, b.r. *Amnesty international* [online]. © Amnesty International Česká republika [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/prava-zen>

Prevence kriminality: Systém prevence kriminality v ČR, © 2023a. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Ministerstvo vnitra [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/web-o-nas-prevence-prevence-kriminality.aspx>

Prevence kriminality, © 2023b. *Prevence kriminality: Prevence se musí vyplatit* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2023-01-05]. Dostupné z: <https://prevencekriminality.cz/prevence-kriminality/>

PTÁČEK, Radek, Ludmila ČÍRTKOVÁ a Ilja ŽUKOV, 2009. Rape trauma: klinické a forenzní souvislosti. *Psychiatrie pro praxi* [online]. Olomouc: Solen, **10.**(6), 4 [cit. 2023-04-03]. ISSN 1803-5329. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2009/06/06.pdf>

Ptáte se nás: Co to znamená, když někdo dostane podmínku?, b.r. *Bez trestu: FAQ* [online]. [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.beztrestu.cz/faq>

Reduce the risk of becoming a sexual assault victim: Sexual Assault Prevention, © 2023. *Police & public safety: Division of Business Affairs* [online]. UNC Charlotte: NC Charlotte's Police and Public Safety Department [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://police.charlotte.edu/safety/sexual-assault-prevention/reduce-risk-becoming-sexual-assault-victim>

RIVIELLO, Ralph J. a Heather V. ROZZI, 2022. When the Patient is a Male: Breaking Down the Stigma of Male Rape. *Acep Now: The Official Voice of Emergency Medicine* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: <https://www.acepnow.com/article/when-the-patient-is-a-male-breaking-down-the-stigma-of-male-rape/?singlepage=1>

ŘEHOŘ, Jiří, 2007. Základy kriminologie. In: *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích: Zdravotně sociální fakulta* [online]. České Budějovice [cit. 2023-02-08]. Dostupné z: <https://www.zsf.jcu.cz/images/ZSF/fakulta/ustavy/urt/pro-studenty/ochrana-obyvatelestva/zaklady-kriminologie.pdf>

Řekněte českým zákonodárcům: Sex bez souhlasu je znásilnění, 2021. *Amnesty International* [online]. © Amnesty International Česká republika [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/pripad/ceska-republika-zmena-pravni-definice-znasilneni>

Sex, 2022. In: *YouTube: Lukefry* [online]. [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=531jerAwzJ8&t=690s>

Sexuálně motivované násilí, 2019. *Lékaři bez hranic* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.lekari-bez-hranic.cz/sexualne-motivovane-nasili>

Sexuální násilí, ©2023. *ProFem: Centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí* [online]. [cit. 2023-01-07]. Dostupné z: <https://www.profem.cz/cs/s-cim-pomahame/sexualni-nasili>

SLÁMOVÁ, Martina, 2022. Právo zvlášt' zranitelné oběti na zastupování zmocněncem bezplatně. *Epravo* [online]. [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravo-zvlast-zranitelne-obeti-na-zastupovani-zmocnencem-bezplatne-115023.html>

Statistické přehledy kriminality za rok 2016: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statistiky-kriminalita-statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2016.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2017: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2017.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2018: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2018.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2019: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2019.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2020: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2020.aspx>

Statistické přehledy kriminality za rok 2021: Analýza stavu a vývojových trendů, © 2023. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2021.aspx>

Šest mýtů o znásilnění, 2018. In: *Česká televize* [online]. Česká televize [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/10074-myty-o-znasilneni>

ŠIMÁČKOVÁ, Kateřina, Pavla ŠPONDROVÁ a Barbara HAVELKOVÁ, 2020. *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?.* Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-761-7.

THE MIX STAFF, 2022. Male rape. *The Mix: Essential support for under 25s* [online]. [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: [https://www.themix.org.uk/crime-and-safety/victims-of-crime/male-rape-9163.html?fbclid=IwAR1kx-](https://www.themix.org.uk/crime-and-safety/victims-of-crime/male-rape-9163.html?fbclid=IwAR1kx-cX_G3VZcIYB5GvgjnwbIFToQIRYmCqmTZVsFxpWZtVNEvLb7Zxp9o)

[cX_G3VZcIYB5GvgjnwbIFToQIRYmCqmTZVsFxpWZtVNEvLb7Zxp9o](https://www.themix.org.uk/crime-and-safety/victims-of-crime/male-rape-9163.html?fbclid=IwAR1kx-cX_G3VZcIYB5GvgjnwbIFToQIRYmCqmTZVsFxpWZtVNEvLb7Zxp9o)

Tisková zpráva: sekundární viktimizace, rozpory a stereotypy v rozsudcích případů domácího a sexuálního násilí, 2023. In: *ProFem* [online]. Praha: proFem [cit. 2023-04-19].

Dostupné z:

<https://www.profem.cz/shared/clanky/570/Tiskov%C3%A1%20zpr%C3%A1va%20Sekund%C3%A1rn%C3%AD%20viktimizace,%20rozpory%20a%20stereotypy%20v%20rozsudc%C3%ADch%20p%C5%99%C3%ADpad%C5%AF%20dom%C3%A1c%C3%ADho%20a%20sexu%C3%A1ln%C3%ADho%20n%C3%A1sil%C3%AD.pdf>

Tisková zpráva: Zkušenosti se sexuálním násilím a sexuálním obtěžováním v České republice - výstupy reprezentativního výzkumu, 2021. In: *ProFem* [online]. Praha: proFem

[cit. 2023-03-30]. Dostupné z:

https://www.profem.cz/shared/clanky/570/_TZ%20vystupy%20reprezentativniho%20vyzkumu%20sexualni%20nasili.pdf

TOMY, 2023. Studie sériových vražd FBI: Statistiky ve zkratce. In: *Instagram: serialkillers.cz* [online]. Plzeň [cit. 2023-03-18]. Dostupné z:

<https://www.instagram.com/p/Co5UXI-r1Mp/>

TURECKO, 2011. Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí. In: *Edice smluv*. Istanbul: Rada Evropy, částka 210. Dostupné také z:

<https://rm.coe.int/16808e95e1>

Události, 2023. In: *Česká televize* [online]. Česko: Česká televize [cit. 2023-04-20].

Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/223411000110419/>

VALEŠOVÁ, Kristýna, 2020. Sekundární viktimizace obětí trestných činů a jak jí předcházet. *Epravo* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z:

https://www.epravo.cz/top/clanky/sekundarni-viktimizace-obeti-trestnych-cinu-a-jak-ji-predchazet-112102.html#_ftn1

VARVAŘOVSKÁ, Viktorie, 2020. Potrat z důvodu znásilnění: Fráze, která znamená příliš málo. *Deník referendum* [online]. Referendum [cit. 2023-03-08]. Dostupné z:

<https://denikreferendum.cz/clanek/31864-potrat-z-duvodu-znasilneni---frazе-ktera-znamena-prilis-malo>

VLČKOVÁ, Tereza, 2021. Jak se ubránit sexuálnímu nátlaku? Pomůže demytizace i nouzové věty. *IDnes: Ona* [online]. MAFRA [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahy/sexualizovane-nasili-znasilneni-obrana-agresor-obet-sexualni-napadeni.A210527_172529_ona-vztahy_vlc

Výroční zpráva 2011, 2012. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_2010.pdf

Výroční zpráva 2012, 2013. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_2012.pdf

Výroční zpráva 2013, 2014. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_2013.pdf

Výroční zpráva 2014, 2015. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_2013.pdf

Výroční zpráva 2015, 2016. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vz-2015.pdf>

Výroční zpráva 2016, 2017. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_2016.pdf

Výroční zpráva 2017, 2018. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/06/vyrocní_zprava_7-el.pdf

Výroční zpráva 2018, 2019. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2019/08/vyrocní_zprava2018-el.pdf

Výroční zpráva 2019, 2020. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2020/06/vyrocní_zprava2019-kveten-mail.pdf

Výroční zpráva 2020, 2021. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2021/06/vyrocní_zprava2020-14-6-web.pdf

Výroční zpráva 2021, 2022. In: *Dětské krizové centrum: Výroční zprávy* [online]. Praha [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ditekrize.cz/app/uploads/2022/06/vyrocní_zprava2021.pbf

Vývoj registrované kriminality v roce 2022, © 2023. *Policie České republiky: Zpravodajství* [online]. [cit. 2023-03-19]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/vyvoj-registrovane-kriminality-v-roce-2022.aspx?fbclid=IwAR0wdyeyMDuSRkKjoLT1xv4l6xLDmVmrobmUuW8jZISRwxyR_RFc2Caj8Oc

WEISS, Petr, 2017. *Poruchy sexuální preference*. Praha: Galén. ISBN 978-80-7492-310-4.

WEISS, Petr et al., 2005. *Sexuální zneužívání dětí*. Praha: Grada Publishing. ISBN 80-240-0929-5.

What are consequences of sexual violence?, © 2016. *Marie-Vincent Foundation* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://marie-vincent.org/en/cause/what-are-consequences-of-sexual-violence/> Znásilnění: Trestný čin o jehož oběti má každý svou představu, 2020. *Persefona* [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.persefona.cz/znasilneni-trestny-cin-o-jehoz-obeti-ma-kazdy-svou-predstavu>

Za znásilnění si může někdy sama žena. Roli hraje i sexy oblečení, říkají Češi v průzkumu, 2018. *Echo24: Domov* [online]. Praha: ČTK [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/Sytb8/za-znasilneni-si-muze-nekdy-sama-zena-rol-i-hraje-i-sexy-obleceni-rikaji-cesi-v-pruzkumu>

Zpráva za rok 2020 o plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 – 2022, 2021. In: *Vláda České republiky* [online]. Úřad vlády ČR [cit. 2023-03-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/Zprava_za_rok_2020_Akcniho_planu_prevence_domaciho_a_genderove_podmineneho_nasili.pdf

Zpráva za rok 2021 o rovnosti mužů a žen, 2022. In: *Vláda České republiky* [online]. Úřad vlády ČR [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/III_Zprava_o_rovnosti_2021_FINAL_opr.pdf

ŽÍDEK, Bohumír, 2019. Prostitutkám by nejvíc pomohlo zrušení trestného činu kuplířství, shodují se organizace. *Novinky* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-prostitutkam-by-nejvic-pomohlo-zruseni-trestneho-cinu-kuplirstvi-shoduji-se-organizace-40274389>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
FO	Fyzická osoba
OCD	Obsedantně kompulzivní porucha (z aj Obsessive-compulsive disorder)
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
PČR	Policie České republiky
PO	Právnícká osoba
PaPFO	Právnícké a podnikající fyzické osoby
PTSD	Posttraumatická stresová porucha (z aj Post-traumatic stress disorder)
TČ	Trestný čin
TŘ	Trestní řízení

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Dostupné obrázky z vyhledávání na google (Google, 2023).....	34
Obrázek 2 Dostupné obrázky z vyhledávání na google (Google, 2023).....	34
Obrázek 3 Graf mravnostní kriminality v období 2016 - 2020 (vlastní, 2023).....	54
Obrázek 4 Počet zneužívaných dětí v letech 2000 -2010 (Graf, 2012b).....	58
Obrázek 5 Graf - osoby zneužívající dítě rok 2011 (Graf, 2012a)	59
Obrázek 6 Výsledková místnost s panenkami (800 zneužitých dětí v Česku, 2017).....	71
Obrázek 7 Dotazníkové šetření - otázka č. 5 (vlastní, 2023).....	76
Obrázek 8 Dotazníkové šetření - otázka č. 6 (vlastní, 2023).....	77
Obrázek 9 Dotazníkové šetření - otázka č. 7 (vlastní, 2023).....	77
Obrázek 10 Dotazníkové šetření - otázka č. 8 (vlastní, 2023).....	78
Obrázek 11 Dotazníkové šetření - otázka č. 9 (vlastní, 2023).....	79
Obrázek 12 Dotazníkové šetření - otázka č. 10 (vlastní, 2023).....	79
Obrázek 13 Dotazníkové šetření - otázka č. 11 (vlastní, 2023).....	80
Obrázek 14 Dotazníkové šetření - otázka č. 12 (vlastní, 2023).....	81
Obrázek 15 Dotazníkové šetření - otázka č. 13 (vlastní, 2023).....	82
Obrázek 16 Dotazníkové šetření - otázka č. 14 (vlastní, 2023).....	82
Obrázek 17 Dotazníkové šetření - otázka č. 15 (vlastní, 2023).....	83
Obrázek 18 Dotazníkové šetření - otázka č. 16 (vlastní, 2023).....	83
Obrázek 19 Dotazníkové šetření - otázka č. 17 (vlastní, 2023).....	84
Obrázek 20 SWOT analýza (vlastní, 2023).....	91

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Mravnostní delikty v letech 2016 -2020	53
Tabulka 2 Mravnostní delikty za rok 2021 (Statistické přehledy kriminality za rok 2021, © 2023).....	56
Tabulka 3 Počet týraných dětí v organizaci Dětského krizového centra.....	60
Tabulka 4 SWOT analýza (vlastní, 2023)	90

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Brainstorming

Příloha P II: Rozhovor s Mgr. K. Benešovou

Příloha P III: Anonymní výpověď oběti

Příloha P IV: Dotazníkové šetření

PŘÍLOHA P I: BRAINSTORMING

Brainstorming v práci posloužil jako odrazový můstek celé problematiky. Do této metody bylo zapojeno více osob, aby téma nebylo zaujaté pouze na pohled autorky.

Brainstorming na téma mravnostní delikty:

sexuální násilí, Nela Moravcová, oběť, pachatel, kriminalita, psychologická pomoc, sex, násilí, hrozba, TČ, vyhrožování, nátlak, kriminologie, viktimologie, psycholog, psychologie, psychiatr, terapie, obvinění, sekundární viktimizace, trauma, znovuprožívání, rozsudek, soud, podmínka, trest, vězení, legislativa, znásilnění, kuplířství, distribuce dětské pornografie, ohrožování mravní výchovy, soulož, zneužívání dětí, církev, znásilnění mužů, parafílie, pedofílie, voyerismus, nekrofilie, zoofilie, exhibicionismus, popírání, smíření, sexuální styk po znásilnění, rizikové chování, prostituce, právní systém, sexismus, stereotypy, mýty, catcalling, obtěžování, úchylka, nepřesné definice, souhlas, zamrznutí, pronásledování, nebezpečí, nedůvěryhodnost, přemlouvání, doteky, děti, porozumění, adrenalin, sadismus, sexuální agrese, pornografie, zneužití postavení, omluva, fyzické násilní, psychické zdraví, útisk, deprese, hanba, antidepresiva, léky, bolest, strach, úzkost, trest, nechuť, nenávisť, sebeláska, obviňování, vina, policie, vyšetřovatel, lékař, nůž, zbraň, deviace, fyzická přitažlivost, vražda, potrat, těhotenství, inteligence, prodej sex. pracovníc, alkohol, drogy, těhotenství, potrat, interrupce, střelná zbraň, disociace, poruchy osobnosti, rizikové chování, výslech, zvláště zranitelná oběť, návrat k běžnému životu, dotazník, rozhovor, SWOT, zlehčování, modelová situace, svádění, ignorace, integrace, adaptace, přežití, sebevražda, nemoc, pohlavní nemoci, invalidita, vyrovnání, prevence, osvěta, ohlášení, pravda, zásah, neoprávněné omezování, promlčení, jizvy, otevřenost, anglický překlad je něco jiného, ...

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR S MGR. K. BENEŠOVOU

1. Co je projekt Bez trestu? Co Vás vedlo k tomu, abyste se do Bez trestu zapojila/ založila ho?

"My v Bez trestu neděláme tu přímou podporu obětem. Zabýváme se spíše sekundární viktimizací, tedy procesem, kdy dochází k druhotné újmě na obětech. Bud' teda v přípravný fázi trestního řízení, ze strany policie při výsleších nebo před soudy, což je náš hlavní fokus. My víme, jak je extrémně těžké, dostat nějaké know-how, nějaká psychologická pomoc nebo proces vyrovnávání se s traumatem. Momentálně plánujeme další rozsáhlou studii, která bude obsahovat asi 500 rozsudků.

K založení nás vedla asi ta frustrace, z pohledu právničky, která se zabývá touto problematikou, víme jak to vypadá a víme, jak dobře, jednoduše, se dá ta pomoc zlepšit, i když to stojí hodně peněz. Ono to není tak jednoduché, ale ve chvíli, kdy by se nalili prostředky do té pomocné sítě, tak rychle zlepšíte přístup k psychologický péči a frontlinové věci. Ale naše frustrace pramení z toho, že když si naše oběti projdou tím procesem a dostane se to před soud, což je ve finále zlomek případů, tak tam dochází k sekundární viktimizaci, kdy jim (obětem, pozn. autora) ublíží ten soud. A o tom se málo mluví a málo se o tom ví. A málo se o tom ví i v kontextu, že těch případů, před těmi soudy, je málo. A to je podle mě z toho důvodu, že oběti se tenhle typ trestné činnosti bojí hlásit, protože dobře ví, co za hrůzy je čeká. "

2. Co říkáte na názor, že si "žena za znásilnění může sama"? 3/5 Čechů si myslí, že žena to tak chtěla. Myslíte, že je to důsledek nedostatečné edukace populace?

"Já myslím, že na to je jednoduchá odpověď. Z mého pohledu je Česká republika neuvěřitelně tradiční společnost. V tom smyslu, že genderové stereotypy v ní hrozně přetrvávají. My nemáme velkou zkušenost s přílivem imigrantů a nějakého mísení kultur a interkulturního dialogu. My jsme mezi horami, žádný zahraniční vlivy, trvá hrozně dlouho, než sem přijdou. Česká republika je velmi tradiční, v tohle slova smyslu. Z toho vyplývají statistiky, že třeba kolik mužů si myslí, že praní ponožek je ženská práce, tak ta procenta jsou veliká. Už existují výzkumy o tom, že tohle přetrvávání genderový stereotypů, vede k vyšší míře sexuálního násilí.

Když si myslíte, že vaše manželka, je váš majetek, tak k tomu jí jednu vrazit je krátká cesta.

Takže společnosti, které potírají sexuální násilí musí zapracovat na prevenci, edukaci a musí bojovat se stereotypní představou, co je úloha mužů a žen ve společnosti."

3. Jaký máte přístup k pachatelům sexuální kriminality? Máte pro ně soucit nebo pochopení?

"Mám pro ně pochopení. Já bych se na pachatele trestné činnosti dívala často jako na oběti mezigeneračního traumatu. Ne vždy, ale často už v té rodině existuje nějaký násilný vzorec. Takže si nemyslím, že je vhodné ty lidi úplně zatratit "Zavřít je do lochu, kde se naučí věci, které neuměli, než do lochu přišli. Měli by fungovat principy takzvané restorativní justice, ta zahrnuje práci s pachatelem a snahu o navrácení těch lidí do společnosti Tahle skupina lidí je nebezpečná, ale existuje skupina pachatel, se kterou se dá pracovat. Ale když tyto lidi zavřete do lochu, což se děje velmi málo, tak už se do normálního života nevrátí. Ten kriminál je úplně zničí. Takže já mám tendenci zachraňovat lidi, se kterými by to ještě šlo."

4. Myslíte si, že je trestní zákoník nastavený správně ve vztahu k mravnostní kriminalitě? Pokud má nějaké trhliny, kde?

"První velká trhlina je definice znásilnění. Ale přemýšlím, že s tím zbytkem dokážu žít. Některé věci by mohly být lépe vyjádřené, ale to, co je velmi špatně, tak je definice znásilnění. Další věc je pohlavní zneužití. To znamená děti pod patnáct let. V tuhle chvíli se část znásilnění klasifikuje jako pohlavní zneužití, jenom proto, že holkám je méně než 15 let. A přitom znova, to je ta chybná definice znásilnění. Když policie a státní zástupci vidí oběť, která je mladší 15 let, tak koukají na ten paragraf pohlavního zneužití. Některé případy takto odkloní, tak jsou potenciálně nižší tresty. Z mě je důležité i to pojmenování, společensky velmi nebezpečný typ trestné činnosti a pokud dojde ke znásilnění, tak já bych preferovala, abychom tomu tak říkali a nebylo to pohlavní zneužití nebo sexuální nátlak."

5. "Kuplířství" a "ohrožování mravního vývoje děti prostitucí" jsou stále závažné trestné činy. Znáte nějaké případy z praxe?

"Já jsem viděla asi jenom jeden případ v praxi, kde nějaký starší týpek si na instagramu našel 14letou holku. Ta se s ním potkala a začala s ním natáčet porno. On to začal uploadovat na internet a policie pak nezvládla zajistit tento důkazní materiál. A tím to skončilo, tento konkrétní případ. A protože dívka bylo pod 15 let, tak to státní zástupce stíhal jako pohlavní zneužití. Já si myslím, že to bylo znásilnění, ale takto to bylo klasifikováno. A jediná moje osobní zkušenost, je ten problém se zajištěním důkazního

materiálu. Nejde mi do hlavy, že po internetu kolují videa, pornografická, kde jsou děti a policie to nedokáže zajistit a videa se ztratí. Ten člověk to dokázal zašít tak, že se video nikdy nenašlo. Víc případů v praxi jsem nezažila."

6. Víte, jak probíhá výslech obětí mravnostních deliktů? Znáte rozdíly mezi výslechem dospělé oběti a výslechem dítěte? Byla jste někdy jako advokátka přítomna výslechu oběti?

"Mám, byla jsem i přítomna. V první řadě ten výslech dítěte a vůbec těch zranitelných obětí, by se měl nejméně opakovat. Ten základní problém je, že jsem teď někde viděla šílenou zprávu, když se něco stane dítěti, tak ono vypráví ten svůj příběh, bylo mu asi osm nebo devět a vypráví to asi 20 lidem. A to je strašně moc. Mělo by to probíhat tak, že to dítě je vyslechnuto na začátku, je tam advokát, je tam osoba zákonného zástupce, nebo i psycholog. V první řadě se to dítě netraumatizuje opakovanými výslechy. Je nutné k dětem přistupovat tak, aby rozuměli tomu, co se děje.

V praxi jsem viděla několik výslechů, které byly prohlášené za nepoužitelný důkaz, protože paní policistka, ve snaze pomoci tomu dítěti, pokládala návodné otázky.

Tak jsou obrovské nároky na lidi, kteří výslech vedou. Záleží, jakým stylem otázky pokládají, jednak aby nedocházelo k sekundární viktimizaci dítěte, ale na druhou stranu, aby ten důkaz byl použitelný před soudem."

7. Jak vnímáte postupy vyšetřování policie ve vztahu k obětem? Myslíte, že každý jeden policista je dostatečně empatický k obětem?

"Rozhodně ne. Strašně to záleží na tom, a to je zkušenost každého advokáta, kam přijdete, na koho narazíte. Někteří policisti mají na služebně kalendáře s nahými ženami. A teď tam přijde ta znásilněná oběť... A to samo o sobě je hrozné prostředí pro oběti sexuálního násilí. Takž ne. Existují policejní služebny, kde dokážou kontaktovat osobu, která se specializuje na tuhle trestnou činnost. A přijde žena, která má viktimologické vzdělání, nebo trénink v krizové intervenci a dokáže s oběťmi mluvit.

8. Oběť si může vybrat, zda chce, aby ji vyslychal muž nebo žena?

"Ano."

9. Myslíte, že je soudní systém spravedlivý pro obě strany?

smích "Jestli je spravedlivý? Ne. Takhle, dokáže dojít ke spravedlivému výsledku za předpokladu, že narazíte na kompetentní lidi. Ale kdyby se mě někdo zeptal obecně, tak

řeknu že těch horších zkušeností je více než lepších... K souzení této trestné činnosti by neměli být připuštěni soudci bez viktimologického minima. "

10. Co třeba zkušenosti soudců s křivým obviněním. Může to mít vliv?

"Křivá obvinění se dějí, ale nejsou častá. Jak jste popsala ten případ (případ křivého obvinění ze znásilnění, poz. autorky), tak ono se to i relativně jednoduše odhalí. Psychologické posudky, většinou je za tím rozpadlý intimní vztah nebo snaha po pomstě. Takže ti soudci, co jsou školení v této problematice to vědí a počítají s tou možností. Myslím si, že ji na začátku vyloučí, když vidí, že oběť zkrátka... no, a to mě přivádí na myšlenku, že problém nekompetentních soudců je závažný i z toho důvodu, že oběti trestných činů trpí PTSD, tak oni se chovají extrémně nelogicky. Je těžké s nimi empatizovat, protože jsou často hysteričtí, křičí, říkají věci, které nedávají smysl. Někdy i mění svou výpověď, protože si během traumatu nezapamatovali ty věci dobře. Takže křivá obvinění se dějí, ale na druhou stranu se nemůžete spoléhat na to, že se na někoho podíváte a víte že lže. Takto to u obětí sexuálního násilí nefunguje, protože se často chovají nesmyslně. A pokud nemáte viktimologické minimum, tak máte pocit, že té ženské, často, převážně, nemůžete věřit. Ale tohle je posttraumatická porucha, na kterou potřebujete vzdělání, nebo mít někoho, kdo řekne: 'tohle je posttrauma', jinak snadno sklouznete k názoru že oběť lže, nebo si to vymyslela."

11. Jak často se na Vás obrazejí muži, jakožto oběti sexuálních zločinů?

"Výjimečně. Na mě se nikdy žádný muž neobrátil, jako oběť sexuálního nebo domácího násilí. Myslím si, že je to extrémně vzácné, je to extrémně podceněné, samozřejmě se to děje, jen o tom nevíme. Pravděpodobně to, co mužům brání tento čin nahlašovat, je společenský stereotyp, to jde v rozporu s tím, jak si představujeme toho drsného chlapa, který má říct, že ho doma mlátí, nedej bože, zneužívá manželka. A to se děje a ženy také páchají trestnou činností, jenom se to děje jinak, než muži. Ta trestná činnost je více psychologická a důmyslnější. Není tam tolik té fyzické síly, ale násilí se děje i ze strany žen. Myslím si, že tohle je jedno z velkých společenských tabu."

12. Pamatujete nějaké případy, kdy byla žena sexuálním násilníkem? Třeba že na muži byla vykonaná soulož (myšleno penetrací do ženy) proti jeho vůli?

"To byste musela mít zase tu oběť, co za Vámi přijde. a řekne, že to bude řešit. Ale za pohlavní styk lze považovat prsty v análním otvoru, podle definice znásilnění, takže věřím, že i to se děje, ale málokdo to řekne. Já se s tím v praxi nesešla. Většinou to, co vidíte, je

násilí na dětech, ze strany žen. Zním případ, sexualizovaného násilí, kdy matka nechá prodávat svou dceru. Tohle už jsou případy, které v praxi bohužel vidíte. Často se jedná o ženy ve špatné sociální situaci, takže tohle jsem viděla v praxi několikrát. Nebo ženy často podlehnou nátlaku partnera, děti zapojí do různých sexuálních aktivit ze strany násilného partnera. Ale nikdy jsem v praxi neviděla případ ženy jako primárního násilníka."

13. Myslíte si, že by oběti měli nahlašovat znásilnění?

"Ideálně ano, pokud ten systém bude přívětivější."

"...Kdyby za mnou přišla třeba studentka, že ji někdo znásilnil, jestli to má ohlásit, tak já bych ji nikdy s čistým svědomím nemohla říct, ať to nahlásí, protože já vím, jak ten systém vypadá. Ani kdybych ji za těmi policisty neposlala a před soud neposlala, protože vím, že jí tam můžou ublížit podruhé. Projít si trestním řízením, je pro oběti, které jsou silné osobnosti, mají zpracované to trauma a v uvozovkách mají koule na to, dělat tuhle práci za celou skupinu obětí, proto, aby se systém zlepšil. A to je obrovská frustrace. Ale když se o tom bude mluvit, bude se o tom vědět, třeba se něco zlepší."

14. Co by podle Vás mohlo pomoci v prevenci a snižování mravnostní kriminality?

"Osvěta. O tom, jak takové zneužití vůbec vypadá. Spousta obětí si ani neuvědomuje, že byla znásilněna. Trvá jim strašně dlouho, než si uvědomí, že jim je psychicky špatně. Poté se dostanou do nějaké terapie a až tam vlastně zjistí, že byli zneužití. Myslím, že máme pořád špatnou představu o tom, jak se to sexuální násilí děje, že to není to 'pravé znásilnění', kdy vyskočí ten pachatel v parku, ale že je to často i partnerské násilí, kde probíhá psychologické násilí, které vyvrcholí fyzickým nebo sexuálním násilím. Když si vezmete studii práv na střední škole, tak děti vám umí rozdělit právo na tisíc způsobů, ale neumí říct, co je to znásilnění. Myslím si, že by tomu ta osvěta hrozně pomohla, aby člověk uměl pojmenovat, že je zneužíván vlastním partnerem."

15. Jakou pomoc byste doporučila nezletilým obětem sexuálního útoku?

"To je hrozně těžké. Myslím, si tě, v závislosti na tom, jak ten útok vypadá, je hrozně těžké pro oběti sexualizovaného násilí mít v dospělosti zdravý sexuální život. Zase mluvím ze zkušeností z praxe. A to mi je hrozně líto, když vidíte ty mladé lidi, o kterých víte, že to v budoucnu vztahově budou mít extrémně těžké. Asi bych jim doporučila psychologickou pomoc, která je strašně důležitá. Na druhou stranu jsou oběti znásilnění, které se přes tu skutečnost dostali a dnes dokonce o tom traumatu mluví... a když ženy vidí ten příklad

přeživších, kteří o tom mluví a dokázali se s tou zkušeností vyrovnat, tak to pro ně musí být motivující. Kladla bych proto důraz na psychologickou péči a vyhledávání vzorů, kteří se dostali přes podobnou situaci."

16. Co byste poradila obětem, které si prošli nějakým traumatem ze sexuálního útoku?

"Opět nějakou psychologickou pomoc."

PŘÍLOHA P III: ANONYMNÍ VÝPOVĚĚ OBĚTI

Pro zpracování práce byl vytvořen dotazník s otázkami pro výpověď oběti.

V rámci ochrany oběti bude celá výpověď anonymní a v syrovém stavu tak, jak byla obdržena od oběti.

1. Co se Ti přihodilo? Kolik Ti bylo let? Věděla jsi, co se Ti v ten moment děje?

Byla jsem sexuálně obtěžována nevlastním dědou. Bylo mi málo, cca 4-7 let. Nevěděla, neměla jsem ponětí o mužských pohlavních orgánech a jejich vzhledu, struktuře (fuj, pardon) a funkci. Věděla jsem jen, že je mi to nepříjemné. Když jsem mu to explicitně sdělila, bylo mi odpovědí: “že si nemám začínat”.

V 18 letech v autoškolě, sexuální obtěžování.

Další incidenty, znásilnění, proběhly někdy ve věku 20 let, další o pár let později.

2. Můžeš nějak popsat ten skutek?

Začalo to nevinně – při klasických letních návštěvách prarodičů mě každé ráno děda budil, abych mu pomohla přichystat snídani. Probouzel mě zásadně tím, že mě lechtal na chodidlech. Ovšem stejně, jako si člověk zvykne na melodii budíku, i mně vznikla jakási tolerance, než mě lechtání probudilo. Čím delší byly pobyty u prarodičů, tím výš se jeho ruka posouvala. Nejdál zašel až na stydké pysky. Často jsme spolu koukali na pohádky. On měl své místo na gauči a já si čas od času strkala nohy pod něj, protože mám odmala studená chodidla. On tuto iniciaci fyzického kontaktu vnímal jako vyzvání k “souboji” legrační pranice, která byla vždy završena jeho vítězstvím ve formě mé hlavy přidržené za vlasy v jeho klíně. Dodnes si pamatuji myšlenky typu: “To je ale divná žížala, je čím dál tím větší, fuj, ať už přestane.”. Jelikož většinou nosil doma trenýrky, občas jeho penis opravdu skončil na mém obličejí. Jednou se pokusil o znásilnění, babička ten den byla nakoupit. Utekla jsem bosa z domu a jela asi půl hodiny hromadnou dopravou přes Prahu domů. Paradoxně jsem se sama v MHD bála méně, než u babičky a dědy doma. (Tahle vzpomínka je mlhavá, dětský mozek ji klasifikoval jako noční můru a zpětně to jako špatný sen vnímám.)

Druhý případ: Bylo mi 18 a k Vánocům jsem od rodičů dostala zaplacenou autoškolou. Ve zkratce měl instruktor v průběhu prvních čtyř jízd nevhodné komentáře týkající se mého vzhledu, pozadí, prsou... Panika nastala ve chvíli, kdy mi při jízdách v okolí XXX na

červené na křižovatce položil ruku na stehno a odmítal ji dát pryč. Nechala jsem tehdy auto stát na světlech, vystoupila, utekla domů a jízdy a autoškolu nedokončila.

Třetí případ: Byla jsem v jedné nejmenované čajovně doučovat a po nějakém sblížení s majitelem po zavírací době na čaji. Povídali jsme si, uvařil mi čaj, povídali jsme si a následně si pamatuji jen probuzení v bytě v bezprostřední blízkosti čajovny, sama, nahá s intimními partiemi a povlečením od krve. Na jednu stranu bylo snazší tuhle situaci zpracovat. Vlastně si nic nepamatuji, možná jsem jen dostala menses a nic se nedělo a on musel do práce. Kdo ví. V tomhle směru psychika vytvořila jakési pouzdro kolem celé situace, a do určité doby to úspěšně vytěsnila.

Čtvrtý případ: Kamarád vydržel zhruba tři roky ve fázi: “Budu ji zvat na rande, třeba povolí.” Kdysi ten vztah začal jako kamarádství s výhodami, který skončil u líbání a osahávání přes oblečení. Jakýkoliv kontakt byl přerušen ve chvíli, kdy hranice “kamarádství” překročil vyznáním lásky. Po zhruba třech letech, někdy kolem mých narozenin přijel, s kyticí a lahví vína ke mně domů. Koukali jsme na film, povídali si, pili víno a povídali si. Po nějaké době začal komentovat, jak ho má nedostupnost v průběhu let (konstantní zvaní na rande a mé neustálé odmítání) přitahuje. I přes několikrát vyřčené “ne” si vzal to, pro co si přijel. Na této poslední zkušenosti je nejhorší to, že tělo dává najevo souhlas, ale racionální říká ne. Hodně dlouho jsem se za to proklínala, bylo mi z mého těla na zvracení, protože reagovalo na pachatele jako na ... partnera, se kterým chci mít sex.

Jinak se mi bohužel mnohokrát stalo, že jsem zrovna nechtěla mít s partnerem styk, ale “ne” nebylo respektováno, nakonec to bylo ok, tak přece nebyl nikde problém, že.

3. Svěřila jsi se s tím někomu? Jaká byla reakce okolí?

V prvním případě jsem šla nejdříve za babičkou. Ta se mi prakticky vysmála. Když jsem pak na jedné rodinné návštěvě (kde byli i moji rodiče) vykřikla z obýváku: “Ty mě osaháváš!!” rodiče vylítli jak čertíci z krabičky a katastrofa byla na světě. Od té doby jsem nikdy u prarodičů nepřespávala. Co se odehrálo mezi rodiči a prarodiči bohužel nevím.

V případě druhém jsem se až z donucení svěřila rodičům. Na dotazy: “Už máš hotové jízdy? Kdy máš zkoušky?” už jsem dále nemohla reagovat prostým kývnutím, že to jde dobře, tak jsem šla s pravdou ven. Otec mě tehdy zkoušel přemluvit, abych to šla nahlásit a vyběhala si papíry na vrácení peněz. Neměla jsem na to psychickou kapacitu. Nikdy jsem se k té budově už nechtěla přiblížit. Vyšumělo to. Pokud otec nějak s autoškolou

komunikoval, nevím o tom. Po letech jsem se na dotaz nového instruktora zmínila i jemu. Byl znechucen a frustrován nejen mou a jeho bezmocí. dalších dvou případech jsem se svěřila až po letech jednomu z partnerů, který měl velice agresivní komentáře, co by pachatelům provedl. Shodli jsme se však, že je to tvrzení proti tvrzení a po letech už důkazy nutné k usvědčení neseženu. Časem jsem tyto věci řešila i s matkou, čistě jen v rámci svěřování se. V té době už jsem všechno měla “zpracované” (v uvozovkách, protože následky si s sebou člověk nese až do hrobu).

4. Jaký byl Tvůj vztah s pachatelem před a po incidentu?

Co se týče zkušenosti s dědou, vnímala jsem ho jako rodinu. Po incidentu jsem se snažila účastnit rodinných sešlostí a návštěv prarodičů co nejméně. Z láskyplných návštěv se tak rázem stala noční můra. Jako když vejdete do věznice, kde vás všichni chtějí zabít. Nahánělo mi to tam hrůzu. Větší dopad měl incident na můj vztah s babičkou. Nedůvěra a ponižení dítěte, které se vám svěřil s tak zásadní informací v mých očích nese status spolupachatele. Vlastně to dědovi umožňovala, i když věděla, co se děje. Byla jsem zrazená a doted' v sobě nesu křivdu, že mě nechránila.

Ve třetím a čtvrtém případě z kamaráda a potenciální známosti byla najednou okamžitá blokáce na sociálních sítích a absolutní eliminace jakéhokoliv kontaktu, osobního i virtuálního.

5. Poznamenalo Tě to, co se stalo, popřípadě jak?

Poznamenalo. Jednak se to velice odrazilo na mé promiskuitě a vnímání sexu: představte si bílou stěnu, na kterou vám někdo udělá otisk černé ruky. Víte, že tu stěnu nemůžete už nikdy přemalovat na bílo, tak se snažte tam těch černých otisků přidat co nejvíce. Na druhou stranu jsem se ale snažila vyhledávat styk s partnery a partnerkami, kterým jsem důvěřovala. Sex na jednu noc pro mě byl tabu, už tak jsem se cítila použita a zrazena. Pečlivě jsem tak selektovala muže a trpělivost ve vyčkávání na jakoukoliv formu intimity pro mě byla zásadním faktorem. Na druhou stranu jsem ale požadovala jistou míru dominance. Nedokázala jsem si sex užívat, natož ho iniciovat. Mnohdy jsem zamrzla a nehnutě ležela. Nespočetněkrát jsem se i u sexu rozplakala a dostala panický záchvat. Bezmoc a dominování pro mě byla jistá “komfortní zóna” - byl to vlastně jakýsi standart, uvědomění, že když řeknu ne, nic to nezmění. Jakmile se mě partner ptal, jestli je to ok, jestli může a celkově se vyptával na souhlas, byla jsem až konsternována.

Autoškolu jsem dokončila až přes známého na ministerstvu vnitra v zimě roku 2020. O tom, že ve mně lechtání na chodidlech vyvolává hrůzu a vztek asi ani mluvit nemusím.

6. Nahlásila jsi to nebo vyhledala odbornou pomoc? Proč ano/ne?

Ani jedno. Babička ve mně tehdy vyvolala pocit, že na mém názoru nezáleží. Pokud s tím nic nedělá dospělý, proč bych si měla myslet, že cizí pan policista mi pomůže? Tehdy se to celé nějak přikrylo rouškou ticha a vyhýbání se (pachateli i tématu). S odbornou pomocí jsem měla odmalička špatnou zkušenost. Ne tedy v takové krizové situaci, ale v terapii týkající se ADHD. Ačkoliv jsem v průběhu života zkoušela několikrát vyhledat odbornou pomoc, nenašla jsem nikoho, kdo by byl kvalitní, v mých očích důvěryhodný a zároveň hrazen pojišťovnou.

7. Co Ti pomohlo překonat tento zážitek/trauma?

Čas. Čas, milující rodina, milující a trpěliví partneři, spousta tvrdé práce na mé psychice a ... úmrtí dědy. Kdybych ve svém nitru hodně pátrala, pořád tam ty jednotlivé křivdy budou. Kdybych se na to chtěla soustředit, stále to bude bolet. Z čerstvých ran se postupně mými malými stehy den po dni stávají jizvy a dnes mám po boku snoubence, který mé "ne" akceptuje a respektuje.

Hodně mi pomohla víra. Víra v pravidlo tři – co pošlu do světa, třikrát se mi vrátí. Víra v sílu přírody, pravdy a lásky. Víra v to, že jsem hodna respektu a úcty a pokud budu respektovat sama sebe, budou mě muset respektovat i ostatní.

... a také muž v kabelce.

I tak ale u sebe vnímám přehnanou opatrnost. Snažím se působit "ošklivě", hezky vypadám většinou jen po boku svého snoubence, nebo někoho jiného, komu plně důvěřuji. I tak jsem na pozoru, snažím se, aby mé chování nemohlo být vykládáno jako flirt. I tak u sebe občas zahlédnu střípky chování oběti. Někde pod tou vši silou a sebeúctou je ta malá zraněná holčička, která chce na gauči jen strčit chodidla pod tvé stehno, protože je jí i přes dvoje ponožky chladno...

8. Co si myslíš o bagatelizaci sexuálního násilí?

Je mi z ní zle. Děje se to každý den a náš zákon to umožňuje. Umožňují to rodiny násilníků, které jim nedokázali vštípit správné hodnoty. Celý systém je postaven tak, aby na duševním zdraví nezáleželo – proč by pak měly být tresty za to, že někdo jen naplnil své fyzické

potřeby na úkor něčí psychiky? Překopat zákon, nehledě na společenský status trvat na trestu. Protože tuhle jizvu na duši Vám nikdo finančně odškodnit nedokáže...

PŘÍLOHA PIV: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo vytvořeno přes Google Forms, sdílené na sociálních sítích a e-mailem prostřednictvím fakulty logistiky a krizového řízení.

Následující dotazník je exportován právě z Google Form.

*Povinné pole

1. Jaké je Vaše pohlaví? *

Označte jen jednu elipsu.

- Muž
- Žena
- Jiné

2. Jaký je Váš věk? *

Označte jen jednu elipsu.

- Méně než 15 let
- 16 - 25 let
- 26 - 35 let
- 36 - 45 let
- 46 - 55 let
- 56 let a více

3. Jaké je Vaše povolání - obor? *

(např. gastronomie - provozní)

Označte jen jednu elipsu.

- Student
- Jiné:
-

4. Odkud pocházíte? *

Označte jen jednu elipsu.

- Velké město - nad 50 000 obyvatel
- Malé město - od 10 000 do 50 000 obyvatel
- Městys - od 5 000 do 10 000 obyvatel
- Obec - pod 5 000 obyvatel

5. Stal/a jste se někdy obětí sexuálního násilí?*

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Nechci odpovídat

6. Vykonal/a jste s někým soulož, ikdyž nesouhlasil nebo jste ho přemluvil/a? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Nechci odpovídat

7. Zažil/a jste někdy catcalling (pokřikování, pískání na ulici od neznámých osob)? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne

8. Obtěžoval Vás někdo na veřejnosti (doteky, fyzický kontakt)? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne

9. Myslíte si, že pohlavní zneužití dítěte je závažnější, než znásilnění dospělé osoby? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Nevím
- Jiné:
-

10. Může si žena za znásilnění sama? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Dějí se sexuální útoky pouze na odlehlých místech a pachatelem je neznámá osoba? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Nevím

12. Kdyby se Váš kamarád/ka stal/a obětí sexuálně motivovaného útoku, chtěli byste, aby to ohlásil/a na PČR? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Jiné:

---

13. Nahlásili byste sexuální útok, kdybyste se stal/a jeho obětí? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Jiné:

---

14. Myslíte si, že četnost falešných obvinění je vysoká? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Nevím

15. Myslíte si, že jsou tresty za sexuální delikty dostatečné? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Nevím

16. Je podle Vás oběť znásilněná, i když se nebrání? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Nevím

17. Může podle zákona být oběť považována za "znásilněnou", i když se nebrání? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

Nevím

18. Znáte nějaké organizace, které pomáhají obětem sexuálních deliktů? *

Označte jen jednu elipsu.

Ano

Ne

19. Pokud znáte nějaké organizace, jaké to jsou?

---

20. Víte, co je to sekundární viktimizace a jak vzniká? *

---

21. Co si myslíte, že by mohlo přispět v prevenci proti sexuálním zločinům? *

---

22. Jak byste pomohl/a blízké osobě, která by se Vám svěřila, že se právě stala obětí sexuálního napadení? *
